

1222.

F. 2.

RIJKSUNIVERSITEIT LEIDEN

0700 3499

DE
FABELEN
VAN
ESOPUS.

D E

E L E M

V A N

S U B U S

D E
NIEUWSTE OVERZETTING
V A N
ENIGE, BIJ VOORKEUR UITGEZOGTE,
F A B E L E N
V A N
E S O P U S.
T E N
DIENST DER SCHOOL-JEUGD,
H I E R I N
O N Z E M O E D E R - T A A L
G E B R A G T E N U I T G E G E V E N ,
E N
M E T A A N M E R K I N G E N V E R R I J K T ,
D O O R
P H . L I N D E N H O F , H . Z .
C O N R E C T O R D E R L A T I J N S C H E S C H O O L
T E D E V E N T E R .

Te D E V E N T E R ,
Gedrukt bij J. PH. DE LANGE, Boekdrukker.
M D C C X C V I I .

Geen afdruk wordt voor echt erkend, dan
die door d' eigenhand des Schrijvers is ge-
tekend. *P. Lindertof.*

J. H. TOHMEGHELE

NEE
LETTERK.

OPDRAGT

A A N

MIJNE EERSTE ECHT-GENOTE

GESINA ALETTA LINDEMAN.

Het zij mij, voor één ogenblik, van U gegund, mijn' Teerbeminde! mij, (a) in het prilste uwer jeugd, door een' zeer bitteren dood ontrukkt, de Rouw-klagt van Ovidius:

*Omnia cum subeant, vincis tamen omnia Conjux,
Et plus in nostro pectore parte tenes.*

Te loquor absentem, Te vox mea nominat unam.

Nulla venit sine Te nox mihi, nulla dies.

hier ook eens tot U op te heffen, en, bij gelegenheid dezer opdracht, voords datclijk op U toe te passen.

Niet,

(a) Zij toch wierd mij ontrukkt in 't 19. Jaar van haren ouderdom.

Niet, om U in het stil genot van Gods volzalige nabijheid, door ene, mischien wel geheel verkeerde, drift, in 't minst, of het geringst, te hinderen, of te storen.

O neen! Maar enkel en alleen, om dus uw' ware deugd en zeldzame hoedanigheden, die hier wel eer uwe imborst fierden, den welverdienden lof niet langer te onthouden, en U, als 't ware, ook na uw' dood nog weêr te doen herleven.

Blijf dan in uwen God gerust, Volzalige en Teêrbeminde! verwagende te zijner tijd van Hem uw' zalige en zekere opstanding; en, zo Gij 'er voor vatbaar zijt, verheug U mede in all' het goed, dat God nog dagelijks aan mij doet.

In 't blij vooruitzicht, dat, daar ik die zelfde eeuwigheid voor mij ook al, van tijd, tot tijd, hoe langs, hoe meêr, voel naderen, bij 's werelds jongste wisseling, wij weder uit het stof verzezen, en op het (b) allernauwst verenigd met elkanderen, in luis-
ter-

(b) Doordien ik in de stelling: *Dat wij elkaar in d' eeuwigheid nog eens weêr zullen zien en kennen,* toch gene ongerijmdheid zie, noch 't minst gevaar bespeure.

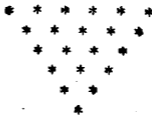
ter-volle heerlijkheid Gods vlekkeloze Majesteit daar eens aanschouwen zullen, daar alle die veel' duizenden volzalige Hemel-geesten, en heilige Engelen, en vlekkeloze Hemelingen, al juichende ter reie gaan, en al klapwiekende en vrolijk in den Here zingen: *Ere zij God in de hoogste hemelen, en (c) vrede op aarde, in de menschen een welbehagen!*

Om dus ten top-punt van geluk en hemel glorie, ver boven 't ondermaansch, gevoerd, in reine liefde, door den Onbevleekten zelfs ontfoken, voords met een blij geschal en zuivere hemel-klanken, volkomen opgeruimd, dien God daar voor dan eens, eeuw uit, eeuw in, te danken, onze eeuwige erkentenis Hem toe te brengen voor zijn' troon, en den Algoeden Opper-heer, dier nooit volprezen trouw ter eer, die blijde lof-taal aan te hef-

(c) Dit dan nu is *die vrede op aarde*, die all' 't verstand te boven gaat, en teffens over alles gaat, met één woord, *algemene vrede*, vrede met God en menschen beide, in liefde onderling verenigd, die 't alles insluit, eeuwig is, in Christus Jefus onzen Here.

heffen: *Loof den Here, mijne ziële, en
al, wat binnen in mij is, Zijnen heiligen
name!*

En daar dan die oneindige verzadiging van
hemel-vreugde en lieflijkheden aan Gods reg-
te hand, voor eeuwig en altoos, te smaken,
en ons in de bespiegeling van Zijne deugden
en volmaaktheden, en onbegrensde zondaars-
liefde in Christus Jefas, voords eens eindeloos
te verliezen.

VOOR-

V O O R R E D E .

Misfchien (a) verwondert gij U, Lezer! dat ik bij zulken overvloed van overzettingen ook nog deze durfde voegen.

Doch die verwondering zal dra ophouden, zo Gij maar gelieft aan te merken, dat elke overzetting juist wel gene overzetting zij.

Zie, ten betoog van deze waarheid, flegts met mij het Latijn van (b) d' eerste fabel in, daar het dan aldus luiden zal: *Cujus cum aculeis lancinata*. In vergelijking met den Grondtekst: *Και δὴ τὰς πόδας ἐπὶ τοῖς ἐκείνης κεντροῖς αἰμάξασα*. 'T geen ik in fabel 24. van mijne Nieuwste Overzetting begreep, dat dus diende vertaald: *En dus de poten aan de siekels van dien (braam-siruik,) aan 't bloeden gekrabb hebbende*.

Ten

(a) Verwondering toch al ligt ontstaat uit mangel aan genoegzaam doorzicht.

(b) Van d' eerste fabel, wel verstaande, van d' algemene drukken.

Ten tweden, het Latijn van fabel acht-entwintig, daar 't luidt: *Quanti inscriberet?* wel vergeleken met den grond-tekst: Πόσῃ τῆς αὐτοῦ πρίασθαι δύναται; 'T geen ik mij, in mijne overzetting, in fabel 15. heb verbeeld, dat weêr veel beter dus: *Voor hoe veel kan dat iemand kopen?* zou kunnen vertaald worden.

Ten derden, het Latijn van fabel (c) drie-en-dertig, en wel op 't eind van de toepassing, daar uwe aandacht vinden zal: *Quicum majore verberetur*, ook vergeleken met den grond-tekst: Τύπτων δὲ αὐτοῦ μᾶλλον ἀφελήσῃ. 'T geen ik vertrouwd, dat zich weêr beter vertalen laat door: *Doch hem afrosfende ('er) meêr (meê) vorderen zult.*

Ten vierden, het Latijn van fabel vijf-en-dertig, in 't midden, daar men vindt: *Quem nullus ejus loei saltare potuisset*, weêr vergeleken met den grond-tekst: Ὅσον ἔδειξ τῶν ἐπ' αὐτῶ δύνατὸς ἂν εἶη πηδῆσαι. 'T geen ik mij fabel 23. van mijne Nieuwste Overzetting, toen juist verbeeld heb, dat alleen kon en mogt vertaald worden door: *Dien niemand VAN DE TIJDGE-*

NO-

(c) Doch, naar de orde, die ik houde, de vijf-entwintigste, bij mij.

NOTEN in staat was, om (hem na) te dansen, of, (na) te springen. Zie aldaar let. (e) der noten, daar 't dan luidt: *Van de tijdgenoten.*

Om, ten betoog van deze waarheid, voor dit maal nu geen verdere bewijzen aan te halen.

Uit deze vergelijking nu zal Uwe aandacht aanfonds zien 't onloochenbaar bewijs van deze mijne aanmerking, en, wat 'er al, of niet, van 't werk zelf is te wachten.

Waar in ik dan die orde houde, dat alles hier per gradus gaat, of trapsgewijs, en niets per saltum, overdreven.

Zoo dat Uwe aandagt hier de kortste en lichtste fabels steeds voor de langste en zwaarste gerangschikt vinden zal.

Om dus eens op een' vasten voet, zonder verdriet, zonder bezwaar, den leerling enkel trapsgewijs en ongevoelig voord te krijgen, en dus, noch door 't langwijlige, noch 't ongemaklijke van dien, ooit te behoeven af te schrikken.

Of ik nu al, dan niet, hier in geslaagd zij, laat ik over aan 't oordeel des bescheiden Lezers, volkomen bij mij overtuigd, den wil daar toe gehad te hebben.

Nu zoude ik mijne overzetting nog wel

wat losfer en zoetvloeiender daar gefeld hebben; zoo als ik hier 't begin, om tot een proef te ftrekken, van (d) fabel acht-en-dertig doe.

Die ik dan aldus ga verklaren: *Een vos en bok, door dorst gedreven, fprongen te zamen in een' put.*

Als nu de bok zijn' dorst gelescht had, zag hij eens naar den (e) uitweg op, om 'er weêr uit te komen.

Waarop de vos (tegen hem) zeide: Hou MAAR GOE MOED, 'K HEB 'ER IETS GOEDS, TER BEIDER REDDING, OP BEDACHT, en 't geen 'er meêr mag volgen.

Doch vond dit teffens ongeraden, en mij daar toe te zeer gebonden aan de letter, als fchrijvende flegts voor de jeugd, die ik begreep, dat toch maar zoo bleef hangen aan de letter, niets wetende, te geven, of te nemen.

Was dit nu in 't Latijn gefchied, 't was beter voor de jeugd geweest, en 't kriede hier niet *van al' die (f) feilen*, die men nu over 't hoofd moet zien.

Wat

(d) Doch zeven-en-dertig van deze mijne uitgave.

(e) *Uitweg* is, naar de letter, *opweg*, de weg, daar zij tegen op moesten, om zoo weêr uit den put te komen.

(f) *Die feilen*, of *wel, taal-gebreken*.

Wat baat toch nu der jeugd ene overzetting, die zoo krielende vol feilen is?

Voorzeker niets: want zij doet vast meêr na, dan voordeel, aan dezelve.

Het belge U intusfchen niet, goedgunstig Lezer, dat ik hier de vrijheid heb genomen, om deze mijne overzetting U thans, in 't Neêrduitsch, voor te dragen.

Dit toch kon, dagt mij, niet wel anders, om dat die taal **geschikter** vond, en nader aan het Grieksch te komen, ja beter, dan wel enige andere, om zich, ten opzicht van het Grieksch, daar in heel kort en bondig, genoegzaam letterlijk, te verklaren.

Wie toch zou ons, bij voorbeeld, dit: ἀλώπηξ, φραγμὸν ἀναβαίνουσα, ἐπειδὴ &c. of foortgelijke, en andere meêr, in zijne taal beter verklaren, of overzetten, kunnen?

Hij, die daar, in goed Nederduitsch, van maken zoude: *Een vos, tegen ene heining opklauterende, zo als hij, uitgeleden zijnde, zou vallen, greep ter redding enen braamstruik.*

En dus de poten aan de stekels van dien (braamstruik) aan 't bloeden gekrabt hebbende, en pijn gevoeld hebbende, zoide tot den zelve:

Dan wel hij, die zich door omschrijving, als anderzins, gedrongen ziet, daar van te moeten maken: *Vulpes, sepem cum conscenderet, jamque ex lapsu (g) pedem casura foret, rubum in subsidium apprehendit. Cujus cum aculeis lancinata, ac conspersa sanguine, doleret, inquit.*

Te meêr, daar ik voornemens was, en mij volkomen in fraat vond, om openlijk 'er meê te tonen, dat onze taal en rijk en fierlijk genoeg was, om door dezelve 't Grieksch zoo klaar en duidelijk te vertalen, als immer mogelijk door ene andere.

Ook schreef ik enkel voor de jeugd, (h) min vatbaar voor uitheemsche talen, haar' moedertaal, laat staan iets meêr, ter naauwer nood, zoo wat verstaande.

En 't alles gewoon aanteflaan, zoo, in dier voegen, als 't haar voorkomt, zonder te wikkelen, of te wegen, zonder verband, of t'zamenhang,

(g) Dit *pedem* echter is misdrukt, en wel in plaats van *pedum*, 't geen, in verband met *lapsu*, dan wezen zou: *Ex lapsu pedum*, blijkens vele andere drukken.

(h) Dit houde mij de jeugd intusfchen hier ten besten, als die der waarheid hulde doe.

hang, of enige, de minste, orde, dus zonder oordeel, zonder voordeel.

Daar ik, in tegendeel, meêr voor een goede orde ben, als mij het best geschikt voorkomende, om 'er de jeugd en schielijk, en ook gemakkelijker door voord te kunnen krijgen.

Ook was ik zelfs een Nederlander, en sprak tot mijne medeburgers over 't belang, dat hen betrof, en zij dus dienden te begrijpen.

'T geen echter in een' vreemde taal, en minder met de Grieksche strokende, mij voorkwam, niet wel aan te gaan.

Ook schreef ik voor 't eerst van mijn leven, en zag dus, als van zelfs, al om naar ene taal, wel 't meest mij eigen, en dus ook 't best voor mij geschikt, om daardan mijne denkbeelden, te naakter en te klarer aan anderen in te openbaren.

Doch waartoe mij die vreemde taal dan wel het minst geschikt toefcheen.

Hoe ik nu hier in geslaagd zij, laat ik aan 't oordeel van den Lezer.

Die echter, zal hij hêr een grondig oordeel vellen, vooraf dient onderrecht te zijn, dat ik dit schreef in tijd van druk, toen ik gansch neêrgeflaggen lag door enen zwaren slag, den

dood, helaas! van mijn' Beminde, en 't grievedst leed verkroppen moest, van mij, in het Jaar 1791. door ene, zeer geringe, meerderheid van Regenten van mijn ambt afgezet te zien, onder 't frivoolst pretekst: (wie heeft zulks ooit gehoord?)

Dat ik, op mijne stoep een' pijp te roken staande, voor twee, daar voorbij gaande, doch geen' acht op mij slaande, Heren, mijn' hoed (let wel!) niet had geligt.

Of eens gezegd met andere woorden: *Dat ik in mijn officium humanitatis* ('t geen echter nog stond te bewijzen) *te kort geschoten zoude zijn*, en op een' anderen tijd weêr dulden, dat men mij, op een los en ongegrond vermoeden, mijn geld maar zoo afknevelen ging.

Ja in een gansch benauwd en onrustvollen tijd van haat, nijd, afgunst en bedrog, partij, roof, moord en plonder-zucht, uit en inlandsch geweld, beroerten, oorlog, duren tijd, verwoeden hongers-nood, bekommelingen, schrik en vrees, angstvallige onzekerheden, afpersing, knevelarij, bedroefden overlast, elendige onderdrukking, waar in elk een zijn naadje naait, en dus ten duidelijksten ten toon spreidt, *hoe innig*, (want hij *intus canit*) hij steeds blaakt van louter, zuiver Patriotismus.

Zoo

Zoo dat, die tijd in acht genomen, ik hier dan ook wel met den Dichter vrij uit mag zeggen:

. *quaesito tempore tutus ero.*

Voords heb ik geen den minsten lof 'er meê beoogd, of ooit bedoeld, maar enkel en alleen 't nut en gemak van de Scholieren, waar van 't werk zelfs ook blijken draagt, mij steeds genoeg geprezen achtende,

Non fastiditus si tibi, Lector, ero.

Genoeg dan hier, goedgunstig Lezer! indien de uitkomst zal doen zien, dat deze mijn' geringe poging bij U wel opgenomen zij.

Dan nu verzoeke ik om verschoning van alle feilen, mij ontflipt.

Ik ben een mensch, Gij weet, en misfchien zelfs bij ondervinding, dat dwalen immer menschelijk, ja onafscheidelijk van den mensch zij.

Zo't U intusschen mogt bevreemden, goedgunstig Lezer, dat ik hier mijn werk juist ene vrouw opdrage, die lang al overleden is, en 'er dus geen 't minst nut van heeft, noch, 't mij, in staat is, dank te weten, of immer te vergelden, 'k laat staan, in 't minst voor te bevorderen, wel doorgaands 't enigst doel van ver de meeste opdragten.

Zoo weet, dat dit wel meêr gebeurt, en dat zij mij de naaste was, en ik, voor dit maal, die bevordering niet bedoelde; maar enkel 't algemeen belang van Neêrlands brave schooljeugd. Zoo als ik boven ook al met een woordje heb aangeroerd.

Doch, wel inzonderheid, om dus in stille cenzaamheid, gansch neêrgeflagen, en in 't somber, de bittere nagedachtenis te viëren van ene, allezins aanminnige, beminde Vrouw, mij als van 't hart gefcheurd, zoo dat 't 'er nog van bloede.

Ja van een' Vrouw, de fraaije konsten en wetenschappen toegedaan, en 'er haar werk met mij ook van gewoon te maken, zoo dat ik, was ik niet te wars van zulken handel, hier ook wel tot haar zeggen kon, als eens Ovidius tot Perilla:

*Nam tibi cum facie mores natura pudicos,
Et varias dotes, ingeniumque dedit.*

Nu heb ik, wel is waar, goedgunstig Lezer! mij alhier nog uwe aanprijzing niet gezegt, om dat ik 't, naar de les van Cato, in zijn' Koppel-vaarfen:

*Nec te collaudes, nec te culpaveris ipse:
Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.*

wat al te onberaden vond, zich zelve immer aan te prijzen.

Hebbe ik nochtans mijn' Vrouw geprezen, dat was uit liefde voor hare deugd, en zal dus wel verſchoning vinden, bij all', wat liefde voedt, bij all', wat deugd bemint.

Zie hier dan nu, beſcheiden Lezer, en werk en opdragt, en voorrede Uw ſchrander en opmerkzaam oog en oor en oordeel onderwerpen!

Beoordeel, zo ik bidden mag, dit dan nu ook naar d'aart der liefde, indachtig zijnde, dat het ſlegts maar enkel ene eerſteling is van hem, die hier nu zat te treuren, om 't zwaar verlies van zijne Vrouw, en de vervolg-zucht van den laſter.

Ontfang hier op dan d'eerſteling van mijnen arbeid met beſcheid, goedgunſtig en zeer geagt Lezer, lees onpartijdig en met oordeel, verſchoon mijne edele liefde drift, verbeter alle de gebreken, en vaar dan voords voor eeuwig wel!

Deventer den 9. Maart 1797.

TAFEL DER FABELS.

Mjne	1.	fabel is doorgaands bij anderen weêr de	17
2	—	—	7
3	—	—	3
4	—	—	9
5	—	—	31
6	—	—	26
7	—	—	32
8	—	—	4
9	—	—	14
10	—	—	23
11	—	—	12
12	—	—	20
13	—	—	22
14	—	—	18
15	—	—	28
16	—	—	29
17	—	—	8
18	—	—	15
19	—	—	13
20	—	—	2
21	—	—	21
22	—	—	25
23	—	—	35
24	—	—	1
25	—	—	33
26	—	—	24
27	—	—	30
28	—	—	34
29	—	—	36
30	—	—	6
31	—	—	5
32	—	—	27
33	—	—	16
34	—	—	40
35	—	—	39
36	—	—	11
37	—	—	38
38	—	—	37
39	—	—	19
40	—	—	10

E S O P U S.

Wel eer slaaf, afkomstig van Amorium, een steedje in Groot Phrygiën, aan de rivier Sangarius, in Afiën gelegen, waar van hij, bij uitnemendheid, den naam van Phrygiër nog draagt.

Een geestig en verstandig man, een wijd en zijd heel beroemd Wijsgeer, en konstig Fabel-schrijver, die de gebreken van ziju' tijd heel aartig wist te gispen.

Eerst slaaf van Xanthus, zijnde een Samiër, doch daarna weêr van die van Samos uit deszelfs dienst ontslagen, en als Gezant naar Lydiën gezonden, tot den Koning Cresus, dien hij toen deze fabelen zoude opgedragen hebben.

Wierd naderhand, nog onverhoord en gansch onschuldig, van de Delphers, als kerk-dief,
van

(a) van ene rots gegooid, en jammerlijk (b) om hals gebragt, hoewel (c) niet ongewroken.

Ten minsten; zo men Maximus Planudes mag geloven, die echter zelfs van velen

(a) *Van ene rots &c.* Dat nu een kerk-dief, in die dagen, te Delphi zoo gestraft wierd, blijkt uit Simons Jaar-boeken, over het jaar 3441. en Eliaan. in Varr. Histt. het 11. boek, het 5. hoofd-deel, en Gisb. Cuperi Obsf. lib. 4. cap. 4. daar hij 'er aldus over spreekt: *Quae de Fabulatore Aesopo &c.*

(b) *Om hals gebragt:* Omtrent den tijd van dit gebeurde, is de Hoog-leraar Saxe, in zijn voortreffelijk Onom. Lit. P. 1. p. 21. meer dan volkomen en voldoende, daar hij 'er aldus over spreekt: *Aesopus, Phryx, Apologorum scriptor, necatus est Olymp. LIV. ante Christum natum circiter 570. A. U. C. circiter 182.* in onze moeder-taal: De Fabel-schrijver, Esopus, van Phrygiën, is ter dood gebragt, in de 54. Olympiade, omtrent 570. jaren voor 's Heilands geboorte, en 182. na Romens stichting.

(c) *Niet ongewroken.* Want ziet! dit bloed, nog kort daarop, met oorlog, duren tijd en pest, op hen zoo zwaar gewroken wierd, dat 'er, ten huidigen dage, het spreek-woord van: *Ἀισώπειον δάμα.* nog van klinkt, door de hele wereld, als *ene felle wrack-nitceffening van 't onschuldigst vergoten bloed.*

len (d) voor maker dezer fabelen gehouden wordt.

(d) *Voor maker dezer fabelen.* Zoo als te zien is uit de fabelen van Esopus, door Joh. Mich. Heusingerus te Eifenach uitgegeven, in 1741. in 1756. en 1771. in 8vo. onder den titel van: *Aesopicas Fabulas, quas Maximo Planudi tribuuntur, ad veterum librorum fidem emendatas, Joh. Hudsonis, suisque adnotationibus illustratas, atque indice verborum locupletissimo instructas, edidit Joh. Mich. Heusingerus Iſenaci. V. Cler. Saxe Onom. Lit. P. I. p. 533. et P. VI. p. 729.*

Hoe nuttig en belangrijk nu dit werk altoos gerekend zij, zal ik maar met twee woorden melden.

Ten eersten, met 't aloude spreukje:

Ne Aesopum quidem trivit:

Ten anderen, met het, alles afdoende en allerloffelijkst getuigenis van den Groten Luther, daar hij 'er aldus over spreekt: „*Er wisse, ausser der Heiligen Schrift, nicht viell bücher, die diesem überlegen seyn sollten, so man Nutz, Kunst und Weisheit, und nicht hochbedächtigt Geschrey, wollt ansehen.*”

VERKLARING

VAN 'T WOORD FABEL.

(a) Door fabel, dat voor fabul komt uit *fabula* van *fari*, verstaat men hier slechts een ver-
dichtfel, of zogenaamde zamenspraak, of mond-
gesprek, of gewaand praatje van (b) veel al reden
ende levenloze wezens, om daar door't kwaad,
dat men niet openlyk durfde keren, ten minsten
nog bedekt te keren, met één woord, om den
mensch in zijn bedrijf te stichten en te verbeteren,
te verlichten en d'onderdrukking te verligten.

Waarom zich dan Esopus ook vaak dus zal
laten horen: *Ὁ μῦθος πρὸς ἀνθρώπους*, of, *ὁ μῦθος*
πρὸς ἀνδρας, of, *ὁ μῦθος δηλοῖ*, en Phedrus in
het derde boek zijner fabellen zegt:

Nunc, fabularum cur sit inventum genus,

Brevi docebo. Servitus obnoxia

Quia, quæ volebat, non audebat dicere;

Affectus proprios in fabellas transtulit,

Calumniamque fictis elusit jocis.

En 't geen daar meêr volgt, tot aan 't een-
envijftigste vers toe.

▲

DE

(a) Als *titel*, dat voor *titul* is, uit het woord *ti-
tulus* af. omftig.

(b) *Veel al*, om dat 'er vaak ook redenmagt'ge en
levendige in voor komen.

DE EERSTE FABEL.

DIE GOD VERLAAT, VAN HEM IN NOOD
VERLATEN WORDT.

EEN ZIEKE RAVE EN ZIJNE MOEDER.

Een rave¹, ziek zijnde, zeide tot de moeder: *Moeder bid God, en treur niet.*

De (moeder) nu, het woord opgevat hebbende, zeide: *Wie der (a) Goden, ô kind! zal zich uwer ontfermen? Wiens vleesch toch is van u immers niet gestolen?*

TOE-

(a) *Der Goden*, naar den trant van 't blinde heidendom, aan ene grote meerderheid van Goden geloofd hebbende, zoo dat zij ene meer, dan wel gemene, kool, of uije, &c op het veld ziende staan, dezelve niet eten durfden, en voor iets Goddelijks aanzagen. 'T geen juist aan Juvenaal, in 't vijftiende der schimpgedichten, aanleiding tot dit schimpdicht gaf:

Illic caeruleos, haec piscem fluminis, illic

Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.

Por-

(b) TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de veel' vijanden in (hun) leven hebbende geen enen vriend in nood vinden zullen.

DE

*Porrum et cepe nefas violare, et frangere morsu.
O sanctas genteis, quibus haec nascuntur in hortis
Numina!*

Bij ons in onze mpedertaal overgebracht dus luidende:

- „ Daar bidt men watergoôn, daar een' riviervisch, aan,
- „ Daar weêr een' hond, geen mensch Diaan.
- „ De preij en uij' zijn (hun) te heilig om te schenden,
- „ Of om te eten. O onnoz'le Memphis benden,
- „ Die waandt, dat hier uw' Godhœen staan!

(b) *Toepassing, of, zinspeling op, om 't woord ἐπι,*
't geen ook bij Lucas 5, vs. 5, en elders meêr,
dus wordt gebezigd, zo als daar uit de woorden,
'Επι δὲ τῷ ῥηματί σου, doch op uw woord, zal
blijken.

DE TWEEDE FABEL.

MEN WORDT WEL EENS MET SCHADE
WIJS.

EEN HOND EN EEN KOK.

Een hond, in ene keuken zijnde ingesprongen, en, den kok onledig zijnde, een hart geroofd hebbende, (a) vlugtte.

De Kok nu, (b) omgekeken hebbende, zo als hij hem zag vlugtende, zeide: O dou (hond!) weet, dat, waar gij u ook moogt bevinden, ik u waarnemen zal; (c) gij toch hebt mij

(a) *Vlugtte*, te weten, met dat hart, dat is, *ging 'er mee loopen*.

(b) *Omgekeken hebbende* is, naar de letter, eigenlijk, *omgekeerd zijnde*; doch vond dit hier geen duitsch te zijn.

(c) *Gij toch hebt mij geen hart ontroofd* is eigenlijk en naar de letter, *gij toch hebt niet van mij een hart geroofd*, of wel, *genomen*.

mij geen hart ontroofd, maar mij een hart gegeven.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de geleedene nadelen den menschen vaak leringen (d) worden.

DE

(d) *Worden* is, naar de letter, *wordt*, naar 't tongval der Atheners, die bij een neutrum van het meêrvoud het verbum gaarn' in 't eenvoud stellen, en hier dus zeggens $\gammaίνεται$, voor $γίνονται$, als in de derde fabel weêr $κρίνεται$, voor $κρίνονται$, gelijk in de dertiende, van mijne rangschikking te weten, $ἐναντιῆται$ en $ἐσὶν$ almede van hun gezegd word, voor $ἐναντιῶνται$ en $ἴσιν$, om van geen meerdere te gewagen.

DE DERDE FABEL.

ELK MEENT, ZIJN UIL EEN VALK TE ZIJN.

ENE ZOG EN ENE TEEF.

Ene zog en ene teef twistten over vrugtb
baarheid.

De teef nu zeide: *De meest vrugtbare te
zijn van all' het (a) voetgedierte.*

Doch de zog, 't woord opgevat hebben-
de, antwoordt (b) 'er (c) op: *Maar, zo gij
dit*

(a) *All' het voetgedierte* is, naar de letter, eigen-
lijk, *alle de voedieren.*

(b) Voor *antwoordt* zou hier *antwoorde* in 't im-
perfect veel zoeter vlocijen. Zie fabel 7, letter (b),
alwaar gij om die zelfde rede ook *μολῶν, werke*, bij
mij door *werkte* vindt vertaald, en andere plaatzen meer.

(c) *'Er op* is hier juist, naar de letter, *op deze*,
wel te weten, *woorden, gezegdens*, of iets diergelijks.

dit mogt zeggen, weet, dat gij (d) uw' jongen ook blind (e) baart.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de verrigtingen niet naar de haast beoordeeld worden (f), maar naar de volmaaktheid.

DE

(d) *Uw' jongen*, of wel, naar de letter, *de jongen van u zelfs*.

(e) *Baart* dient hier *werpt* te zijn, om dat het hier de dieren raakt, en men in onze moedertaal daar van moet zeggen, *dat z' haar' jongen werpen*, net eender, als van vrouwen, *dat zij haar' kinderen baren*.

(f) *Beoordeeld worden* is hier *legts*, en naar de letter, *wordt*. Zie tweede fabels letter (d).

DE VIERDE FABEL.

DIE 'T ONDERSTE UIT DE KAN WIL HEBBEN,
DIEN VALT WEL EENS 'T LID OP DEN NEUS.

ENE, (a) GOUDENE EIJEREN LEG-
GENDE, HEN.

Ene (vrouw) had ene, goudene eijeren leggende, hen, en denkende, dat binnen in haar een klomp gouds was, vondt zij, (haar) geflagt hebbende, gelijk aan de andere hennen.

De(vrouw) nu, enen ganschen fchat, gehoopt hebbende, te zullen vinden, is ook van dat geringe beroofd geworden.

TOE-

(a) *Ene, goudene eijeren leggende, hen* is in het opschrift eigenlijk, en naar de letter, *ene, goud leggende, hen*.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat het (ons) past, te vreden te zijn met (b) het geen (c) tegenwoordig is, en, d'onverzadelijkheid te vlieden.

DE

(b) *Het geen is* dient, naar de letter, wel te zijn, de zijne, en dat wel in het meervoud.

(c) *Tegenwoordig is, voor handen, of, bij der hand, is, of wel, aanwezig is*, zoo dat m' er zich van kan bedienen, en meê te vreden dient te zijn.

DE VIJFDE FABEL.

AVOND REDEN EN MORGEN REDEN KOMEN ZELDEN OVEREEN.

EEN WOLF EN EEN' OUDE VROUW.

Een hongerige wolf zwierf rond, aas zøkende.

Hij nu, geraakt zijnde aan zekere plaats, heeft een schreijend kind gehoord en een' oude vrouw, aan 't zelve zeggende: *Scheid uit met schreijen; (a) zo toch niet, zal ik u op dit (b) ogenblik aan den wolf geven.*

De wolf nu, menende, dat de oude vrouw (c) waar spreekt, stond een lange wíjl wagtende.

Als

(a) *Zo toch niet* geeft hier te kennen, *zo gij toch niet uitscheidt met schreijen.*

(b) *Op dit ogenblik*, of, naar de letter, *op dit uur.*

(c) *Waar spreekt*, doch vast zoervloeiender, naar onze taal, *waar sprak*, dat is, *naar waarheid sprak*, of wel, *het waarlijk meende.*

Als het nu avond was geworden, (d) hoort hij het besje 't kind weêr strelen, en, tegen 't zelve zeggen: *Als de wolf hier kooft, zullen wij, (e) ô kindje (lief!) hem doodslaan.*

De wolf, deze (woorden) gehoord hebbende, ging heen, zeggende: *In deze hut spreekt men wel anders; doch men handelt (er ook) (f) anders.*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel (is) tot (zulke) menschen, welke de daden niet overeenkomstig met de woorden houden.

DE

(d) *Hoort, wel zoo zoetvloeiend, hoords.*

(e) *O kindje (lief!) doch, naar de letter, bloot, ô kind!*

(f) *Anders, te weten, als men spreekt, of, als men (er) belooft, te doen. Wij zouden ons liefst dus uitdrukken: In deze hut praat men wel zoo, doch doet 'er anders.*

DE ZESDE FABEL.

DE HONGER IS EEN SCHERP ZWAARD.

EEN HEER EN (ZIJNE) HONDEN.

Zeker man, van enen winter (a) op zijn, nabij de stad gelegen, buitengoed bezet, at wel eerst de schapen, (doch) daarna (ook) de geiten, op.

Den winter nu gestrenger wordende, heeft hij ook de werk-ossen geslagt (b) (en) opgegeten.

De honden nu, (c) dit ziende, zeiden daar

(a) *Zijn, nabij de stad gelegen, buitengoed* is letterlijk, *het buitengoed van zich, gelegen voor de stad.*

(b) *Geslagt en opgegeten*, is eigenlijk en naar de letter, *geslagt hebbennde, opgegeten.*

(c) *Dit ziende* is, naar de letter, *deze*, te weten, (dingen) zoo slagten, als opeten, *ziende.*

daar over tot elkander: *Laat ons ten minsten maar weglopen; zo onze Heer toch de (d) werk-ossen niet heeft gespaard; hoe zal hij ons (dan) sparen?*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat men deze meest dient te schuwen en in 't oog te houden, alwie zelfs niet van de huisgenoten afblyven.

DE

(d) *De werk-ossen*, de bouw-ossen, daar zij des tijds het land meê bouwden, of bewerkten, zoo als nog hedendaags in d'onderscheidene gewesten, zoo Denemarken, als meêr andere, daar d'ossen voor den ploeg gaan moeten, en voor de wagens lopen, gelijk bij ons de paarden doen.

DE ZEVENDE FABEL.

DE EEN KAN MET LEEG GAAN AAN DEN
KOST KOMEN,
DE ANDER MOET 'ER ZUUR OM WERKEN.

(TWE) HONDEN.

Iemand, (er) twe honden (op) houdende, had wel den enen geleerd te jagen; doch den anderen op 't huis te passen. En, als de jagthond dus eens iets opdeed, had ook de huishond met hem aandeel aan den maaltijd.

Den jagt-hond nu, zeer te onvrede zijnde, en hem verwijtende, dat, schoon hij wel ten (a) eiken (dag) alleen (b) werkte, de ander egter, niets doende, van (c) zijnen arbeid wierd

(a) *Ten eiken (dag)*, zeggen wij doorgaans, *telken dag*.

(b) *Werkte* is, naar de letter, *werkt*: of wel zoo klaar, *het werk alleen verrigtete*.

(c) *Van zijnen arbeid* is, naar de letter, eigenlijk, *van den arbeid van zich*.

(d) wierd gespijsd; zeide hij, het woord opgevat hebbende: *Geef mij de schuld niet, maar den Heer, die mij niet heeft geleerd te werken, maar van een's anders arbeid te eten.*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat (e) de, niets wetende, jongelingen ook niet te beschuldigen zijn; wanneer de ouders hen zoo hebben opgevoed.

- DE

(d) *Wierd gespijsd* is, naar de letter, *word gespijsd*, dat is te zeggen, *leeft*, of, *leefde*.

(e) *De, niets wetende, Jongelingen* is eigenlijk in 't Grieksch, *de niets wetende der Jongelingen*, net eender, als in fabel twaalf van mijn' aanstaanden, nieuwwen, druk, ook πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων door, *vele menschen*, wordt vertaald, in plaats van door, *vele der menschen*; en fab. 14. τὰ Φοβερά τῶν πραγμάτων door, *d'afgrijzelijke dingen*, in plaats van door, *d'afgrijzelijke der dingen*.

DE ACHTSTE FABEL.

DE DOOD, EEN KONING DER VERSCHRIK-
KING.

EEN OUD MAN EN DE DOOD.

Een oud man, eens hout gehakt hebben-
de en dat torschende, ging veel wegs, en,
wegens de veelvuldige moete, de vracht op
zekere plaats hebbende afgelegd, riep hij den
dood in.

Den dood nu, bij (hem) gekomen zijn-
de, en naar de reden vragende, waarom hij
hem riep, zeide de oude man, vervaard ge-
worden zijnde: *Op dat gij (a) mijne vracht
zoudt opnemen.*

TOE-

(a) *Mijne vracht*, doch letterlijk, *de vracht van
mij.*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat elk mensch (b) levenminnend (is), schoon hij ook sukkelst, en arm is.

DE

(b) *Levenminnend* is te zeggen, dat elk, als 't op zijn leven aankoomt, *bang voor zijn leyen is*, of, *voor zijn leyen te verliezen*, met één woord, *voor den dood bang is*.

B

DE NEGENDE FABEL.

GOED DOEN WORDT LIGT VERGETEN.

ENE HEN ÉN ENE ZWALUW.

Ene hen, slangen eijeren gevonden hebbende, heeft (die), zorgvuldig (a) bebroeid hebbende, uitgebroid.

Ene zwaluw nu, haar beschouwd hebbende, (b) zeide: *O malloot! waar toe brengt gij deze op?*

Die, groot geworden zijnde, van u het eerst beginnen zullen onregt te plegen.

TOE-

(a) *Bebroeid hebbende* is eigenlijk, naar 't Grieksch, *warm gehouden, of, gekoesterd hebbende.*

(b) *Zeide, te weten, tot die hen.*

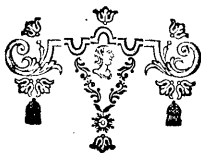
TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de boosaartigheid (c) ontembaar is, al wierd zij ook 't hoogst beweldadigd.

DE

(c) *Ontembaar is* geeft hier te kennen, dat elks bijzondere aart, of aangeborene eigenschap, door goedheid, noch door kwaadheid, door list, noch door geweld, beloften, gaven, weldaden, is te veranderen, te verwinnen, noon, maar een ieder slegts zijn' aangeborene gronden volgt, naar het aloude spreukje:

Naturæ sequitur femina quisque suæ.

DE TIENDE FABEL.

DIE DEN LUST ALLEEN WIL HEBBEN,
MOET ZICH OOK DEN LAST GETROOSTEN.

(TWE) REIZIGERS.

Zekere twe gingen langs denzelfden (weg) en een van beiden, ene bijl gevonden hebbende, ried hem de ander, (a) (die) niet gevonden hebbende, niet te zeggen: (*Daar*) heb ik gevonden; maar: (*Daar*) hebben wij gevonden.

Hun kort daarop nu overgekomen zijnde (b) de (eigenaars), de bijl verloren hebbende; zeide de, (c) haar hebbende, vervolgd worden-
de

(a) *De ander, (die) niet gevonden hebbende, is, de ander, (die bijl) niet gevonden hebbende, of beter, bij omschrijving, naar de Latijnsche overzetting, de ander, welke (die bijl) niet had gevonden.*

(b) *De (eigenaars), de bijl verloren hebbende, al weder beter, bij omschrijving, die, of wel, welke de bijl verloren hadden.*

(c) *Haar hebbende, haar (bijl) namelijk, hebbende reisgenoot. of anders, de reisgenoot, die haar had.*

de, (reisgenoot) tegen den reisgenoot, (haar) niet gevonden hebbende: *Nu zijn wij verloren.*

De nu, (haar niet gevonden hebbende, reisgenoot) zeide: *Zeg: (NU) BEN IK VERLOREN); niet: (NU) ZIJN WIJ VERLOREN. Gij toch zeidt immers ook, toen gij de bijl gevonden hadt: (DAAR) HEB IK GEVONDEN; niet: (DAAR) HEBBEN WIJ GEVONDEN.*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de niet (d) medekrijgende van de voordelen, ook in de nadelen geen standvastige vrienden zijn.

DE

(d) *Medekrijgende van de voordelen, ook in de nadelen &c. of liever, van de voorspoeden, ook in de tegenspoeden. Zo dat men dit dan ook gevoeglijk vertalen kon door: Dat de niet mededelende in de voorspoeden, ook in de tegenspoeden geen standvastige vrienden zijn.*

DE ELFDE FABEL.

DIE HOOG WIL VLIËGEN, ZONDER MAGT,
WORDT EER. VERNEDERD, DAN HIJ 'T WAGT.

EEN (a) AREND EN ÈNE
SCHILDPADDE.

Ene schildpadde verzocht van enen arend,
haar te leren vliegen.

De

(a) Een arend, of wel adelaar, de koning van al 't pluimgedierte, is veel al in de fabelen, en elders, bij de schrijvers, een' zekere voorspelling en zinneprent van hoogst gezag, of oppermagt, geweld en sterkte; zo als uit de geschiedverhalen van Justijn in 't 12de boek, 't 16de hoofddeel, daar men zal kunnen zien, hoe zich bij de geboorte van Alexander steeds twe arenden den ganschen dag op 't huis van zijnen vader, Philippus, hebben opgehouden, en datwel, om hem, zo men waande, d' aanstaande grootheid van dien zoon, te weten, dubbele heerschappij over Euroop en Aïen, zo doende, aan

De (arend) nu betuigende, dat dit
ver

te kondigen, en Phedrus 3de boek, de 19de fabel, vs.
10, 11 en 12.

Fatorum arbitrio partes sunt vobis datae,
Tibi (pavo) forma, vires aquilae, lusciniò melos,
Augurium corvo, laeva cornici omina.

Als mede daar uit, dat men heden nog door enen
tweehoofdigen arend de tweehoofdige oppermagt, van 't
Oostersch en van 't Westersch keizer-rijk, van Romen
en Constantinopel, gewoon is, te verstaan, nog duidelij-
k kan begrepen worden.

Waarom dan ook Jupijn, ten teken zijner oppermagt
over de overige Goden, doorgaans verbeeld wordt op dus-
danig enen arend te zitten, en die arend weér *Ales*, *Satelles*,
Armiger, of wel, *Armigera Jovis* genaamd geworden is.

En de Romeinen ook, ten teken hunner opper-
magt over de gansche aarde, een gouden, of zilveren,
adelaars beeld, in ene vliegende gestalte, en met den
bliksem in zijn' regten klauw, bij elke legioen op ene
steng, van onder scherp, omdragen lieten, die daar dan
Aquila legionaria, en die hem droeg *Aquilifer*, van
genaamd wierden. Om dat 'er nu maar slechts een arend
bij elke legioen voorkwam, werd het getal der legi-
oenen ook wel eens bij die arenden berekend, en ge-
zegd, bij voorbeeld: *Een leger van 4, of 6 arenden*,
in plaats van *4, of 6 legioenen*, net eender, als de
jaren van iemands krijgdsdienst ook wel oer bij de
stipendia berekend wierden, zo als, bij voorbeeld:

(b) ver boven hare natuur was, legde zij (nog) meêr op 't bidden toe.

Hij

Een Soldaat van 10 stipendien, voor iemand, die 10 jaren gediend had, om dat de krijgsknegten wel eêr op ene jaarlijkche soldij dienden, of, bij het jaar wierden betaald.

Ook is een arend juist die vogel, die 't hoogst van allen vliegen kan, en zelfs zoo sterk is van gezigt, dat hij vlak tegen de zon invliegt, zonder een oog te fluiten, en die men zegt, dat noch door ziekte, noch hogen ouderdom, maar slegts van honger zoude sterven, doordien hem, na verloop van tijd, zijn kromme boven-bek zoo vast over zijn' onder-bek zoude overgroeijen, dat hij die niet langer los kan krijgen, en dus alleen van drinken moeten leven. Waarvan de Grieken hun bekende 'Αετῶ γῆρας, en de Latijnen ook hun *Aquilae Senecta*, hebben van zulke, die in d'ouderdom liefhebbers van een glaasje zijn, of liever, die in d'ouderdom nog sterk en frisch en jeugdig zijn.

Wat 'er nu van den *Arend-steen*, bij den Griek 'Αετίνης genaamd, om dat de arenden die in hun nest inbrengen zouden, uit voorzorg, dat, daar zij hoog nestelen, de wind hun 't nest niet mogt verstoren, of, om dat zij zonder dien steen geen kans zien zouden, om hunn' jongen voort te brengen, al, of niet, zij, laat ik aan elks bescheiden oordeel, slegts met één woord aanmerkende, dat 'er ook aan den hemel,

Hij, haar dan (c) in de klauwen genomen hebbende, en tot ene hoogte opgevoerd hebbende, liet (d) toen los.

De (schildpadde) nu, langs rotzen neêr gestort zijnde, is geheel verbrijzeld.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat vele, uit halsstarrigheid den wijzeren ongehoorzaam zijnde, (e) zich zelve benadeeld hebben.

DE

mel, tusfchen den Melk-weg en het Vosje met den Gans, den Pijl, Dolfijn, Antinous en 't Sobiëscianisch schild, in 't Noorden een gestarute is, onder den naam van *Arend*, door Jupiter aldaar geplaatst, uit dankbare erkenenis, om dat, toen hij nog een kind was, een arend hem met Nectar, dat is te zeggen, Goden drank, zoude hebben opgevoed, of onderhouden.

(b) *Ver boven* is, naar de letter, *ver van*.

(c) *In de klauwen is*, naar de letter, *met de nagels*.

(d) *Toen*, of, *vervolgens*, of, *daarop*.

(e) *Zich zelve benadeeld hebben*, wij zouden hier weêr zeggen: *Zich zelve ongelukkig gemaakt hebben*.

DE TWAALFDE FABEL.

OOST, WEST, T' HUIS BEST.

- (a) J U P I J N E N E N E
 (b) S C H I L D P A D D E .

Jupijn, (zijn) huwelijk voltrekkende, ont-
 fing alle de dieren te gast.

De

(a) *Jupijn*, de opperste van al' de Heidentche af-
 goden, zoon van Saturnus en Ops, broër van Neptuun,
 en ook van Pluto, en man van zijne zuster Juno, ge-
 zeten, of op enen arend, of op zijn' goud' ijvoren
 troon, met' zijne bliksemfchichten in zijne regie, en zijn'
 Cypresen houten rijksstaf in zijne linkehand, als op-
 perhooft en koning van zijne medegoden, met zijn'
 voet staande op den nek van alle de Giganten, was
 God van hemel en van aarde, gelijk zijn Broër Neptuun
 weër God was van de wateren, Pluto van 't onderaard-
 sche rijk, tot zijnen dienaar hebbende Mercur, als bo-
 de van de Goden, gelijk als Juno weër tot hare dienaress
 had de schone Iris, als bodin van alle de Godinnen.
 Zo als ons in het 1ste boek zijner Lierzangen, den
 10den

De schildpadde nu alleen zijnde agtergebleven, vroeg Jupijn, onzeker over de reden van het agterblijven, haar: Waarom zij op het gastmaal niet verschenen was?

De

Ioden zang, het 5de vers, de Venusiner in:

TE *caenam MAGNI JOVIS ET DEORUM NUNCIUM*, en Salmoneser in zijn 1ste boeks 7de fabel, in het 270ste en 71 vers, betuigt met ronde woorden:

NUNCIA JUNONIS, *varios induta colores,*

Conspicit IRIS aquas, alimenta^{que} nubibus adfert.

Waarom men dan bij die van Romeu 'er ook geen zwarigheid in vond om zelfs uit lage vleijerij, verlegenheid, als anders, de Keizeers met den naam van Jupijns te begroeten. Zie Nafos' 3de boek, de 1ste Treurzang, in vs. 36 oct. *Et Jovis hacc, dixi, domus est, &c.*

(b) *Schildpadde*, dus genaamd naar haar schild, of to schelp, daat zij in woont, gelijk de flekken hier te land in hare huisjes plegen, is of een land-, of waterschildpadde, en onder deze weêr de grootste de Zeeschildpadde; zo dat de zee in Indiën schildpadden op leveren zoude, met welker schild men in staat is, om een gehele hut te dekken, of mede over zee te varen, gelijk als met een bootje. Zij leggen hare eijeren in menigte op 't strand, begraven die wel in den grond, en komen, na verloop van 40 dagen, weêr te rug, en nemen dan de jongen, daar uit gekomen, zo weêr met zich naar zee toe; schoon andere meêr natuurlijk beweren, dat zij die, ten minsten 's nagts, bebroeijen zouden.

De schildpadde nu gezegd hebbende: (c) (*Mijn*) huis (*mij*) lief, (*mijn*) huis (*mij*) best; heeft Hij, misnoegd op haar geworden zijnde, (haar) veroordeeld, om het huis torschende om te dragen.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat (d) vele menschen (e) meêr verkiezen, eenvoudig op

(c) (*Mijn*) huis (*mij*) lief, (*mijn*) huis (*mij*) best, of nog wel zoo volledig, (*is mij*) lief (*is mij*) best, zoo veel, als bij ons, zeggende: *Oost, West, t' huis best*, wordt hier bij den Latijnschen vertaler in *Domus chara*, liever *cara*, *domus optima!* als ene uitroeping opgevat.

(d) *Vele menschen* behoorde, naar de letter, te zijn, *vele der menschen*. Zie fab. 7, letter (e) der noten, en dat wel in de woorden: *De niets wetende Jongelingen*.

(e) *Meêr verkiezen te zijn*, of, beter naar de letter, *meêr ingenomen worden met*, of wel, *door te zijn*. Wanneer de Grieksche infinitivus ζῆν hier in den zin van het Latijnsch gerundium in *do* invalt, vermids de Griek in zijne taal van geen gerundium iets weet, en, als dit in 't Latijn geschiedt, men 't een *Graecismus*, of wel *Hellenismus*, dat 's te zeggen, een *Grieksche trant van spreken*, noemt, zo als bij
Plau-

(f) op zich zelfs te zijn , dan (wel) kostbaar bij anderen.

DE

Plautus onder anderen zulks wel tot driemaal toe voorkomt in zijn Epidicus, de 5de actus, 2de scene, het 54 en 55 vs. Alwaar hij, naar den trant der Grieken, almede een *praef. infinitivi*, voor een gerundium in *do* gebruikt, en zich daar aldus horen laat:

Quem ne hodie per urbem uterque sumus defessi
quaerere?

Ego sum defessus, *reperire*, vos defessi *quaerere*.
in plaats en van *reperiendo*, en van *quaerendo*.

(f) *Op zich zelfs te zijn* is, naar de letter, *op zich zelfs te leyen*.

DE DERTIENDE FABEL.

ALLE DINGEN HEBBEN TWE HANDVAT-
ZELS.

DIEVEN EN EEN (a) HAAN.

Dieven, in zeker huis gekomen, vonden niets, dan enen haan.

En dezen (meê) genomen hebbende, zija zij ('er mede) doorgestaan.

De (haan) nu, van hun zullende geflagt worden, bad, dat zij hem los mogten laten,
zeg-

(a) *Een haan*, het zinnebeeld van waakzaamheid, bij 't naderen des dageraads den mensch door 't kraaijen doende ontwaken, en uit het bed opstaan, waar van hij bij den Griek den naam ook draagt van ἀλέκτωρ, van het ἐγείρειν ἐκ τῆς λέκτρῆς, ook is de haan een zinneprent van dapperheid, en uit dien hoofde ook steeds aan Pallas toegevoegd.

zeggende, den menschen van dienst te zijn, hen 's nagts (b) tot werken wekkende.

De (dieven) nu antwoordeden: *Maar daarom slagten wij u t' eér, die toch wekkende, laat gij ons niet toe, te sielen.*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat (c) dit den ondeugende het meest in den weg is, het geen voor de deugdzame een goede (c) dienst is.

DE

(b) *Tot werken* zou h'er, naar de letter, zijn moeten, *tot de werken*; doch dan was het geen Nederduitsch, dus beter, *tot de bezigheden*.

(c) *Dit is, dienst is*, doch, naar het tongval der Atheners, die bij een neutrum in het meervoud toch gaarn een verbum zien in 't eenvoud, *deze is, diensten is*. Zie fab. 2, in letter (d) der noten.

DE VEERTIENDE FABEL.

DE GEWOONTE IS DE TWEDE NATUUR.

(a) EEN VOS EN EEN LEEUW.

Een vos, (nog) nooit een' leeuw gezien hebbende, wierd eerst, zo als hij hem, bij zeker

(a) *Een Vos en een Leeuw*, een Vos is een loos dier, zo wel de water- als de land-vos. Zie Elians geschiedverhalen, zijn eerste boeks 5de capittel, en daarom hier en elders ook een zinneprent van schrandereid, bedrog, doorzigt en listigheid, voorzigtigheid en leerzame opmerkzaamheid; gelijk een leeuw het zinnebeeld van heerschzugt en ontzag, geweld en overheersching. Ook is de Vos zeker gestarnte, naar 't Noorden toe gelegen, tusfchen de Zwaan, Dolfijn en Arend. Zie breder over dezen Arend in fab. XI, letter (a) der noten, en dat wel op het eind, bij mij bladz. 24. Gelijk de Leeuw ook een gestarnte is der twaalf, gelegen in den Dieren riem, tusfchen den Kreeft en Virgo in; zo als blijkt uit het vaarsje:

Sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libraque, Scorpius, Arcitenens, Capr, Amphora,
Pisces.

ker toeval tegen kwam, wel zoo vervaard, dat hij bijna zelfs dood bleef.

Hij, hem daarna ten tweden ziende, wierd wel verschrikt; maar niet, als eerst.

Hij, dezen nu ten derden ziende, gedroeg zich zoo stout tegen hem, dat hij zelfs, naar (hem) toegetreden, ('er mede durf..e) spreken.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de gewoonte (b) d'afgrijzelijke dingen zelfs (c) genaakbaar maakt.

(b) *D' afgrijzelijke dingen is*, naar de letter, juist *d'afgrijzelijke der dingen*. Zie fab. 7. meer gemeld, in notis, onder letter (c), bij mij bladzijde 15.

(c) *Genaakbaar* is hier, naar de letter, juist *welgenaakbaar*, dat 's te zeggen, daar men *wel*, of, *gemaklijk* bij kan, of bij durft komen.

DE VIJFTIENDE FABEL.

DE INGEBEELDE GROOTSHEID.

(a) MERCUR EN EEN BEELDEMAKER.

Mercur, (eens) weten willende, in welke
 achtung hij (b) bij (de) menschen (c) was,
 ging

(a) *Mercur*, voor bode van de Goden gehouden, even
 eens, als Iris voor bodin van alle de Godinnen, was
 zoon van Jupiter en Maia, en kleinzoon van den Koning
 Atlas, daar hij nu ook nog *Atlantiades* van heet; ook
 wel *Cyllenius* genaamd, naar het Arcadische gebergte
Cyllene, daar men hem stelde opgevoed, en bij de
 Grieken *Hermes*, dragende op zijn hoofd eenen hoed
 met vleugels, en ook aan zijne voeten schoenen met
 vleugels, daar hij zich op zijn' tijd ook weér van
 konde ontdoen, met een' gevleugelde gulde roede,
 waar om twee kronkel slangen liepen, in zijne regte-
 hand, de zielen van de stervende van hunne lichaamlj-
 ke banden, gewoon zijnde, los te maken, en die zo,
 bij hun overlijden, naar 't onderaardsche rijk en d'Elie-
 se-

ging in eens beeldmakers winkel, zich hebbende gelijk gemaakt aan enen mensch.

En

fefche velden geleidende. Naar 't zeggen van Horatius, in 't ifte boek zijner Lierzangen, den 10 zang:

MERCURI PACUNDE, NEPOS ATLANTIS,
 TE *canam*, MAGNI JOVIS ET DEORUM
 NUNCIUM, *curyaeque lyrae parentem*.
 TU PIAS LAETIS ANIMAS REPONIS
 SEDIBUS, VIRGAQUE LEVREM COERCES
 AUREA TURBAM, *superis Deorum*
Gratus et imis.

en van Ovidius, in 't ifte boek zijner Herscheppingen, het 668 ep de, daar volgende, versen:

Nec Superum Rector mala tanta Phoronidos ultra
Ferre potest, natumque vocat, QUEM LUCIDA PARTU
 PLEIAS ENIXA EST, *letoque det, imperat, Argum.*
Parya mora est, ALAS PEDIBUS, VIRGAMQUE POTENTE
 SOMNI FERAM SUMSISSE MANU, TEGIMENQUE CAPILLIS.
Haec ubi disposuit, patria, JOVE NATUS, ab arce
Defilit in terras. ILLIC TEGIMENQUE REMOVIT,
 ET POSUIT PENNAS, TANTUMMODO VIRGA RETENTA EST.
Hac agit, ut pastor, per devia rura capellas,
Dum venit, adductas, et structis cantat avenis.

En Maro, in zlijn 4de boek der Encaden, in vs. 242. &c.

TUM VIRGAM CAPIT. HAC ANIMAS ILLE EVOCAT ORCO
 PALLENTES, ALIAS SUB TRISTIA TARTARA MITTIT.

Als mede ook van Luciaan, in zijn' 9de r'zamenfpraak der doden, en aldaar in de woorden: Πόθεν τῶν ἡμῶν, ὦ Ἐρμῆ &c.

En een beeld van den (God) (d) Jupijn bezigtigd hebbende, vroeg hij: *Voor hoe veel kan dat iemand kopen?*

De (beeldemaker) nu gezegd hebbende: *Voor enen (e) schelling*, zeide hij (f) (al) lagchen-

Doch hier wel 't juiste zinnebeeld van enen ingebelden, verwaanden, grootfchen gek, die enkel, om dat hij verkeerde met de groten, zo als 't gemeenlijk gaat, 'er voort ook trotsch op is, en stout, en opgeblazen, en dus niet rusten kan, of hij moet overal en boven anderen zijn geprezen, wel zeer groot in zijn' eigen ogen, doch walgelijk weêr in die van anderen, en van gene, de minste, waarde, waarom hij 'er ook kaal afkoomt en met beschaande kaken, en dus in zijn eigen persoon, en tot zijn eigen schaanste en schande, bewijst, dat het gezegde des dichters, Phedrus, in zijn 5de boek, de 8fte fabel, en wel voor aan:

Ubi vanus animus, aura captus frivolæ,

Arripuit insolentem sibi fiduciam,

Facile ad derisum stulta levitas ducitur.

een' zuivere, en ook tevens eeuwige waarheid is, en blijft.

(b) *Bij (de) menschen* zoude hier juist, naar de letter, wêr zijn moeten, *bij menschen*, om dat hier de articulus τοῖς in het Grieks niet uitgedrukt staat; doch mag en moet nochtans, in ons geval, in 't Duitsch hier worden uitgedrukt, en door het woordje *de* vertaald, zo dat het nu luidt: *Bij de menschen*, om dat de praepositio παρ' dat 's παρὰ, hier voor het woord ἀνθρώπων voor af gaat, volgens den regel van den Hooggeleer-

chende: *Voor hoe veel (dan) het (beeld) van de (Godinne) (g) Juno (wel)?*

De beeldemaker nu gezegd hebbende:
Voor (wat) méér; vroeg hij, het beeld van
zich

leerden Heer, A. KLUIT, in zijn' *Vindiciis articuli ó-ñ-tó*, in Nov. Test.

(c) *Was* moest hier eigenlijk, en naar de letter, wêr zijn *is*, doch liever, *stond*, als méer naar onze taal geschoeid.

(d) *Jupijn*. Zie boven, fab. 12. in letter (a) der noten.

(e) *Voor enen schelling*. Een *schelling* doet bij ons gewonelijk 6 st., en wordt verdeeld in enen *goeden*, ter waarde van 6 st., en in een' *mallen schelling*, ter waarde van 5 st. en 4 duiten, en doorgaans wel gelijk gesteld met ene *Drachma* der Atheners, en met euen *Denarius* (te weten *nummus*) der Romeinen, en dus *Denarius* genaamd, om dat hij weleêr, bij de vroegere Burgemeesters, 10 *asfes*, na genoeg, 10 *halve braspenningen*, inhield; schoon naderhand wêr 16, 't gewigt der *asfes* toen reeds verkleind zijnde.

Doch die 't gewigt van *deze Drachmen* en van *deze Denarien* wat nader inziet, zal 'er ras dit onderscheid met mij in vinden, dat 'er 7 *Denarien* op acht van *deze Drachmen* gaan, en dus juist 34 *Denarien* tegen 96 *Drachmen* staan; maar men behoeft dit onderscheid juist niet altijd zoo nauw te nemen, om dat zelfs d'ouden dit zoo nauw nooit betragt hebben, en dan *enen Denarius* cens ene *Drachma*, en dan *mille Denarios* wêr *chilias Drachmas* noemden.

zich ook gezien hebbende en gedacht, dat, daar hij een bode van Goden en winstbezorger was, de waarde van zich bij de menschen groot zoude zijn, (ook) (h) over zich.

De beeldemaker nu zeide: *Als gij (i) deze (twe) gekogt zult hebben; geef ik u (k) dezen nog, als toegift.*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel ziet op enen laatdunkenden man, bij anderen in gene achting zijnde.

(f) *(Al) lagchende*, of letterlijker, *lagchende*.

(g) *Juno*, de opperste der Heidenfche Afgodinnen en dogter van Saturnus en Ops, als mede zuster van Neptuun en Pluto, en Vrouw van haaren broeder Jupijn, gezeten op een gouden wagen, waar voor twe pauwen trokken, met ene kroon op 't hoofd, en rijkstaf in haar' regte hand, als Koningin van all' hare mede Godinnen, wierd voor Godin van hemel en van aarde gehouden, tot hare dienstmaagd hebbende Iris, Bodin van de Godinnen, als Jupiter Mercur tot zijnen Bode had. Zie fab. 12, hier boven, in letter (a).

(h) *Over zich*, of, *'t beeld van zich*, of wel, *de prijs van 't beeld van zich*, dat is, *van hem*, of, *van zijn beeld*.

(i) *Deze twe*, te weten, *Jupiter en Juno*, of, *Jupiter s' en Juno s' beeld*.

(k) *Dezen*, dat is, *Mercur*, of liever, *Mercur s' beeld*.

DE ZESTIENDE FABEL.

STANK VOOR DANK.

(a) EEN WOLF EN (b) ENE KRAAN.

In een wolfs keel was een bot blijven hechten.

De

(a) *Een wolf* is een bloeddorstig, roofzugtig en vraatgierig dier, dat zijne maag zoo overlaadt, dat hij 'er menigmaal bij neêrvalt, en alle moede aanwenden moet, om d'overlast weêr kwijt te worden, en dat op ene prooi eens misgetast, of geraamt hebbende, zo met zijn' open muil voort loopen blijft, zonder den bek voort weêr te sluiten: van waar dan ook het *Lupus hiat*, en bij den Griek het *λύκος ἔχωνεν*, van zulk enen genomen wordt, die, na een lang en bedroefd wagten, te leur gesteld, ten laasten, nog reikhalzende, afdeinzen moet.

Voords huilende, gelijk een hond, elkanderen verflindende. Zie onder anderen de natuurlijke historie van Buffon en van Daubenton, de 7de afdeling, bladzijde 18, boven aan. *Ils s'entredévorent, et lorsqu' un loup est grièvement blessé, les autres le suivent au sang, et s'atroupent, pour l'achever.*

De (wolf) nu zeide aan ene kraan, ene
(c) beloning te zullen geven, zo zij, haar hoofd
(daar)

Zoo laag en zoo min edelmoedig, ondankbaar, onderdrukkend, afgunstig, gulzig, onmedogend, dat hij 't alles alleen wil hebben, en niets voor anderen over heeft, zoo dat Ovidius in zijne Treurgezangen, het 3de boek, den 5den zang, in 't 35 en 36 dier versen, 'er zich aldus over uit laat:

At lupus et turpes instant morientibus urfi,

Et quaecunque minor nobilitate fera est.

En in het 4de boek, den 1sten Treurzang, in vs. 79 en 80, 'er dus van opdeunt:

Utque rapax pecudem, quae se non texit ovili,

Per sata, per silvas fertque, trahitque lupus.

En 'er het spreekwoord ook van daan kooft: *Homo homini lupus*, zoo veel, als bij ons, zeggende: *D' een (is) des anderen duivel.*

En dus dan ook, zo hier, als elders, een zinneprent van onderdrukking, ondankbaarheid en trouwloosheid, bedrog, onedelmoedigheid, zo als ons blijkt uit Phe-drus, het 1ste boek, de 2de fabel, in 't 4de vers, daar hij hem enen *latro* noemt, en in zijn 1ste boeks 9de fabel, het 1ste en 2de vers, daar hij hem enen *improbum*, *indignum*, noemt, en 't 1ste boeks 11de fabel, het 1ste vs. daar hij hem *turpi innotuisse fraude*, stelt, om nu van de 18de fabel en andere hier niet te gewagen.

Geen wonder dan, dat, toen d'ontmenschte en sno-
de Koning van Arcadien, Lycaon, d'aardstijran, van

(daar) (d) in gestoken hebbende, het (e) bot uit zijne keel uithaalde.

De

Jupijn zijne wel verdiende en lang gerekte straf ontving, en, om zijne bloeddorstigheid, in enen wolf veranderd was, om dat hij Hem naar 't leven stond, en menschen vleesch had opgedist, zijn' vorige bloeddorstigheid, als wolf, ook bleef behouden, en aauftonds op de schapen los ging, naar luid der woorden van Ovidius, in 't 1ste boek zijner Herscheppingen, de 6de fabel, in het 232, en de, daar volgende, versen:

*Territus ipse fugit, nactusque silentia ruris,
Exululat, frustra que loqui conatur: ab ipso*

COLLIGIT OS RABIEM, SOLITAEQUE CUPIDINE CAEDIS
UTITUR IN PECUDES, ET NUNC QUOQUE SANGUINE
GAUDET.

In villos abeunt vestes, in crura lacerti,

FIT LUPUS, ET VETERIS SERVAT VESTIGIA FORMAE.

Zoo ver doch was de sterveling wel eër verdwaasd, en al verdwaald, dat hij zich menschen, ja gehele volkeren, in wolven veranderd, maar zo inbeelden kon, blijkens 't verhaal van Herodoot, om van geen anderen méer te melden, in 't 4de boek zijner getchiedverhalen, Capit-
tel 105, alwaar men deze stelling vindt:

NEURI DICUNTUR a Scythiis, et ab iis, qui Scythiam
incolunt, Graecis, semel quotannis singuli ad aliquot dies
EFFICI LUPI, ET RURSUS IN PRISTINUM HABITUM REDIRE,
quod tamen dicentes mihi non persuadent: nihilominus
tamen illi aiunt, ita esse, ac deierant: 't geen ik, om zij-
ne onnoztheid en allcrongerijmste stelling, helzas! maar al

De (kraan) nu, dit ('er) uitgehaald hebben-
de, (als) zijnde lang van hals, eischte het loon op.
De-

te zeer bij de bekrompenste vernuften onzer dagen als nog
gekoesterd wordende, mij thans verplicht zie, te vertalen.

*De Neuri worden van de Scythen, en van de Grie-
ken, die in Scythien woonagtig zijn, verteld, 's jaars
hoofd voor hoofd eens, voor een dag, of wat, wolven
te worden, en tot kunn' vorige gestalte wêer te keren,
ke' geen zij mij vertellende nogthans niet (kunnen) wijs-
maken: des niet te min houden zij't evenwel (noch) staan-
de, en zweren kruis en kras 'er bij, dat het zo zij.*

Waar aan men dan den oorsprong en voortgang van
't onredelijk en ongerijmd gevoelen en stelling, dat 'er
heden nog *Weerwolven*, op zijn Grieksch *Λυκάνθρωποι*,
of wel in andere landen *Heksen* genaamd, zijn zouden,
of ooit geweest zijn zouden, ook vast heeft toe te
schrijven.

Dan al genoeg hier van, 't wordt tijd, om hier nog
aan te merken, dat 'er ook aan den Hemel, tusfchen den
Melk-weg, den Centaurus en het Schorpioen, onder de
Zuidlijke starrebeelden, nog een gestarnte is te vinden,
bij ons al mée *de Wolf* genaamd, en dat 'er ook onder
de Visfchen nog *visch*, of *water-wolven* zijn, zo als bij
ons de *snoek*, daarom ook *lupus* bij die van Latium
genaamd, uit hoofde van zijne overgrote gulzigheid,
roofzugtigheid en vraatlust, en om dat zij elkanderen ook
onderling verflinden, gelijk de wolven.

Om d'andere betekenissen van *Wolfsgebit*, en *Wolfs-*

Deze nu, gelagchen en de tanden gespitst hebbende, zeide: *Dit enkel is voor u zelfs loons gewortel,*

Gold-wolf en soortgelijke, of andere, méer, voor ditmaal nu eens daar te laten.

Al wie nu over dezen wolf nog méer verlangt te weten, die sla de zevende afdeling van de natuurlijke historie van Buffon en Daubenton na, op bladzij 17.

(b) *Ene Kraan*, zijnde een trekvogel, met een' gekrokken hals en bek, hoog op de benen, rood van poten, en grijs van veren, en wat groter, dan bij ons de gans, zich meest in Macedonien, aan de rivier de Strymon, daar zij *Strymonia grus* van heet, van ouds oythouden hebbende, en van natuur zeer bang voor regen, als veelal dien voorspellende, door dien te zoeken, te ontvlieden. Zie Maro, in zijn 10de boek van zijne Eneiden, in het 265 en 266 vs.

STRYMONIAE DANT SIGNA GRUES, *atque aethera*
trancant

Cum sonitu, FUGIUNTQUE NOTOS clamore secundo.

In vergelijking met Georg. I. vs. 120, en dat wel in de woorden: STRYMONIAEQUE GRUES, en met vs. 373 en volgende:

. *Numquam imprudentibus imber*

Obfuit. Aut ILLUM, surgentem, vallibus hnis

AERIAE FUGERE GRUES.

is, naar mijn inzien, hier ook mede een zinnebeeld van maligniteit en verregaande onnozelheid, strafwaardige onvoorzichtigheid, domheid en roekeloosheid, zo als ons met het Franche spreekje, als zij ons iemand, die
kloek-

genoeg, dat gij (nog) uit eens wolfs muil es-
zanden uwen kop, ongeschonden, en niets gele-
den hebbende, uit hebt gekregen.

TOE-

kloekzinnig is, aanduiden willen, door *Nôtre pas grue*,
zoo duidelijk bewezen wordt.

Men vindt dit woord ook wel gebezigd van enen ze-
keren zee-visch, en dus, ter onderscheiding van deze
kraan, *zee-kraan* genaamd.

Nog mêer van zekere kunst-werktuigen, met enen
voornitstaanden en lang gerekten hals, of snavel, waar
mede men te zware lasten, door middel, meestal, van een
rad, katrol en touw, en de benodigde arbeiders, opheist,
of, naar beneden laat.

Als ook van andere kunst-werktuigjes, of tappen,
die in vaten zijn, om 'er vloeibare stoffen mée uit,
of, af te tappen; doch die bij die van Latium dan
met ene andere benaming weêr *epistomia* genaamd
worden.

En eindelijk nog van een gefarnte, tusfchen het zuid-
lijk starren beeld, den Fenix, Toucan, of, met eene
andere benaming, Amerikaansche Gans, den Indiaan en
Zuidlijken Visch gelegen, en mede *Grus*, of *Kraan*,
genaamd.

(c) *Beloning*, ofte, *loon*.

(d) *Daar in gèstoken hebbende*, te weten, in de keel
des Wolfs, daar 't bot toen was in blijven hechten, of
liever, steken.

(e) *Bot*, ofte, *been*.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel (ziet) op mannen, die, van ge-
vaar geheel verlost, den weldoeners (f) dusda-
nige vergeldingen (er) voor bewijzen.

(f) *Dusdenige*, of, *nog flegtere*, als hier de kraan
'er voor ontvangt, en dus al mede, *flank voor dank*.

DE ZEVENTIENDE FABEL.

DE GIERICHEID BEDRIEGT DE WIJSHEID.

ENE VROUW EN ENE HEN.

Een' zekere weduwvrouw had ene hen, ten elken dag haar een ei leggende.

Zij nu, in 't denkbeeld geraakt zijnde, dat, zo zij aan de hen (a) méer voeder gaf, zij twemaal's daags zou leggen, heeft dit gedaan.

De hen nu, vet geworden zijnde, kon zelfs niet ééns 's daags leggen.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de, uit heblust naar (b) méer hakende, (c) 't aanwezig zijnde zelfs kwijt raken.

DE

(a) *Meer voeder*, letterlijk, *meer gerst*.

(b) *Meer* is hier letterlijk, *de meerdere*, in het meêrvoud.

(c) *'T aanwezig*, is ook letterlijker, *d'aanwezige*, in het meêrvoud.

DE ACHTTIENDE FABEL.

ALS 'T GEWELD KOOMT, IS 'T REGT UIT.

(a) EEN LEEUW EN (b) EEN EZEL
EN EEN VOS.

Een leeuw en een ezel en een vos, ene maatschappij gemaakt hebbende, gingen uit ter jagt.

Veel

(a) Een Leeuw, om zijne sterkte gedugt, doch tevens edelmoedig, zo als te zien is uit Ovidius zijn' Treurgezangen, het 3de boek, den 5den zang, het 31 en de, daar volgende, versen:

Quo quis enim major, magis est placabilis irae,

Et faciles motus mens generosa capit.

Corpora, magnanimo satis est, prostrasse, leoni.

Pugna suum finem, quum jacet hostis, habet.

is, of een land-, of zee-leeuw, ook een gestarnte van de twaalf, die tot den Dieren-riem behoren, tusfchen den Kreeft en de Maagd in, zo als te zien in fab. 14, noot (a), en wel op 't eind aldaar: doch hier wêr 't zinnebeeld van overheersching, schrik en vrees, eigenbelang, geweld en grootsheid, die, moest hij hier, of daar, eens

ene

Veel wilds dan t'zaam gebragt zijnde, beval de leeuw den ezel, (dat) te verdelen onder hen.

De

ene wete laten afgaan, voorzeker niet te goed zijn zoude, uit walgelijke trotsheid, zich zelfs, min eigenartig, en dus belagchelijk, aldus aan 't hoofd 'er van te stellen: Wij LEEUW, *Here van Leeuwenburg, Vrijhere van &c. &c.*

(b) *Een ezel*, zijnde een dom, traag en lui last-dier, is, zo hier, als elders ook, een zinneprent van een dom, plomp, onverzettelijk, onverstandig, log en onwetend en trotsch mensch; zo als klaar is te zien uit fabel 31. van mijne overzetting, daar hij, in ene leeuwen vacht gestoken, zich inbeelde, een leeuw te zijn, en, alles voor zich te doen lopen. Bij den Griek *ὄνος*, en bij de Latijnen *asinus*, waarvan dan 't Fransche *âne* ook stamt, zo als nog blijkt uit het verouderd Fransch woord *asne*.

Van hier dan 't *Asinus ad Cumanos*, en 't *Asinus ad Iyram*, van een laatsdunkend, ingebeeld, verwaand, onkundig schepfel, en Plautus in den *Pseudolus*, de 1ste actus, 2de scene, en wel aldaar het 4de vers, alwaar men deze woorden vindt:

Neque ego homines MAGIS ASINOS unquam vidi.

Ook heb ik nog nooit EZELAGTIGER, dat 's, groter domoren, gezien.

Hoe dom nu ook een ezel zij; is hij noghans niet onvoorzigtig, blijkens de spreuk:

Asinus ad lapidem non bis offendit eundem.

Een ezel stoot zich geen twemaal aan enen en denzelfden steen.

'T geer

De (ezel) nu, drie delen (c) naar even-
re-

'T geen ter beschaming dient van hen, die zich, zo telkens weêr, in één en 't zeldde verlopen, of vergisfen willen.

Ook vindt men twe zoorten van *Ezels*, te weten, *tamme* en *wilde Ezels*, bij de Latijnen *Onagri*: ja zelfs ook in de Schrift gewag van *Bileams Ezel*, die door de wonderdadige kracht Gods tegen zijn' meester sprak, en tot hem zeide: *Wat heb ik u gedaan, dat gij mij drie-maal hebt geslagen?* Zie Moës 4de boek, te weten, Numeri, het 22 Capittel, het 28 en 30 dier versen.

Zij schijnen hunnen oorsprong uit warmer landen, als, bij voorbeeld, Arabien, te trekken, en van daar, door Egypten, in Griekenland, Italiën, Frankrijk, Duitslaud, en andere landen, tot ons te zijn overgekomen.

Hoe kouder nu de landen zijn, hoe kleiner en hoe zwakker daar ook de ezels zijn. Zie de natuurlijke historie van Buffon en van Daubenton, het 4de deel, bladzijde 152. Alwaar men deze woorden vindt: *Ils paroissent être venus originairement d'Arabie, et avoir passé d'Arabie en Egypte, d'Egypte en Grèce, de Grèce en Italie, d'Italie en France, et ensuite en Allemagne et, mag ik 'er eens bijvoegen, enfin par tout.*

Zo dat men d' ezels in Arabien niet hoeft te zoeken. Men vindt ze toch bij ons ook al in alle hoeken.

Waar van men dan de *Muil-ezels* wel dagelijks onderscheiden moet, als uit een *paard* en *ezel* getrokken; daar d' *eigenlijk gezegde ezels* weêr van *twe ezels* zijn gesproten.

Nog

redigheid gemaakt hebbende, zettede (d) hem aan, om uit te kiezen.

Doch

Nog vindt men het woord *Ezel* wel eens gebruikt voor *ene soort van zekere bedlegering, daar men op rusten kan en slapen*; zo als, bij voorbeeld, *een veld-ezel*, aldus genaamd, om dat m' 'er mede te veldre trekt, wijl het zoo min omslagtig is.

En voor *een Schilders-ezel*, of zekere soort van houten schraag, of drie-sprong, met 3 poten, waar van de agterste wat korter valt, dan de 2 voorste, daar gaten door zijn, waar in pinnen, op welke een dwarsregel rust, waar op de schilders hun, te malen, schilder-stuk doen rusten, en dan vervolgens zo afmalen.

Als ook voor *een boek-binders-Ezel*, of raam, of plank, in ene pers, of schroef gezet, waar naar men veelal het papier op zijue juiste mate snijdt.

En ook voor *een Schrijn-werkers Ezel*, of bok, of pers, met ene schroef, en ene schede, waar in wat gaten met 1 pin, en die met ene, of meêr klem-haken, op ene werk-bank vast geklemd, strekt, om 'er 't werk-hout in te zagen.

Als mede voor *een molenaars, of mulders Ezel*, zijnde een hout, nevens den mole-steen gelegen, om daar den boven-mole-steen, wanneer de wind wat leggen gaat, door middel van den hef, of, ligter-boom, met zijnen haak, en staal-balk, daar de spil op draait, wat mede op te ligten, en ligter te doen gaan, op dat de molen niet stil blijft staan, of wel, wat meerder bij te hou-

Doch de leeuw, gram geworden zijnde, heeft den ezel opgevreten.

Daar-

houden, en 't werk dus zwaarer te doen gaan, wanneer de wind weér wat aanhaalt.

Nog voor *een Zadelmakers Ezel*, of blok, waarop men zadels maakt, en dat op enen drie-sprong staat, en daar, door middel van 1 pin, op om kan draaijen, en weér worden vastgezet, door middel van een' haak en kram.

Als mede nog voor *zekere Ezels*, of worp van de 3 eentjes, in 't teerling-spel, of bord, bij die van Nederland en Duitschland. Zie Jul. Pollux in zijn Onomasticon, 't 9de boek, 't 7de hoofd-deel, en 95ste afdeling, en aldaar in de noten, van no. 73. en dat wel in de woorden: *Καὶ μάλιστα γέητε μονάσ:* alwaar men bladzij 1078, 2de colom, aldus zal vinden: *Inter Europaeos quidem, Belgas praecipue et Germanos, UNIONES JACTUUM, seu μονάσs dici solent EZELS &c.*

Zo ook nog voor *een soort van spelers*, dat 't spel komt te verliezen; terwijl hij, die het zelye wint, daar van den naam van *Koning* krijgt. Zie Jul. Pollux op de aangehaalde plaats, een weinig later, in de 106de afdeling, en wel de laatste woorden: *VICTUS quidem ASI-NUS vocabatur, omneque peragebat injunctum illi (liever sibi) officium. VICTOR vero REX erat, et injungebat.*

Daarop heeft hij den vos bevolen (dit) te delen.

De (vos) nu, alles tot één deel opgehoopt hebbende, heeft voor zich zelve iets gerings overgelaten.

En de leeuw (zeide) tegen hem: *Wie heeft u, (e) beste (maat!) zo leren delen?*

De (vos) nu zeide: *Des ezels ongeval.*

TOE-

En nog wat later, in de II^{de} afdeling, en wel voor aan: *Quicumque autem fugientium captus fuerit, ASINUS vocatur.* Waar van dan 't spreekwoord: *REX, aut ASINUS*, en bij de kinders hier te lande: *'Er onder, of, 'er boven op.* Zo als bij de Latijnen 't woord *Afinus* ook wordt gebruikt voor den bovensten molensteen, mischien, om dat hij door 't omlopen, terwijl de onderste stil blijft staan, het werk der maling alleen moet doen, dat is, met andere woorden, alleen moet ezelen.

Die meer verlangt over den *Ezel*, zie Buffons aangehaalde plaats, van bladzij 145, tot 169, na, en, die zijn' lof vermeld wil horen, het werk *Laus asini.*

(c) *Naar eynredigheid* is letterlijk, naar 't Grieksch, *naar de gelijke*, in 't meêrvoud.

(d) *Zettede hem* is weêr, naar 't Grieksch, *zette deze.*

(e) *Beste (maat)* om het woord *maatschappij*, hier boven.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de ongevallen (f) der
na-

(f) *Der naburen* is in den grond-tekst letterlijk *der*, of, *van de bij*, *van de nabij* (zijnde), zoo dat dan, naar den aart, of, het gebruik der Grieken, οἱ πέλας zoo veel zeggen wil, als *de naburen*, of, *de bureu*: gelijk τοῖς ἔξω *bij de uit*, *uitlanders*, *vreemden*, *bij d' uitheemschen*; zo als te zien in de toepassing van fab. 31, van mijne overzetting, en in de noot aldaar, in letter (f).

Zie breder hier van in d'Ellipses Gr. van Profr. Bos, in notis, over ἀνῆρωποι, bladzijde 13, in vergelijking met 270, in 't woordje ὤν, in letter (g) der noten.

Net eender, als ὀ-ἤ-τὸ ἄνω ook zal te kennen geven, *de-de-het hoge*, of, *die-die-dat hoog*, of, *boven*, of, *hier boven is*, of, *hoog op*, of, *naar boven gaat*: in tegenoverstelling van ὀ-ἤ-τὸ κάτω, *de-de-het lage*, of, *die-die-dat laag*, *beneden*, *onder*, of, *hier beneden*, of, *hier onder is*, of, *laag af*, of, *om laag*, of, *naar beneden*, of, *naar onderen toe gaat*.

En liet, daarvan afkomstig, ὀ-ἤ-τὸ ἀνωθεν, *de-de-het van om hoog*, *van boven*, of *die-die-dat van om hoog*, of, *van boven is*, of *komt*, of *valt*, of *gaat*; in tegenoverstelling van ὀ-ἤ-τὸ κάτωθεν, *de-de-het van om laag*, *van onder*, of *die-die-dat van om laag*, *van onder*, *van beneden*, of *van hier onder*, of *van hier beno-*

naburen den menschen tot (g) onderricht
(h) worden.

den is, of laag af, van om laag, van onder, of wel, van beneden af is, komt, of valt, of gaat. Zo als te zien is uit de phrasen: Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ: Doch het Jerusalem hier boven: Τὰ ἄνω ζητεῖτε: Zoekt de (dingen) hier boven.

Als ook nog klarer uit de phrasen: Ἐγὼ ἐκ τῶν, te weten, χωρῶν, τόπων, of κλιμάτων, of μέρων, ἄνω ὄντων, of κειμένων, of iets diergelijks εἰμι. Ik ben uit de hier boven, te weten, zijnde, zich bevindende, of liggende gewesten, streken, plaatsen, delen, en dus met één woord, uit den hemel: Ὑμεῖς δὲ ἐκ τῶν κάτω, te weten, χωρῶν, τόπων, of κλιμάτων, of μέρων, κάτω ὄντων, κειμένων, of welzoortgelijke, ἐσέ. Doch gijl. zijt uit de hier beneden, te weten, zijnde, zich bevindende, of liggende gewesten, streken, plaatsen, delen; en dus met één woord, en bij tegen-overstelling, uit de wereld.

Zie bij Joannes 8. vs. 23. alwaar 't nog dies te klarer blijkt, uit 't geen daar volgt: Ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου ἐσέ, ἐγὼ ἔκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

Gijl. zijt uit deze wereld, ik ben uit deze wereld niet: en uit Actorum 2. vs. 19. Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω. Ook zal ik verschijnzelen geven aan den he-

mel hier boven, en voortekenen op de aarde hier beneden.

Doch dat is juist niet altijd zo: want, buiten en behalven, dat dit ἄνω en dit κάτω van hogere, of lagere gewesten, streken, plaatsen, gronden, genomen wordt; wordt het ook dikwils weêr gebezigd van hogere, dat is, vorige, of vroegere geslachten, dagen, tijden, menschen, ouders, voorouders, diergelijke, en lagere, dat is, latere geslachten, dagen, tijden, menschen, kinderen, nakomelingen, zoortgelijke.

Zo als nog klarer blijken zal uit beider comparativus gradus, ἀνώτερος, κατώτερος, in woorden: Ἐν χρόνῳ ἀνωτέρῳ, ἐν χρόνῳ κατωτέρῳ, te weten, ὄντι, παρελθόντι, en μέλλοντι, of zoortgelijke; en uit: Ἐν ἑορτῇ ἀνωτέρᾳ, ἐν ἑορτῇ κατωτέρᾳ, te weten, ἔσῃ, παρελθίσῃ, μελλέσῃ, ἐρχομένη, of zoortgelijke, en andere, meêr.

'T geen hier dus door de woorden: *In een, vroeger, of later invallend, komend, tijdvak, tijd; en op een, vroeger, of later invallend, komend, feest &c. vertaald zal moeten worden.*

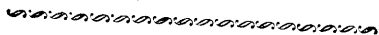
(g) Tot onderricht is letterlijk tot onderrichtingen, in 't meêrvoud.

(h) Voor worden zoude ik strekken, of wel, *verstrekken* kiezen.

DE NEGENTIENDE FABEL.

DE NATUUR LAAT ZICH NIET VERAN-
DEREN.

(a) EEN MOORMAN.

Iemand had een' moor gekogt, denkende,
(b) dat hij deze kleur (c) zo uit onagtzaamheid
van den, hem te voren gehad hebbende, had.

En

(a) *Een moorman, moor, of neger, een zwarte, of Ethiopiër, van het Latijnsche Aethiops, en 't Grieksche Ἀἰθίοψ; of Ἀἰθίωνψ, van αἴθω, uro, ardeo, incendio, ik onsflekē, ik verbrande, sta in brand, steke in brand, en het woord ὄψ, of ὤψ, Vultus, facies, oculus, het wezen, het gezicht, of oog, is zulk een, wiens gezicht door de zon verbrand is, zoo dat hij nooit is blank te krijgen, naar luid van Jeremia 13. vs. 23. alwaar men deze woorden vindt: Kan ook een Moorman zijne huid veranderen? Ofte een Luipaard zijne vlekken?*

Van hier dan, dat het spreekwoord zegt: *Aethiopen layare, Aethiopen dealbare*: Den moriaan wasfchen, van iemand, dien men heel vergeeffsiche moeite en kosten ziet aanwenden.

Waar

En, (hem) mede naar huis genomen hebbende, wendde hij aan hem wel alle de zuiveringen aan, en zocht hem met allerhande was-
schin-

Waar van dan Juvenalis ook, in 't 2de boek zijner Schimp-dichten, vs. 23. aldus zingt: *Loripedem re-
ctus derideat, Aethiopem albus.* Van iemand, die aan 't
zelfde zeer hinkt, daar hij een' anderen om uit wil lag-
chen: wij drukken dit gewoonlijk uit door 't zeggen van:
De pot verwijt den ketel, dat hij zwart is.

Doch in 't bijzonder is een moor alle die gene, die
't wijd uitgestrekt gebied van Ethiopiën, nu Abijsiniën
genaamd, en wat agter Egijpten, in Africa, gelegen,
bewonen, en, waar van zich, in vroegere dagen, en ook in
d' onze nog, de eerste van den laude gewoon zijn, te be-
dienen, als zij slaven benodigd zijn, naar 't schrijven van
Terentius, in zijnen Eunuchus, in de 1ste actus, 2 sce-
ne, vs. 85. en daar volgende:

Nonne, ubi mihi dixti, cupere te ex Aethiopia

Ancillulam, relictis rebus omnibus,

Quaesivi? Porro, Eunuchum, dixti, velle te,

Quia solae utuntur his Reginae. Repperi.

*Heri minas viginti (bij ons doende 600 gls.) pro
ambobus dedi.*

Als mede in Handelingen 3. vs. 27. daar 't, naar den
grond-tekst, letterlijk, naar onze lezing, aldus luidt:

*En opgegaan zijnde ging hij heen: en zie een'
MOORMAN, EN ZO VOORDS.*

schingen blank te maken. En (d) kon de kleur wel niet veranderen, (e) maar 't arbeiden heeft (hem) ziek doen zijn.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat d'aangeborene eigenschappen (zo) blijven, als zij voortkwamen bij den aanvang.

(b) *Dat hij deze kleur zoo had* is eigenlijk, in 't Grieksch, *dat hem deze kleur zo was.*

(c) *Zo, of, zodanig, of, zo, zwart.*

(d) *Kon niet veranderen is*, in 't Grieksch, *niet had, te weten, (magt), om te veranderen.*

(e) *Maar 't arbeiden heeft (hem) ziek doen zijn* wil hier te kennen geven, *was oorzaak, dat hij ziek werd, haalde hem ene ziekte op den hals, of, al die arbeid heeft hem ene ziekte veroorzaakt.*

DE TWINTIGSTE FABEL.

S C H I J N B E D R I E G T .

E E N V O S .

~~~~~

Een vos, in een toneel-spelers huis gekomen zijnde, en elk der gereedschappen van denzelfen doorsnuffelende, vond ook een regt natuurlijk gemaakt hoofd van een mom-aangezicht.

'T geen hij ook in de poten op genomen hebbende, zeide: *O wat een (overheerlijk) hoofd, en 't heeft geen brein!*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel (ziet) op mannen, wel van (a) een' deftige vertoning (b), naar het ligchaam, doch, naar de ziele, onvernuftig.

DE

(a) *Een' deftige, of, grootfche.*

(b) *Naar het ligchaam* is eigenlijk, in 't Grieksch, *in 't ligchaam, of, van 't ligchaam, of, wel zoo goed in 't Duitsch, van ligchaam.*

DE EENENTWINTIGSTE
FABEL.

(a) EENDRAGT MAAKT MAGT.

(b) EEN PAARD EN EEN EZEL.

Iemand had een paard en een' ezal.

Zij

(a) *Eendragt maakt magt*, de gulde spreuk van onzen staat, onder het zinnebeeld van 7, op het nauwst, door enen band vereende, pijlen, op enen gedenk-penning, met dit opschrift: *Unione vires. Door eendragt sterk.*

Die spreuk nu heeft een' zekeren Tartaarschen Cham, Anguista, zo andere zeggen, Scilurus, tot zijnen eersten vinder: want, als die zijn eind voelde naderen, liet hij zich door zijn' 12 zonen eens 12 pijlen binnen brengen, die hij in enen bondel bond, met order aan zijn' zonen, om die nu eens te breken.

'T welk als geen één van all' die twaalf in staat was, om te kunnen doen, zeide hij straks tot hun naricht: *Dat, zoo lang zij zich vereend hielden, ook niemand in staat zoude zijn, hun ooit te kunnen krenken; doch, dat, zóó dra zij 't onderling ook maar eens onzens wierden, het met hun zoude gedaan zijn.* Zie N. Bondts *Hist. Foed. Ultraj.* § 20. zo wat naar 't eind.

Zij nu op reis zijnde, zeide de ezel
 (c) onderweegs aan 't paard: *neem van
 mijn'*

(b) Een paard en ezel zijn hier wel de twee gewone, en, bij ons meest bekende, grote last-dieren; doch zinnebeeldig vrij wat meer, en wel de twee voornaamste standen, of eun-pilaren van den staat, en van de burger-maatfchappij, die onder des staats lasten zwoegen.

Zo als de man, die han hier 't lastig pak oplegt, ons ook ten zinnebeeld van euen Vorst, of Staatsman strekt, die zijne onderdanen meer oplegt, dan zij dragen kunnen, en nog bezweken 't vel afstrekt.

Daar hij ten duurften was verpligt, hun niet meer op te leggen, dan d' hoge nood vereischt, en zij in staat zijn, om te dragen, en dus de schapen slegts te scheren, naar dat zij wol hebben, naar luid van de Latijnsche spreuk: *Boni pastoris est, tendere pecus; non, deglubere.* 'T is (wel) de pligt eens goeden Herders, zijn' schapen te scheren; (doch) niet, te villen.

En dus al weer een schoon tafereel en treffelijk spiegel voor elk lid van ene, welgeregelde, en burger-maatfchappij, om daar, als met een opflag van 't oog, voort in te kunnen zien, en uit te mogen leren, hoe elk daar met volvaardigheid, blijmoedigheid van geest, en met eeparigheid van schouders, de lasten van den staat, verpligt is, zoo te helpen dragen, dat elk, naar evenredigheid, daar in betrokken worde, en 't staats-gebouw dus blijve staan, en gene van de leden

mijn' last (wat) over, zo gij mij (d) wilt behouden zien.

Het

den 'er onder kome te bezwijken, en de last dan zo doende t' ondraaglijk worde voor de anderen.

En hoe een Vorst, of Staats-man zelfs, moet pal staan, op zijne hoede zijn, en daar ook steeds voor waken, dat 'er nog door oog-luiking, nog door verzuim, 'k laat staan, door eigen schuld, of toedoen, ooit iemand zijner onderdanen, of goede burgerij, wie hij ook zij, zoo door gedrukt, of bezwaard worde, dat hij 'er onder gebukt ga, of kome te bezwijken, tot merkelijk bezwaar der overige leden dier goede burger-maatschappij, en d'onvermijdblijken ondergang van 't gansche staats-gebouw, en 't Vorstlijk huis nog daar beneven.

Voords is een *paard* een hengst, of merrij, en een gefneden hengst een ruïn, en daar en boven nog een *Land*, of *Zee-paard*, bij den Griek *Ἰππόκαμπος*, of *Ἰπποκάμπη*, genaamd, zijnde een zeer klein en kort zee-diertje, met hoofd en manen, naar een paard, en met zijn agter-delen naar enen visch-staart lijkende.

Wiens asch, na dat hij verbrand is, men met wat fineer vermengt, en als dan, goed te wezen, stelt, tegen 't uitvallen van het hoofdhaar, naar Dioscorides getuigenis, in 't tweede boek, 't derde capittel, alwaar men deze woorden vindt: *Ὁυ καέντος ἀναληφθεῖσα ἢ τέφρα πύσση ὑγρᾶ, ἢ ἀξυγγίω . . . καὶ καταχρισθεῖσα ἀλωπεκίας δασύνει*, in onze moeder-taal ver-

Het (paard) nu is niet (e) overreed.

De ezel nu, bezweken zijnde (f) onder den last, raakte aan zijn einde.

Den

vertaald dus luidende: Wiens verbrande asch met (wat) gesmolten pek, of wagen-smeer genomen, en (er zo) op gesmeerd, 't uitvallend hair (weer) dik doet worden.

Welk *Zee-paard* hier nothans niet dient vermengd met het *Rivier-paard*, bij den Griek Ἰπποπόταμος, het geen in tegendeel een ongemeen zwaar, lijvig, dier is, zich meestal in Egijpten, aan de rivier, den Nijl, of ook, naar sommiger zeggen, wel in Oost-Indiën, aan den Ganges onthoudende, met osse-klauwen en een paarde-rug en manen.

Waar van, 't mij onlangs nog gebeuren mogt, ene huid te zien, die men mij toen verzekerde, dat 1400 ponden woeg. Zie hier van onder anderen Ezech. Spanheims 3de verhandeling, zo wat naar voren, daar hij het onderscheid van beiderlei gestalten, zo van dat *Zee-* als dit *Rivier-paard*, ook duidelijk te kennen geeft.

Nog vind men in d' historien, of fabelen, wel eens gewaagd van *Paarden van de zon*, daar Phaëton mee aan 't hollen geraakt, en ongekomen zoude zijn; zo als daar zouden zijn geweest, Pijroeis, Eous, Aethon en Pilegon: zie de Herscheppingen van Nafso, het 4de boek, vs. 154. en, die daar volgen:

Interea volucres PIJROEIS, EOUS et AETHON,

*SOLIS EQUI, quartusque PILEGON, hinnitibus auras
Flammiferis implent; pedibusque repagula pulsant.*

Den Heer nu alles op hem geladen heb-
bende, ja ook des ezels vel, riep 't paard al
ker-

Als ook van *Paarden van de maan*, en andere he-
mel-lichten.

• En van een *Paard-mensch*, den *Centaurus* genaamd,
een soort van monster, of gedrocht, dat, voor de bo-
ven-helft, een mensch, en, voor de onder-helft, een
paard te zijn, gerekend wierd, en zich ook nog, in die
gestalte, onder de zuidlijke starre-beelden aan 's He-
mels firmament bevindt, en ons aldaar zo wordt ver-
toond, als die met zijne speer den wolf ter neder veit.

Als mede van een *vliegend paard*, met name *Pe-
gafus*, dat, uit het bloed van vrouw Medufas afgc-
houwen hoofd, verteld wordt, te zijn voortgekomen,
en naderhand ten hemel te zijn opgestegen, en daar
als een gestarnte aan 's hemels trans te zijn geplaatst.

Alwaar 't ook nog als een gestarnte, tusschen de
Noordlijke starre-beelden, den Waterman en 't Paardje,
of wel Equuleus, den Dolfijn en het Vosje met de gans,
de Zwaan, de Haagdis en Andromeda, den Noord en
Zuidlijken Visch en Linten in gelegen, aan 't firma-
ment te prijken staat.

Zo als nog uit Germanicus Caefar, over Aratus
Phoenomena, in zijn *Equus dimidius*, vs. 15—16, is
te zien, naar luid van deze woorden:

Sed PEGASUS aethere summo

Veloces agitat pennas, et SIDERE GAUDET.

En

kermend uit: *Ai mij, (g) die gansch ellendig ben,*
wat

En eindelijk nog van 't paard van Troijen, en van het, daer van daan gekomen, spreekwoord: *Het paard van Troijen inhalen*, zoo veel te kennen geven willende, als, zich zijn' eigen ondergang, of wel, verderf in halen.

De ouden^o toch verbeeldden zich, dat die van Troijen zich door zeker paard, bij enen Epeus vervaardigd, daar krijgsvolk in was; dat in het helle van den nacht de stad zoude overrompeld hebben, te hebben ingehaald, hunn' eigen ondergang berokkend hebben zouden. Zie Maro over dit geval, in 't 2de boek der Encade, vs. 15. en de volgende:

Instar montis equum divina Palladis arte
Aedificant: sectaque intexunt abiete costas.
Votum pro reditu simulant: ea fama vagatur,
Huc delecta virum sortiti corpora furtim
Includunt coeco lateri, penitusque cavernas
Ingentes, uterumque armato milite complent.

In vergelijking met 259, en de, daar volgende: versen:

Laxat claustra Sinon: illos patefactus ad auras
Reddit equus, laetique cavo se robore pronunt,
Tisandrus, Sthenelusque duces et dirus Ulyses,
Demisum lapsi per funem, Athamasque, Thoasque,
Pelidesque Neoptolemus, primusque Machaon,
Et Menelaus, et IPSE DOLI FABRICATOR EPEUS.
Inyadunt urbem somno vinoque sepultam,

wat is mij overkomen, onder de rampen zwogende?

*Caeduntur vigiles, portisque patentibus omnes
Accipiunt socios, atque agmina conscia jungunt.*

Doch dit zijn meestal herfen-schimmen, die in 't bestaan der wezens nog nooit aanwezig zijn geweest, of ooit met mooglijkheid aanwezig zullen kunnen krijgen.

Die nu aangaande 't paard nog meêr, verlangt, te zien; sla met mij 't Onomasticum van Jul. Poilux op, in 't 1ste boek, 't elfde hoofd-deel, en Buffon en Daubenton na, in 't 4de deel van de Natuurlijke Historie, van bladzij 66 af, tot 145 toe.

Om hier van *Alexanders Paard*, genaamd *Incephalus*, van *bu*, voor *bou*, uit βῆς, een os, en κεφαλή, een hoofd, een kop, om dat het meêr, of min, een osfen-kop gehad moet hebben, en 't geen voor meêr, dan 20000, guldens gekogt was: noch van *het Zadel-makers paard*, waarop de Zadel-makers de hang-riemen voor wagens, koetsen, chaisen, in ene houten' schroef gevat, zitten te naaijen, en mede bij de Hoog-Duitschers *ein Sattel-machers*; *Rofz* genaamd: noch van de spreuk: *Het hinkend paard komt agter aan*: noch van het onkruid *Paard-slaart*, bij de Latijnen *Equisetum* &c. genaamd, en bij Rembertus Dodonaeus breedvoeriger beschreven, in zijn kruid-boek van bladzij 97, tot 101 toe, in vergelijking met de bladzij 1493, en soortgelijke, en andere meêr, voor dit maal nu niet te gewagen.

(c) *Onderweegs*, of, naar de letter, *op den weg*.

Ik toch, geen kleinen last hebbende willen overnemen, (h) (moet), kijk (eens), 't alles t'zamen torfchen, (i) ook 't vel.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de groten, met de kleinen, eene gemene zaak makende, (k) beide in leven zullen blijven.

DE

(d) *Mij wilt behouden zien, of, naar de letter, wilt, dat ik behouden ben.*

(e) *Het (paard) nu is niet overreed wil hier te kennen geven, om van den last des ezels wat over, of, op zich, te nemen.*

(f) *Onder den last is letterlijk van, of wel, door den last.*

(g) *Die gansch ellendig ben, onder de rampen zwoegende, is letterlijk, den gansch ellendigen, den onder de rampen zwoegende.*

(h) *Moet torfchen is hier juist, naar de letter, ik torsche, of, ik drage.*

(i) *Ook 't vel, te weten, van den, onder den last bezwcken, en afgevilden, ezel.*

(k) *Beide, namelijk, de groten met de kleinen.*

DE TWEENTWINTIGSTE FABEL.

DIE WERKT, DIE WINT.

EEN LANDMAN EN ZIJNE ZONEN.

~~~~~

Een boer, het leven zullende afleggen, en begerende, dat zijne (a) zonen ene proef der bouwerij zouden nemen, heeft, hen bij zich ontboden hebbende, gezegd: *Mijn' (lieve) kinderen! Ik voor mij ga thans uit het leven, gij nu zult, al het geen van mij in den wijngaard verborgen is, gezocht hebbende, ontdekken.*

De (kinderen) dan wel gedacht hebbende, dat daar ergens een schat in was begraven, hebben den ganschen grond des wijngaards, na 't (b) affterven des vaders, omgegraven.

Ook

(a) *Dat zijne zonen*, is letterlijk in 't Grieksch, *dat de zonen van zich.*

(b) *Na't affterven*, of, *na d'afstijgheid des vaders.*

Ook troffen zij wel genen schat aan; doch de (c) wijngaard, wel doorgraven zijnde, (d) bragt (e) veel overvloediger (f) vrucht op.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de arbeid voor de menschen een schat is.

De

(c) *Wijngaard* zoude hier eigenlijk, zo wel, als in 't voorgaande, door *wijnstok* moeten vertaald worden; vermids ons ἀμπελος, strikt genomen, enkel een' *wijnstok* aan wil duiden, en ἀμπελων, ἀμπελιων, een *wijngaard* zal te kennen geven: doch zulk een onderscheid wordt niet altoos in acht genomen.

(d) *Bragt op, leverde op*, of, naar de letter, eigenlijk, *gaf op*.

(e) *Veel overvloediger*, of, *veelvuldiger*, dan toen hij niet doorgraven was.

(f) *Vrucht*, schoon men hier, naar den tekst, ook wel, *DE vrucht* kon lezen.

DE DRIEENTWINTIGSTE
FABEL.

PRAATJES VULLEN GEEN LAADJES.

(a) EEN POGCH-HANS.

(b) Iemand, uitlandig geweest zijnde,
doch

(a) Een Pogch-hans is, die zonder reden van zijnen eigen wezenlijken, of ingebeelden lof, bekwaamheid, kunde, of vermogen &c., opsnijdt, of wat boha maakt.

Tegen den trouwen raad van Cato, in zijn' Koppelverfen, het tweede boek, 't 16de vs.

Nec te collaudes, nec te culpaveris ipse,

Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.

Gij moet u zelve nooit veel prijzen, of verachten,

Dat doen de zotten, die naar ijd'le glorie trachten.

'Er is toch steeds in all' de wereld een zeker slag van menschen geweest, en 't zal 'er nog wel zijn, dat, schoon het al niets heeft te roemen, nogthans roem dragen wil, ja menigmaal op dingen, die het zich eerdende te schamen, dan zijnen roem 'er op te dragen,
of

doch daarna weder in (c) zijn land terug geko-

of wel op zulk iets, daar 't nog nooit iets aan heeft toegebracht.

Die, als het ware, hoogst zwanger gaan van enkele lucht, en daarom ook niets anders, dan louteren wind, opgeven; net eender, als wat lêge vaten, die, hoe men 'er meêr tegen slaat, hoe meêr men die zal horen bommen, terwijl zij op dat oogenblik niets zakelijks in zich bevatten.

Waarop dan ook Terentius, in den Eunuchus, 2de actus, de 2de scene, en wel in 't 17de vers, zinspelende zich dus laat horen:

Est genus hominum, qui, esse primos se omnium rerum, volunt;

Nec sunt.

Dus overgezet luidende: 'Er is zoo'n (zeker) soort van menschen, die hebben willen, dat z' in alle zaken de eersten zouden zijn, en 't toch niet zijn.

In vergelijking met de 3de actus, 1ste scene, vast overwaardig, om alhier van ons te zijn gelezen, inzonderheid van daar de snorker dus begint: *Est istuc datum profecto mihi, ut grata sint, quae facio, omnia &c.* Het is mij in de daad zo meê gegeven, of, gegund, dat alles, wat ik doe, (of laat) zo naar 't genoeg is.

Zo pogcht hier deze dan op ene ingebeelde glorie van enen, niets beduidenden, en niets waardigen voorrang; terwijl daar gene weêr wat zit te snorken op zijn goed, daar hij vaak zelfs geen enen duit heeft toe gewonnen, maar

komen, pogchte niet flegts, dat hij in onder-
fchei-

dat hem anderen nagelaten, en dus ook bloot toevallig de klok heeft aangeluid: Goed toch maakt moed.

Een derde weër op zijn' vergankelijke schoonheid, en is daarom van voor den spiegel ook niet weg te slaan: waar van u d'ene, kon zij maar, 't licht uit de ogen zoude halen; en d'ander, zo hij moeds genoeg had, vast om 't point d'honneur, weër voor den degen moeten krijgen, om 't enkel kneuteren maar van, 'k weet niet wat voor, een pijp-plooitje van haar geliefdkoosd lubbetje, cornetje, enz. of van zijn troetelstrookje. Doch al genoeg hier van, Et procul a nobis juvenes, ut femina, comiti.

Een vierde weër op zijn geweld en ongemene grote krachten.

Maar zeg mij eens, Heer Domme-kracht! hoe strookt dit met dien raad van uw' alwijzen Maker, die, zoude zich die kracht ooit eens bij u ontwikkeld hebben, u d'adem daar toe dan nog eerst in uwe tedere neusgaten heeft moeten blazen, u, zoo welmenend; als getrouw, bij Jeremia 9. vs. 23-24. op zijn bevel gegeven: *Een wijze en beroeme zich niet op zijne wijsheid, ende de sterke en beroeme zich niet op zijne sterkte, maar hierop, dat hij versta, en mij kenne, dat ik de Here ben.*

In vergelijking met den I. Brief van Paullus aan die van Corinthen, het iste hoofd-deel, 't laatste vers: *Die roemt, roeme in den Here.*

Of zoudt 'gij niet met mij van één gevoelen zijn, dat 's dichters Punt-dicht anders wel ook ligtelijk eens op u kon nasfen:

Staag

scheiden' landen vele andere (stukken) als een
braaf

*Staat stoft gij op wy' kracht, en op wy' grove leden,
En schat den man naar 't lijf veel méér; als naar de reden:
Maar zo de man slechts man door ligcheams krachten zij,
Een buffel, Polijpheem! is dan méér mans, als gij.*

Een vijfde weêr op zijn' bravoure, daar hij zomtjids geen zier van heeft, en nogthans zwetsen durft, dat hij een' enkelen man 3 armen af zal slaan, daar hij juist op dat ogenblik niet eens bezeft, dat ieder mensch natuurlijk maar twee armen heeft.

Of op een' aanvertrouwde magt; zo als nog, voor maar weinig jaren, zoo duidelijk gebleken is, bij zekere inrukking ener gedugte leger-magt in ene, nog gedugter en hoogst aanzienlijk' republijk, aan enen, anders groten man, en kundig Veld-heer onzer dagen.

Hij toch, 't zij wat te stout op'deze, hem toevertrouwde, magt, 't zij wat te trots op zijn geluk van ene vroegere overwinning, te voren in een-land behaald, dat weinig weêrstand had geboden, 't zij, zo als ik de zaak begrijp, de vijand hem te talrijk was, veel honden toch zijn des hazen dood, vindt goed, net of hij d' overwinning, daar ook al zo in zijne magt, en 't volk, dat hij vernederen wilde, zijn' trotschen voet op den nek had, om eerst nog, eêr hij 'er inrukte, een driegend, dreigend, seberp bevel van zich aan 't volk te laten afgaan, waar in hij zich des tijds beroemde, van ZO, EN ZO, TE ZULLEN DOEN, *al wie zich maar durfde onderwinden, om zijne aanrukkende léger-magt den minsten wederstand*

braaf man had verrigt, en dus op 't (eiland)
Rho-

te bieden, niet eens, zo 't schijnt, berekend hebbende, wat voor gevolgen dit bevel bij eene, zoo gedugte natie, en zoo najverig op haar' vrijheid, al zoude kunnen na zich slepen.

Want zie! de gansche natie in massa, als een eenig man, kwam zich, met alle verontwaardiging, voort rustig tegen hem verzetten, en noodzaakte hem op 't juiste pas, weêr met veel' schade af te trekken, met agterlating van zoo veele duizenden van menschen, paarden, beesten, anders, dat 'er de wegen, daar dezelve toen moesten langs trekken, met lijken, als bezaaid, met dode paarden, als bedekt van lagen.

Zie hier al weêr een doorflaand blijk der waarheid van die gulde regel:

Nescia mens hominum facti fortisque futurae.

'Er is geen mensch zoo kloek, die weten kan, wat God al over hem beschoren hebbe, en wat hem nakend' zij.

Een zesde op afkomst en geboorte, of zijn voorouderlijk geslacht, inzonderheid, als hij uit vreemde landen komt.

Hij toch, die uit een vreemd land komt, goed liegen heeft, naar luid van 't Fransche spreukje:

Il a beau mentir, qui vient de loin.

Ei hoor eens, wat Ovidius in 't 13 boek van de Herscheppingen, vs. 140. tot u zegt:

*Nam genus, et proavos, et quae non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco.*

(d) Rhodus ook gedaust had enen dans, dien,
nie-

Een ander eindlijk is verwaand op zo wat hoofliche en grootliche grillen van Ridder-Baronet, Baron, Marquis; en, moct ik zeggen, Don, of, Dom, en op de, door den rook al lang verftikte, schilderijen, en half vermolmden beeltenissen van zijn hoog adelijk geslacht, voorouderlijke deugden, en zogenaande, ik weet niet wat voor, helde-stukken, of, bedrijven, en of de menschheid 'er ook zomtijds niet van zoude ijzen.

En waant dus, dat hij op dien voet, schoon hij met alle die voorouderlijke deugden, veel ligt al zoo wel is voorzien, als een kik-versch met veren, of als de Duivel is met deugd, al even vrijelijk en gerust alle andere natuur-genoten, daar onder mannen van verstand, beproefde kunde, trouwe, deugd, en van zeer goeden huize, maar zoo mag met den nek aanzien, en 'er den neus van optrekken, juist om dat van geen adel zijn, of, zo genaande, adelijke kwartieren niet bezitten.

Ofschoon men zich zomtijds, bij 't zien van dezen, of genen groten man, of iemand van uitmuntende hoedanigheden en talenten, nog wel eens enkel in zoo verre heeft vernederen willen, dat men 'er eindlijk dan van zeide: *'T is jammer, dat zoo'n man ook niet van adel is.*

Ik zoude hier met Ovidius, in zijne epistolae ex Ponto, het 4de boek, de 3de brief, het 53 en 54 der versen, haast:

*I, bibe, dixissem, purgantes pectora succos,
Quidquid et in ista refectur Anticyra.*

of,

niemand van de (e) tijd-genoten in staat was,
om (hem (f) na) te dansen.

Daar-

Of, meêr naar onze taal gefchoeid, mij hun ver-
pligt zien, toe te duwen:

Gaat na Leijden,

En laat u daar van de kei snijden.

Na mij alvorens hunne aandacht nog eerst eens op
het zeggen van Juvenalis, 6ste boek der schimp-gedich-
ten, 't 1ste, en de, daar volgende, versen, behoortlijk
verleend te hebben:

*Stemmata quid faciunt, quid prodest, Pontice! longo
Sanguine censeri, pictosque ostendere vultus
Majorum, et stanteis in curribus Aenilianos,
Et Curios, jam dimissos, humerosque minorem
Corvinum, et Galbam, auriculis nasoque carentem?
Tota licet veteres exornent undique cerae
Atria; NOBILITAS SOLA EST, ATQUE UNI-
CA, VIRTUS.*

Als ook nog op het zeggen van den Dichter Boë-
thius, in 't 3de boek der consolatio philosophiae:

Omne hominum genus in terris

Simili surgit ab ortu.

Quid genus et proavos strepitis?

Si primordia vestra,

Auctoremque Deum, spectes,

Nullus degener exstat:

Ni vitium pejora fovens

Proprium deserat ortum.

Niet,

Daartoe nu zeide hij, nog (g) getuigen,
daar bij geweest zijnde, te hebben.

Een

Niet, dat ik tegen den adel ben, of 'er in 't minst iets tegen heb, of hun den adel-stand benijde.

O neen! Maar enkel en alleen tegen dat trotsche en ingebeelde van zommigen van dien adel, voords met hun te wel overtuigd, dat zij ook niets benijdens waardig, en boven anderen, aan zich hebben, als van ene, denzelfden Maker, en 't zelfde leem gewrocht, en in den zelvden vorm gegoten, en op gelijke wijze met ons ter wereld komende, en hun bestaan daar zoeken moettende, en eindelijk, en ter zijner tijd, daar ook eens weêr zo uit gaan zullende.

Wat nu belangt die beeltenissen, daar steekt, bij mij, ook al geen kwaad, ja mischien nog dit goede in, dat men zich daar bij kan erinneren, net als de Roomschen bij de beelden, dat het elks plegt is, goed te doen, en zijne brave voorouders op 't pad van eer en deugd, te zoeken, na te streven, en van hun niet te ontaarten.

Zo gij dan nu nog stoffen wilt; stof hier op, nietig menschen kind! dat g' uwen grondslag in het stof hebt, en eens tot stof zult wederkeren.

Naar luid van 't boek van Job, het 4de hoofd-deel, en aldaar vs. 19. *Hoe veel te min (op) de gene, die lemen hutten bewonen, welker grondslag in het stof is.*

In vergelijking met het 1ste boek van Mozes, met

na.

Een nu van de, daar (h) tegenwoordig
zijn-

name Genesis, het 3de hoofd-deel, in het 19. vs. *Gij zijt STOF, en gij zult tot STOF wederkeren.*

'T geen Abraham, naar luid van 't 18de hoofd-deel, in vs. 27. ook al klaar moet begrepen hebben, wanneer hij zeide: *Ik hebbe mij onderwonden te spreken tot den Here; hoewel ik STOF en ASSEHE ben.*

(b) *Iemand* is eigenlijk in 't Grieksch *een man, een zeker man.*

(c) *In zijn land* is in 't Grieksch, *naar 't land van zich, of, naar het land van zich toe.*

(d) *Rhodus* een eiland in de middellandsche zee, onder klein Asien, regt tegen over Carien en Lycien gelegen, ten Oosten van de Sporades, wel eér Aethraea, Ophiusa, Asteria, Trinacria (hoe zeer ook anders door Trinacria Sicilien is te verstaan) &c. genaamd geweest, en door z'ne 4 steden, Lindus, Camirus, Jalyfus en Rhodus, en de Colosbeelden zoo wijd en zijd vermaard, dat zijne inwoners daar nog Colosfers, of wel Colosfensen van genaamd zijn: doch die weêr van de Colosfensen der stad Colosse, in Groot Phrygien, ten zuiden der rivier Meander, daar de stroom Marfias en Lijcus in één lopen, en Paullus zijnen brief aan schreef, wel degelijk t' onderscheiden zijn: hoewel ook anders thans nog beide onder de gehoorzaamheid des Turkfchen Sultans staande. Zie, onder anderen, hier over de Algemene Historie der Engelfche Geleerden, bij Besfeling uitgegeven, het 5 deel, op bladzij 145.

Die

zijnde, het woord opgevat hebbende, zeide:

O

Die hier nu van dit Rhodus nog meêr verlangen mogt te weten, zie Meurfius zijn Creta, Cyprus en Rhodus in, die daar genoegezaam alles, wat maar met mogelijkheid van dit eiland gezegd kan worden; bij een verzaameld heeft.

(e) *Van de tijdgenoten, of, zijne tijdgenoten: doch eigenlijk, en naar de letter, van de op dien (tijd zijnde, in wezen zijnde, leven) of, door een weinigje omschrijvens, van (alle), die op dien tijd (met hem) in wezen waren, leefden.*

Zoo dat de volle phrasis, dan deze zoude zijn: *Οἱ ὄντες τῶν, ἐπ' αὐτῆ (χρόνος ὄντων, of, ζώντων) δυνατὸς ἂν ἔη πηδῆσαι*, en dit als dan de zin 'er van: Dien niemand van die op dat tijdstip leefden in staat was, om (hem) na te dansen.

Want men dient steeds wel aan te merken, dat; als de praepositio *ἐπὶ* bij enen 'tweeden casus, dat is te zeggen, genitivus, en teffens voor een' eigen-naam, of, voor een' voor-naam komt te staan, dezelve dan *den tijd, waar in, waar op, of, waar omtrent iets voortvalt, is, of, wordt gedaan*, ons aan zal moeten duiden.

Zoo dat dan nu, naar dezen regel, *Οἱ ἐπ' αὐτῆ, οἱ ἐπ' ἐμεῦ*, of, *ἐπ' ἐμῆ*, als mede, *οἱ ἐπὶ τινος*, en soortgelijke, of, andere meêr, *De op, of, omtrent, of, in zijnen; mijnen; en in iemands tijd*, te kennen geven.

En

*O dou pogch-hans! Zo 't waar is, hoeft gij
ge-*

En daar van ook niet zelden genomen zullen worden voor *zijne, mijne, of wel, iemands tijdgenoten*, als ook voor, *onder hem*, en *onder mij*, of, *onder iemand*, en dat wel in den zin van, *onder zijne, onder mijne, of, onder iemands heerschappij, bevel, regering, soortgelijke.*

Zie Hogeveen over Vigerus, op bladzijde 474, en wel in nommer 72. Die daar het nomen *Χρόνον* &c. ook mede wil onder begrepen hebben, als Bos weêr 't nomen *Βασιλεύς*. Zie Bos Ellipsf. op bladzijde 28, in het woord *βασιλεύς*, op 't eind.

Al wie nu meêr voorbeelden verlangt, die sla Matth. 1. vs. 11. op 't eind, eens met mij op: *Ἐπὶ τῆς μετασκευασίας Βαβυλωνος*: *Omtrent de Babijlonische overvoering*. En Marc. 2. vs. 26. *Ἐπὶ Ἀβιάθαρ, τῷ Ἀρχιερέως*: *Onder Abjathar, den Hoge-priester*. En Luc. 3. vs. 2. *Ἐπὶ Ἀρχιερέων Ἄννα καὶ Καϊάφα*: *Onder de Hoge-priesters Anna en Cajaphas*: en Handelingen 11. vs. 28. op het eind: *Ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος*: *Welke (te weten hongers-nood) ook ingevallen is onder Claudius Cesar*. Theocr. Id. 7. vs. 86. *Αἶψ' ἐπ' ἐμεῦ*, voor *ἐπ' ἐμῶ*: *Och of in mijnen tijd*. Xenoph. mem. 3. 5. 10. *Καὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' ἐκείνῃ γενόμενον . . . καὶ τὸν ἐφ' Ἡρακλειδῶν . . . καὶ πάντας, τῶς ἐπὶ Θησέως πολεμηθέντας*:

- (i) gene getuigen: *Zie daar een Rhodus,*
 (k) *zie met enen daar den dans.*

TOE-

En den oorlog, *ten tijde van hem* (Erechtheus) voorgevallen, en den (oorlog) *ten tijde der Herakliden*, en alle (oorlogen) *ten tijde van Theseus* gevoerd.

Als ook Pausanias in descript. Atticae pag. 14. lin. 7. Τὸ δὲ ἐφ' ἡμῶν ἐτι ἀγαλμα, λίθῃ Παρίσ, καὶ ἔργον Φειδίς: Dit beeld nu is tot op onzen tijd nog van Parisch marmor, en een kunst-stuk van Phidias. Als ook bladzijde 33. lin. 18 en 19. Καὶ Κιλικίας ἐν Μαλλῶ μαντῆιον, ἀψευδέσατον τῶν ἐπ' ἐμῶ: En in 't Cilicisch Malion ene God-spraak, de onbedriegelijkste der (god-spraken) *in mijne dagen*. Als mede nog lin. 11. en volgende: Τέθαπται δὲ καὶ ἄλλος ἐν τοῖς Μεγάροις. Ἄυτη καλοῖτο ἄν ὀρθῶς στρατεία τῶν Ἡρακλειδῶν ἐς Πελοπόννησον, ἐπὶ Ὀρέσῃ βασιλεύοντος: Hijllus nu is ook te Megara begraven. Dees tocht der Heracliden mag te recht tegen de Peloponnesers gezegd worden; ondernomen te zijn, *onder, of, staande, of, gedurende de regering van Orestes*. En eindlijk in de descript. van Corinthus, bladzijde 68. lin. 10. Ἐπ' ἐμῶ δὲ Μιδείας, πλὴν τὸ ἔδαφος, ἄλλο ὕδεν ἐλείπετο: *In mijnen tijd* nu wierd 'er van Midea niets anders, als de blote grond, overgelaten. En op die zelfde bladzijde, in lin. 31 en 32 weêr: Ἐκτίθησι τὸν παῖδα ἐς τὸ ὄρος τῆτο, ὃ δὴ Τίτθειον ὀνομάζουσιν ἐφ' ἡμῶν.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat, zo 't bewijs der

Legt zij het kind op dezen berg te vondeling, welken men dus *Titthium in onze dagen* noemt; en voorts bijkans van blad tot blad. Zie verder Bos en Hogveen, op d' aangehaalde plaatzen, als ook Verweij, op bladzijde 242. b. Om hier nu geen bewijzen meer uit andere schrijvers aan te halen.

Alleen maar met een woord aanmerkende, dat mij hier dit $\tau\omega\nu \epsilon\pi' \acute{\alpha}\upsilon\tau\tilde{\epsilon}$ geheel verkeerd vertaald toefchijnt, door *ejus loci*; schoon ik voor mij wel wil be- kennen, dat, buiten dit verband, $\acute{\alpha}\upsilon\tau\tilde{\epsilon}$ ook, op zich zelve staande, wel eens *daar*, of, *aldaar*, of, *op die plaats*, betekent.

Zo als te zien uit Handelingen 15. vs. 34. $\epsilon\delta\omicron\zeta\epsilon \delta\epsilon \tau\omega \Sigma\acute{\iota}\lambda\alpha, \epsilon\pi\iota\mu\epsilon\acute{\iota}\nu\alpha\iota \acute{\alpha}\upsilon\tau\tilde{\epsilon}$: Maar het docht Silas goed, *aldaar* te blijven.

Als wanneer men 'er $\tau\omicron\pi\tilde{\epsilon}$ dient onder te begrijpen, en dan de volle phrasis is: $\epsilon\delta\omicron\zeta\epsilon \delta\epsilon \tau\omega \Sigma\acute{\iota}\lambda\alpha \epsilon\pi\iota\mu\epsilon\acute{\iota}\nu\alpha\iota \epsilon\pi\iota \tau\omicron\pi\tilde{\epsilon} \acute{\alpha}\upsilon\tau\tilde{\epsilon}$. Zie Bos Ellipf. op bladzijde 225. naar 't midden, in de woorden: *Porro vocula \acute{\alpha}\upsilon\tau\tilde{\epsilon}*.

En dan de zin van $\epsilon\pi' \acute{\alpha}\upsilon\tau\tilde{\epsilon}$ weer aldus zoude moeten zijn: *De daar, daar bij, daar op, of, op die plaats*, alwaar die snorker des tijds danste, aanwezig geweest zijnde.

Maar

- (l) der zaak niet is voor handen, alle gezwets
(in) onnodig is.

Maar buiten en behalven, dat dan de groot-spraak, of, de snorkerij, zoo sterk niet was, s'cheelt het ook hemels breedte, τῶν ἐπ' αὐτοῦ, of, bloot αὐτοῦ, te zeggen, of, te vinden.

(f) *Na te dansen*, is, naar de letter, slegts, *te dansen*. Nog dient men hier wel aan te merken, dat *dans* hier ook door *sprong*, en *dansen* weer door *springen* vertaald zal kunnen worden. Zoo dat dan d' overzetting hier deze zoude zijn: *En dus op 't (eiland) Rhodus ook enen SPRONG GESPRONGEN had, dien niemand van de tijd-genoten in staat was, om (hem na) TE SPRINGEN*. En verder op het eind der fabel: *Zie daar een Rhodus, zie met enen daar DEN SPRONG*, of mischien nog wel beter: *DJE dan nu met een den*, of, *uwv SPRONG*. Zo veel te kennen gevende, als gij zoo'n baas met springen zijt, zo toon het ons, en spring nu op. Naar ene verbeterde lezing van ἰδοῦ, in de plaats van ἰδοῦ, bij Oudinus, in d' Observatt. Miscell. Novae, Tom. V. p. 407.

(g) *Getuigen, daarbij zijnde geweest*, is, naar de letter, *de daar bij zijnde geweest*, dat is, *dezulke, die daar bij waren geweest*.

(h) *Een nu van de daar tegenwoordig zijnde*, zou bij ons beter klinken, als 't over wierd gezet door, *een nu van de omstanders*, of, *van de toekijkers*, of, *van d' aanwezende*, of, *van 't gezelschap*, of iets voortgelijks.

(i) *Gene getuigen* is, naar de letter, *niets van getuigen*, dat dan wil zeggen, *in het minste, of geringste, gene getuigen, hoe genaamd, aanwezig geweest zijnde, of niet, want dat het enkel bij de stukken moeste blijken, en't hier dus slechts op't dansen, of wel, springen aankwam, en hij dus maar te dansen, of wel, te springen had (en niet te pogchen, of, te snorken) en plaats genoeg daar toe kon vinden.*

(k) *Zie met enen daar den dans*, doch wijl men hier in 't Grieksch voor *ιδου* beter *διδου* leest, zou d' overzetting *dans, of, spring maar op*, veel beter zijn. Zie breder hier van in noot (f) een weinig hoger.

(l) *Der zaak* is eigenlijk *der daad*, of, *van 't ver-
vigte.*

(m) *Onnodig, beter, overtollig.*

DE VIERENTWINTIGSTE FABEL.

'T ZAL SMETTEN, OF BRANDEN:
VRIEND, WACHT UW' HANDEN!

EEN VOS EN EEN BRAAM-STRUIK.

Een vos, tegen ene heining opklauterende, zo als hij, uitgegleden zijnde, vallen zou, greep, ter redding, enen braam-struik.

En dus de poten aan de stekels van dien (braam-struik) aan 't bloeden gekrabd hebbende, en pijn gevoeld hebbende, zeide hij tot den zelve: *Ai mij! Gij toch hebt mij, tot u, als tot een' redder, toevlugt nemende, nog erger toegerake d.*

Doch (dan) waart gij gesopt, o dou (vos!) zeide de braam-struik, u aan mij zekende te grijpen, als die gewoon ben, alles aan te grijpen.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat (a) die der menschen ook al dwaas (zijn) all' wie tot redders toevlugt nemen, (b) dien 't kwaad doen meêr is ingeschapen.

DE

(a) *Die der menschen*, of, beter naar het Duitsch, *die menschen*, en dus niet *alle menschen*, maar slechts die hunne toevlugt nemen tot dien 't kwaad doen is ingeschapen. Zie fab. 14. in de noten, op letter (b) in: *D' afgrijzelijke dingen*, en fab. 12. lett. (d) in: *Vele menschen*, in vergelijking nog met fab. 7. lett. (e) in: *De, niets wetende, jongelingen*.

(b) *Dien 't kwaad doen meêr is ingeschapen*, dan wel, *iemand te redden*.

DE VIJFENTWINTIGSTE FABEL.

ALS MEN MET GOEDHEID NIET KAN WINNEN,
MOET MEN DWANG-MIDDELEN GEBRUIKEN.

EEN MAN, EEN BEELD GEBROKEN
HEBBENDE.

Iemand, een houten (a) Gods beeld hebbende, armoedig zijnde, bad demoedig, (b) hem goed te doen.

Zo als hij dit dan deed, en niet te min (zijn leven) in armoê doorbragt, driftig geworden zijnde, heeft hij het, bij de beelden opgevat hebbende, tegen den grond gekletst.

Het hoofd (er) dan op geraakt zijnde,
en

(a) *Gods beeld*, of, naar de letter, *God*.

(b) *Hem goed te doen*, of, *hem een' weldaad te bewijzen*.

en daadlijk (op) verpletterd zijnde, (c) kwam ('er) al heel veel goud uit.

All' 't welk de man dus bij een rapende, uitriep: *Gij zijt verkeerd, en, zoo ik denk, ook onverstandig*: u toch (d) vererende, hebt gij mij 't minste niet geholpen, doch u geslagen hebbende, vergeldt gij ('t) mij met vele goedheên.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, (e) 'dat gij een' slegten knaap vererende ('er) niet (meê) winnen zult; doch hem afrossende, ('er) meêr (meê) vorderen zult.

DE

(c) *Kwam ('er) veel goud uit*, letterlijk, *stroomde ('er) uit*, zoo dat hier dan de zin zou zijn, *dat ('er) een hele stroom van goud uit het hoofd kwam*.

(d) *Vererende*, of wel, *erbieid bewijzende*.

(e) *Dat gij een' slegten knaap &c.* Dan deze redekunde dient zeer omzichtig en hoogst zeldzaam toegepast.

DE ZESENTWINTIGSTE FABEL.

'T LIGT ALLES NAAKT EN BLOOT
VOOR 'T ALZIEND' OOG VAN GOD.

(TWE) JONGJES EN EEN KOK.

Twe jongjes zaten bij een' kok, en de kok dus aan iets der huislijke bezigheden onledig zijnde, stak een van deze (jongjes) (a) een stuk vleesch weg genomen hebbende (het) in des anders zak.

De kok nu (b) omgekeken hebbende, en naar het vleesch zoekende, (c) zwoer (het) jong-

(a) *Een stuk vleesch* is hier letterlijk *Een stuk van de vleesch-stukken*, dat is, *der stukken vleesch*.

(b) *Omgekeken hebbende* is, naar de letter, eigenlijk *omgekeerd zijnde*. Zie fab. 2. noot (b).

(c) *Zwoer (het jongje)*, dat *(het vleesch) al (weg) genomen had*, is, naar de letter, *zwoer het AL*, of, *WEL*,

jongje), dat (het vleesch) (d) al (weg) genomen had: (*Het*) niet te hebben; doch het jongje), dat (*het*) had: (*Het*) niet te hebben (weg) genomen.

De kok nu wel bevroedende den snoden handel van dezelve, zei: *Maar schoon gij al voor mij verborgen mogtet blijven, zult gij ten minsten voor de Godheid, daar gij valsch bij gezworen hebt; dan nog niet bedekt blijven.*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat, schoon wij valsch zwerende al voor menschen verborgen mogten blijven, wij voor de Godheid ten minsten niet bedekt zullen blijven.

DE

genomen hebbende jongje: 'T NIET TE HEBBEN; doch het hebbende: 'T NIET TE HEBBEN GENOMEN.

(d) *Al*, in den zin van, *wel*, of, *quidem*; doch niet, in dien van, *jam*, of, *omnis*.

DE ZEVENENTWINTIGSTE FABEL.

IN TROEBEL WATER IS GOED VISSCHEN.

(a) EEN VISSCHER.

Een vischer vischte in enen stroom.
Hij nu, de netten uitgezet hebbende, en den
stroom

(a) *Een vischer is, die met zijn net, fuik, strik, harpoen, of hengel, of wel icts anders, zich op 't vischen toelegt. Zo waren Petrus en Andreas beide visschers; doch naderhand nog menschen visschers: naar Marc. I. vs. 16—17. Matth. 4. vs. 18—19: Ik zal u VISSCHERS DER MENSCHEN maken.*

Doch hier weêr 't juiste zinne-beeld van enen vuisgen; eerlozen, en onbeschaamden eigenbaat, en eigenbelang-zoeker, die, om wat vuil gewin, het water troebel maakt, en dus den anderen belet, het zelve schoon te drinken. Dat is, den ganschen staat beroert, om dus in
troe-

froom van weêrziiden rondsom afgezèt hebben-

troebel water voor zich alleen te vischen, tot merkelyk bezwaar en nadeel zijner mede-leden.

'Er zijn toch doorgaans in een' staat drie onderscheiden' foorten; of wel classen van menschen, van onderscheiden' jaren, opvoeding, denkwys, zeden en redén en gewoonten, bestaan, betrekkingen, belangen en inzichten, die alle wel eens, min, of méér, in troebel water willen vischen, en hier dus dienden afge-maald; waar' 't niet, dat onze schryver, in deze zijne toepassing, ons hier alleen bepaalde bij Volks-geleiders, of die bitse en heersch-zugtige en onrust-volle Aristocraten, die dan eerst op hunn' dreve zijn, als zij 't hier alles eens in rep en roere mogen zien, en zich daar door den weg gebaand, om dus eens regt in troebel water te kunnen, en te mogen vischen.

Die foort nu heult steeds met elkanderen, en zeldzaam, of ooit, met een' anderen, dan enkel en alleen, als 't eens met haar' belangen strookt, is listig, leidend en bedrieglijk, trotsch en laat-dunkend en verwaand, geveinsd, schijn-heilig, huichelagtig, doortrapt, doorlepen ende slim, op alles zoo wel afgeregt, en zoo vervat, dat, als gij maar een' nagel hebt, zij 'er zo voort een gat voor weten, en dus ook nergens niet voor staan.

Net eender, als de Kronkel-flangen, zich altoos en gestaag in alle bochten wringende, en, als een tweede Proteus, in allerlei gestalten, wetende, voor te doen, zoo, dat, wanneer men zich eens vleit, en al verblijdt, dat

bende, een' steen gebonden hebbende aan een
 touwt-

dat in' onzen Lieven Heer al bij het hoofd heeft, men veelal als dan nog eerst regt komt te ontwaren, dat men den Duivel juist eerst bij den staart heeft.

Zie hier van bij Ovidius, in 't 8ste der Herschepingingen, vs. 736 &c:

Sunt, quibus, in plures, jus est, transire figuras:

Ut TIBI, complexi terram, MARIS INCOLA, PROTEU:

Nam modo TE JUVENEM, modo TE VIDERE LEONEM,

Nunc VIOLENTUS APER, nunc, quem tetigisse, timerent,

ANGUIS ERAS.

Met het vuur in de ene hand, en 't water weêr in d' andere, waar voor men, in een' vrijen staat, zich nooit genoeg kan wachten, als hoogst gevaarlijk voor den staat; wijl zij haar' eigene grootheid steeds verbon des Lands welvaart zoeken, de vrijheid haten, als pest; zoo, dat zij doorgaans, op het laatst, geen' wijzen opslag van het oog meêr dulden kunnen, of verdragen, zo als ons Cicero moest betuigen van Marcus Antonius, in de Epist. famill. in 't 10 boek, de 1ste brief, alwaar hij zich aldus laat horen:

Numquam per M. Antonium quietus fui: cujus tanta est, non insolentia (nam id quidem vulgare vitium est) sed immanitas, non modo ut vocem, sed ne vultum quidem liberum, possit ferre cujusquam.

'T geen ik, ten affchrik en ten spiegel van d' heidendaagsche, voor als nog, zich onder 't masker van de vrijheid verscholen houdende, Antonii, en ten gevalle

van

(b) touwtje, (c) floeg ('er) het water (mede),
op

van de zulke, dien 't hart wat beter geplaatst is, mij thans verplicht zie, te vertalen: *Nooit ben ik nog van wegens M. Antonius gerust geweest: wiens, ik zeg niet, buitengewone trotsheid (want dat is zelfs het algemeen gebrek) maar gruwzame handelwijs zoo ver gaande is, dat hij, niet slegts geen één enkel vrij woord, MAAR ZELFS GEEN ENKELEN VRIJEN OPSLAG VAN 'T OOG, VAN WIEN 'T OOK ZIJ, IN STAAT IS, TE VERDRAGEN.*

Die foort nu kent men best aan hare Pbarifische grijns, heersch-zugtige en doortreken' tronic van norfche blikken, of gemaakte vriendelijkheid, zoo, dat z' u, tot in 't derde en vierde geslacht haten, en door kinds kinderen vervolgen zullen laten, of met wat hooffche complimenten, daar zij 'er toch geen één van menen, voorkómen, innemen, vermoorden.

Zo als bij Nepos is te zien, in de levens beschrijving van Hannibal, het 2de hoofd-deel, in de woorden: *Jurare jusfit: NUMQUAM ME IN AMICITIA CUM ROMANIS FORE.* 'Tgeen ik hier dus dan méer uit het gezichts-punt van een' onverzoenlijken haat, of wrok diens Veldheers tegen de Romeinen, dan wel als zuivere vaderlands liefde, beschouwd wil hebben. Als ook bij Justin, 't 8ste boek, het 4de hoofd-deel, naar 't eind toe: *Secreto igitur auditis utrisque legationibus, his veniam belli pollicetur, illis contra, venturum se auxiliumque laturum.*

Dit akelig wangedrocht en adderen gebroedfel is al-
oos even liefdeloos en lusteloos, om goed te doen, ja

op dat de visfchen vlugtende, onverwagts in de netten vervallen mogten.

Een

eën geflagen vijand van al het menschedom, buiten zich, zoo, dat het niet te goed zijn zoude, om, als 't zijn' de grootheid gold, uit heersch-zugr, heb-zugt, en-baat, belang, of wel familie-grootheid, 'er Land en Volk aan op te offeren, en met zich in 't verderf te fleepen, zoo, dat 'er zelfs de nagedagtenis voor ceuwig van wierde uitgeroeid.

Zo vischt dan de een in troebel water, om met den ondergang van d' anderen, ja zelfs gehele volken, zich enkel en alleen wat groot te maken in de wereld. Zie Justin, in het 5de boek, het 8fte hoofd-deel, daar het luidt: *Dat vele van de vijanden van de Atheners van gevoelen waren, dat men die van Athenen maar zo, met naam en al, diende uit te delgen van de aarde.*

De ander met de aards dwingeland en Maccdonifchen Philippus, om 't volk, dat hij vernederen wil, maar zo, naar 't gevloekt leer-ftelfel van *Divide et impèra*, of wel: *Verdeel en heersch*, eerst te verzwakken, en dan eindlijk t' overheren.

Een derde, door zijn lief en dierbaar Vader-land, maar zo, aan ene vreemde Magt, en trotschen vijand te verraden, om zo de volks stem te verdoven, ten minsten, geen gehoor te geven. Zie Justin, in het 5de boek, het 3de hoofd-deel, in de woorden: *Iiac denuntiatione Optimates territi urbem prodere Lacedaemoniis tentayere.* De bewind-voerende Groten door dit dreige-

ment

Een nu, der (d) daar omtrent woonagtig
zijn-

ment enen schrik op 't lijf gekregen hebbende, hebben de stad (Athenen namelijk) aan de Lacedaemoniers, verraderlijk, zoeken, over te geven.

Een vierde weêr, door alle liarten zo bij zich zelfs te denken, en den door-eerlijken man, op 't laatst, te zoeken, om te kopen. Zie Justin, in het 5de boek, het 9de hoofd-deel, daar het luidt: *Post haec Thrasibulum corrumpere conantur*. Hier op zoeken zij Thrasibulus om te kopen.

Een vijfde, door zich in perfoon mede onder 't volk te mengen, en dat door listen, lagen, schoon schijnende beloften, en verderen Sirenen-zang, geld, giften, gaven, of iets anders, zoo te misleiden, te bedriegen, dat men, onder den schijn, van des Lands groothed te beogen, zijn' eigene alleen bedoele, en alles aan, zoekt, op te offeren, en daar proef-houdend door bewijze, dat het gezegde van Terentius, in d' Andria, de 2de actus, 5de scene, vs. 16. *Dat elk een liever hebben wil, dat het hem zelyen wel ga, dan enen anderen*, zoo'n vaste en eeuwige waarheid zij, dat 'er ons spreekwoord:

Elk voor zich.

God voor ons allen.

ook al lang mede heeft ingestemd.

Of door te huilen met de honden, daar men zich mede in 't bosch bevindt, en daar te janken, en te keffen, en als een hof-hond rond te blaffen, tot dat men zich door d' een', of, d' ander' (want m' alles niet
ge-

zijnde, (hem) dit hebbende (e) zien doen, viel
(’er

gezegd wil hebben) een’ brok vocht in den bek ge-
gooid, en zo tot zwijgen ziet gebragt. Daar ’t zoo be-
kende:

*Malle Jantje, kelks gezantje, ik u vraag:
Waarom huilt gij, waarom pruilt gij toch gestaag?
Is ’t uit ijver? Krijt vrij sijyer: maar ik hou,
Dat een’ bete u, kale nete, haast susfen zou.*

van Joost van Vondelen, met deze enkele verandering,
wel eens op zoude kunnen, en mogen worden toegepast.

Een zesde daar en tegen weêr, door zelfs maar
zger ’t scherm te blijven, en zijne huis-bedienden, bij
voorbeeld, lijf-knecht van Mevrouw, in den volstrektsten
zin, als zendelingen, met wat geld en sterke dranken,
rond te zenden, om ’t volk dus, door den drank verhit,
verblind, en door ’t geld omgekogt, tot alle buitenspo-
righeden en snode gruwelen te vervoeren.

Een zevende, door *onder schijn van Godsdienst,*
(want,

*Onder schijn van heiligheid,
Wordt zoo menig mensch misleid.*

of, *dat de Kerk gevaar zal lopen, schoon dat zij vaak
zoo kerks zijn, als Brederode ook al, in zijn’ dagen, daar
’t spreek-woord nog bij ons van geldt:*

’T IS DE WERELD, zei Brederode.

Toen ging hij van de kerk naar ’t hoer-huis.)
den huichelaar eens regt te spelen, en met God in den
mond, en den Duivel in ’t hart, de Dweep-zucht en

(er hem) klagtig over, als (hem) de rivier
troe-

het Bij-geloof, zo zachtjes, aan zijn snoer te krijgen, en 't sneedst bedrog 'er meê te plegen. Waarom hem dan d' Eerw. Heer, Jan Kaijser, ook zeer geestig, naat zijnen aart, in zijnen Parnas Clivenfis, op bladzijde 140. van d' Epigr. Operosa, aan ons dus afgeschilderd heeft, als iemand:

a fronte Angelum.

a tergo Diabolum.

Voor 't hoofd een Engel.

Doch agter uwen rug een Duivel.

All' 't welk ons onze schrijver, in deze zijne toepassing, betuigt, met ronde woorden, daar hij ons wil gewaarshouwd hebben: *Dat de Staatsmannen dan eerst regt op hunne dreeve zijn, als zij het land, van alle kant, in rep en toere mogen brengen.* Zie de toepassing dezer Fabel.

Bik vischt toch gaarn op zijn getij, al zoude men ook met de vrouw van een' aanstaanden Ambtenaar, 't zij Burge-, of wel, Burger-meester, eens enkel ene weddenschap, bij voorbeeld, van zoo'n 20000 guldens, aangaan en wedden, *Dat haar man dit jaar nog Burge-meester wierd*, om dezen man daar door eerst regt in staat te stellen, om zo zijn' eed van zuivering: *Dat hij voor 't ambt niets geeft, gegeven heeft, noch geven zal*, met alle ruimte van gewisse, te kunnen, en te mogen doen.

Of duizenden van assignaten van elders, voor een prijsje van, mogelijk, maar twe duiten, of minder,
over

troebel makende, en (hem) niet gunnende (zijn) water schoon te drinken.

Doch

over laten komen, om die weêr voor veel hoger prijzen, ik stel eens, zeven, of agt stuivers, of hoger, aan, of nit te geven, tot merkelyk bezwaar van 't zinkend Va-
der-land, en elk lid in 't bijzonder.

Of, door Hemel en Aarde, te zoeken, te bewegen, en, door stad op, stad neêr, te lopen, eens zoeken, te bewerken, dat men zijn' aangerouwd en zoon, of heef, was 't mogelijk, nog eens heimelyk voor anderen ergens in kon dringen, die van hunn' lastige bediening althans te weinig, om te leven, en te veel, om te ster-
ven, hebben.

Maar 't is al weêr, naar d' oude leer:

Elk voor zich. God voor ons allen.

Of, van het algemeen vertrouwen een schandelyk misbruik maken, en een onnozel pondje broods, bij voorbeeld, zo maar voor drie stuivers toe laten slaan, of wel het aangenomen werk wat door de vingers doen zien, om dus in 't vuil gewin, dat 'er van komen kan, al weêr, te ruimer, meê te delen.

Naar luid van Juvenalis toch, in 't 14de der Schimp-gedichten, in het 204de vers.

. *lucri bonus est odor ex re*

Qualibet

Winst reuk is altijd goed:

Hij kome voort, waar uit 't u ook maar lusten mag.

Blijkens 't geval van den Romeinschen Keizer Ve-

(f) Doch welke geantwoord heeft: Maar,
ZO

spasmaan, die zijnen zoon, om dat hij hem verweten had, *Dat hij al mede op de pis* ('t zij met eerbied gesproken) *ene belasting had gelegd*, juist daarom 't eerste geld, dat daar van in de schat-kist kwam, onder den neus hield, en hem vroeg: *Of hem de reuk 'er ook aanslotelijk van was?* en, *Neen* ten antwoord krijgende, toeduwde: *'T is toch al eyenwel van de pis.* Daar zoo veel meê te kennen gevende, als dat het hem om 't even was, waar hij 't van daan had, als hij 't maar had, naar luid van het bekende spreukje:

Hebben is hebben.

Krijgen is de kunst.

als blijkt uit d' aangehaalde plaats van Juvenalis, vs. 207. en de volgende:

Unde habes? quaerit nemo: sed oportet habere.

Hoc monstrant vetulae pueris repentibus asae.

Hoc discunt omnes, ante alpha, et beta, puellae.

Waar gij 't van daan hebt? vraagt m' U niet:

Gij moet maar maken, dat gij 't hebt.

Dit wordt den jongen met den pap-pot ingegeven.

En al geleerd, eêr zij nog gaan, of staan kunnen,

En eêr zij nog een A voor een B kennen.

Als ook uit 't zeggen van den Venusiner Dichter, in 't 1ste der Epistt. Epist. 1. vs. 53:

O cives, cives, quaerenda pecunia primum est,

Virtus post nummos!

O Mede-burgers, Mede-burgers, ziet eerst naar 't geld,

(En) dan naar deugd om!

Want

zo de stroom niet zoo troebel gemaakt wordt,
zoude ik (g) van honger moeten sterven.

TOE-

Want, naar ons oude spreek-woord zegt:

Om de poen, is 't all' te doen.

'T geen zomtjids zelfs zoo ver kan gaan, dat men
de spreuk der ouden:

Zijt gij hoer, of zijt gij dief,

Hebt gij geld, ik heb u lief.

daar dikwils door bewaarheid ziet, en 's Lands kas om
bestolen.

Of, door de lasten van den staat, te zoeken, te
ontduiken, weêr reden tot misnoegen, en deze scherts
en klage geven:

Deux as, dat 's de smalle gemeente, heeft niet.

Six cinq, dat is een groote, geeft niet.

Quatre trois, dat is een burger, moet geven:

Daar Deux as, en Six cinq van moeten leyen.

Zie Politike Weeg-schaal, het 2de deel, het 2de
boek, het 6de hoofd-deel.

Maar 't walgt mij, om die aterlingen, in hunne
snode gangen, op zulke boze en allezins verkeerde we-
gen, hier nog langer na te gaan.

Als op den bodem van wier hart, ik u gerust verze-
keren durf, dat g'anders niets zult vinden, dan enkel
droesfem van de allervuilste en snoodste zonden, van
schreeuwende ongerechtigheid, ontmenschte wreedheid,
dwingelandij, en God en mensch ontterende, en tergen-
de, gruwel-stukken, waar van u 't blote tafereel 'e

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat dan de (h) Staatsman-

hair vast zou doen ten berge rijzen, en 't hart van weedom krimpen.

Als gij daar, eens, als in 't verschiet, in kwaamt te zien, hoe dat een moord-rot waangedochten, schavuiten, lage en laffe zielen, en uitgediende krijgs knechten, en vuige Aristocraten van allerhande foort en flag, en vriend en vijand durft aanranden, en op het schendigste mishandelen, en zoo een' gruwzame en ongehoorde rolle spelen, dat men 'er van verbaasd moet staan, en met den schrijver zelfs uitroepen: *Dat de befaamdste en onbeschaamdste Aardsdwingeland, op voeten, nog op vanen naar, bij die geweldnarigen komt.* Zie Justin, in zijn 4de boek, het 3de hoofd-deel, in de woorden: *Veterani, ab altera parte ab Himera in auxilium vocati, pulsis civitate, contra quos implorati fuerant, et mox caesis, quibus tulerant auxilium, urbem cum conjugibus ac liberis sociorum occupavere, anse FACINUS, NULLI TYRANNO COMPARANDUM.*

En hoe, nog voor maar weinig jaren, in deze, zoo yerlichte eeuw, twe, of drie, felle Aristocræten, en snode onverlaten de onbesuisdheid hadden, van zich te durven onderwinden, om, met een' leugen in de hand, de heilige vierfchaar in te dringen, en daar, door een misbruikt gezach, of drang, of dwang, of wel drog-reden, zo niet verrassing, of iets anders, de blanke onschuld maar

mannen eerst meest hunn' dingen doen, als zij

zo schuldig te verklaren, en, (had de Here het niet verhoed), vast tot een jammerlijk slag-offer van hunne meêr, dan helfche, woede en boosheid zouden gemaakt hebben, dien zij, uit hoofde van hunn' dieren eed en pligt, zelfs tegen anderen beschermd, ja de hand geboden moesten hebben. Zie de Kronijke schandaleuse van D'avontur &c.

En hoe dat op een ongegrond en los vermoeden van een' trotsen lastek van een' jongen, die zijn' kop in den nek durft slaan, en met een' kinder-houding zeggen: *Ja 'k zie 't al wel, en zich weêr, op een' ander, al even kinderagtig ontvallen laten: 'T is mij om 't even, wat de menschen van mij denken, al zomts kan agt geslagen worden.* Zie Daniel 1. vs. 17: *Maar Daniel gaf hij versland in allerlei gezichten.*

Om hier nu van dat despotiek, of eigendunkelijk willekeurig gezach, en gruwelen der Bastille (maar zeg, en wagt u hier voor Vrouw Fresonas breuk!) en andere nare kerker-holen, of akelige staats-gevangenisfen, en moord-toneelen, zonder tal, en al dat vischen door die helfche Confiscaties, en meêr, dan helfche, Conscientie, of, Inquisitie-dwang, noch Vaticaansehen bliksem, of Vloek-vonnis des Roomsehen stoels, noch de vervolging der Waldensfen, Albigenfen, en voortgelijke, of anderen meêr, geen enkel woord te spreken, en te besluiten met den Dichter, in 't 6de zijner Aencade, in vs. 621:

Venidit hic auro Patriam, Dominumque potentem

zij het (i) land rondsom (k) in rep en roere brengen.

Imposuit: fixit leges pretio, atque refixit.

Hic thalamum invast natae, vetitosque Hijnenacos:

Ausi omnes immane nefas, ausoque potiti.

Non, mihi si linguae centum sint, oraque centum,

Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas,

Omnia percurrere nomina possem.

(b) *Touwtje*, of, *lijn*.

(c) *Sloeg ('er) het water (mede)*. Wij zouden hier weér zeggen, *sloeg ('er) mede in 't water*.

(d) *Der daar omtrent woonagtig is*, eigenlijk, *der om, omtrent die plaats woonagtig*.

(e) *Hebbende zien doen is*, naar de letter, *hobbende zien doende*, dat is, *daar mede bezig ziende*.

(f) *Doch welke geantwoord heeft*, dit *welke* kon men hier ook wel door *deze*, of, *die*, vertaalen, zo men dit woordje *ὅς* hier slegts maar voor *ἐξείνος* opnam, en zeide: *Doch die*, of *wel*, *en die*, of, *deze heeft geantwoord*.

(g) *Van hunger*, is hier eigenlijk, *met hunger worstelende*, *hongerende*, *honger lijdende*.

(h) *Staats-mannen*, liever *Volks-geleiders*, *Volks-hoofden*, *hoofden van 't volk*, in stad, of staat, of vrije landen, of liever *Demagogen*, het woord maar enigzins naar onze taal verbogen zijnde.

(i) *Land is*, in 't meêrvoud, *landen*, of liever, *Vader-landen*.

(k) *In rep en roere*, of, naar den tekst, *tot opstand*, of, *tot enen opstand*.

DE ACHTENTWINTIGSTE FABEL.

HET KWAAD ALTIJD ZIJN' MEESTER LOONT.

ENE JUFFROUW EN HARE MEIDEN.

Ene weduw-vrouw, ene liefhebster van werken zijnde, dienstmeiden houdende, had de gewoonte, deze 's nachts op te wekken tot het werken bij 't hanen kraaijen.

De meiden nu, aanhoudende zich jammerlijk in 't werken affloevende, waren van oordeel, dat de huis-haan diende geslagt, (a) als die de Vrouw 's nachts dede ontwaken.

Zij nu dit hebbende volvoerd, kwam haar teffens over, dat zij in naarder rampen vervielen.

De Vrouw doch, nu van 't (b) uur der ha-

(a) *Als die dede ontwaken*^{de} is, letterlijk, naar 't Grieksch, als die doende ontwaken, of, hebbende doen ontwaken.

(b) *'T uur der hanen* betekent hier *den tijd van*

hanen niets wetende, liet deze (meiden) nog vroeger 's nachts opstaan.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de aanslagen voor vele menschen ene oorzaak hunner rampen (c) zijn.

DE

het gekraai der hanen, of, van 't hanen gekraai, 't geen doorgaans, of ten midder-nacht, of met 't aanbrenken van den dag, of dageraad, voorvallen zal. Zie onder anderen Wolf, in zijne curae philolog. &c. over Matth. 26. vs. 34. in de woorden: Constat, gallum, BIS DE NOCTE, cantare, confu-risfe, SEMEL NOCTE MEDIA, cum VIGILIA QUARTA, seu, SUB LUCIS ORTUM.

Het laatste nu word 'er, zo hier, als ook bij Marc. 13. vs. 35. door verstaan, zo als ons uit den mond der Waarheid zelfs zal blijken, wanneer hij 't hanen kraaijen daar bepaaldelijk tuschen midder-nacht en vroegen ochtend-stond instelt, en zegt: *ὄυκ οἶδατε γὰρ, πότε ὁ Κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται: ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίῃ, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωί.* Gij toch weet niet, wanneer de Heer des huizes (weêr te huis) komt, 's avonds, of 's midder-nachts, of met het hanen-gekraai, of 's ochtends: zo dat dit hanenkraaijen bij ons dan zoo veel zeggen wil, als ene aankondiging van den dag, of, dat de dag aannaderend is.

(c) *Zijn* is hier, naar de letter, *is*. Zie fab. 2. in lett. (d) der noten.

DE NEGENENTWINTIGSTE FABEL.

D'ARGLISTIGE IN ZIJNE ARGLISTIGHEID BEDROGEN.

EEN BOOSWICHT.

Een slechte karel kwam (eens) (a) bij Apol
van

(a) Bij Apol van Delphi is, letterlijk, bij DEN Apol in Delphi, dat is, den Delphischen Apol, om hem daar door weêr t'onderscheiden van alle anderen van dien naam, zo als van Apollo van Creta, van Claros en Arcedia, en alle anderen, elders.

Apollo nu, uitvinder der Heel, Zang, Dicht en Rederijk - kunst, zoon van Jupijn en vrouw Latona, en volle broeder van Diana, beiden, ter euer dragt, op 't eiland Delus, in den Archipel, daar zij nog Deliërs van heten, geboren, was een aarhoudend jeugdig jongman. Tibullus 1. 4. 33.

Solis aeternae est Phoebus Bacchoque Juvencus.

omhuld met gouden stralen, en een' Laurier - krans om zijn hoofd, met pijl en boog in zijne regte, en cither in zijn' linke hand, aan 't hoofd der 9 Zang - Godinnen gezeten, op den Helicon, een' berg, omtrent den Parnas - berg, gele-

van (b) Delphi, (c) hem zoekende op den toets te zetten.

En

Iegen in Bocotien, na bij den Hengsten-bron, daar hij nog Μῆσσηγέρης van bij den Grieken genaamd wordt, een vaardig Schutter, en een wereld-beroemd, moet ik zeggen, *Zot*, dan wel, *God-spraak-houder*, waar op gij hem ook bij Ovid. *Herscheppingen*, het 1ste boek, in vs. 513. &c. aldus hoort kloffen:

*Non ego sum pastor, non hic armenta, gregesve,
Horridus obfervo
Mihi Delphica tellus,
Et Claros, et Tenedos, Patareaque regia seruit.
Juppiter est genitor. Per me, quod eritque, fuitque,
Estque, patet: per me concordant carmina nervis.
Certa quidem nostra est; nostrâ tamen una sagitta
Certior, in vacuo quae vulnere pectore fecit.
Inuentum medicina mecum est, Opiferque per orbem
Dicor, et herbarum est subjecta potentia nobis.
Hei mihi, quod nullis amor est medicabilis herbis,
Nec profunt Domino, quae profunt omnibus, artes!*

Inzonderheid hier te Delphi, daar hij zoo'n prachtige tempel had, dat die al, om zijn kostbaarheden van giften, gaven en geschenken, van die Apollo om raad vroegen, verscheiden' malen uitgeplunderd, ja zelfs verbrand geworden is, inzonderheid door Phlegyas, der Nymph Coronis vader, uit spijt en weêr-wraak, dat zijn' dogter, van Apollo geschonden, hem Esculaap ter wereld bragt, waarom hij ook weêr met een' pijl van

A-

En dus een muschje in de hand genomen

Apollo wierd doodgeschoten, en dus, ten huidigen dage nog, uit een, al te laat, na-berouw, in 't rijk der doden, bij de schimmen, gezegd wordt, uit te roepen:

Discite justitiam moniti, et non temnere Divos.

Zie hier over Virgilius, in 't 6de boek der Eneade, in vs. 620. en die daar volgen.

. *Phlegyasque miserrimus omnes*

Admonet, et magna testatur voce per umbras:

DISCITE JUSTITIAM MONITI, ET NON TEMNERE DIVOS.

Doch eger weêr van onderscheiden' Bouw-meefters, en daar onder Trophonius en Agamedes, is opgebouwd geworden, en wel zoo fraai en konstig, dat zelfs het gausche Heiligdom 'er van slegts uit vijf stenen bestaan zou hebben. Zie Cic. in de Tusc. Quaestr. het 1ste boek, het 47. hoofd-deel, op 't eind, en in de woorden: *Simili precatione Trophonius et Agamedes usi dicuntur, QUI CUM APOLLINI DELPHIS TEMPLUM EXAEDIFICAVISSENT &c:* wel vergeleken met het Dictionar. Hist. Geogr. Poët. van Stephanus, in 't woord Agamedes: en Stephanus, *de Urbibus &c,* in 't woord *Δελφοί*, en noten, als ook in *Δήλος*, in de noten, als mede nog Horat. in 't 1ste boek, 7de ode, alwaar hij 'er aldus van spreekt:

Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen,

Aut Ephesum, bimarisyae Corinthi

Moenia, vel Baccho Thebas, vel APOLLINE DELPHOS

INSIGNES. En eindelijk nog Ovid. in 't 3de zijner

Treur.

men hebbende, en dat met het kleed bedekt
heb-

Treur-gezangen, den 2den Treur-zang, en aldaar, in
't 3de en 4de vers, daar 't luidt:

*Nec vos, Pierides, nec, stirps Latonia, vestro,
Docta, sacerdoti, turba, tulistis opem.*

In dezen tempel zag m' een hol, of, grot, of, gat
in d'aarde, daar een drie-ftal, of, voet op stond van lou-
ter goud, voor Groten, of slegter metaal, voor gemenen,
(want koper geld gaf koper ziel-mis) daar de cortina,
of wel, tafel, die met het vel van den draak Python,
door Apollo wel eêr geveld, en daar hij ook nog *Pythi-
us* van heet, was overdekt, op stond, en ene nauwe
opening in was, daar zich Apollos Priesteres, die altoos
ene maagd moest zijn, en ook al mede *Pythia*, naar
dien draak *Python*, genaamd was, dan op ging nederzet-
ten, zo dra en vaak, als men Apol ook maar om raad
kwam vragen, en die dan weêr, van uit dat hol, door
den onreinen geest van dezen af-god aangeblazen, en
't antwoord ingeblazen wierd, dat zij dan weêr aan die
'er om was komen vragen, zo datelijk overgeven moest.

Van hier, zoo telkens, bij de Schrijvers, bij voor-
beeld, Nepos, 1 en 1: *Ex his delecti Delphos delibera-
tum misi sunt, qui consulerent Apollinem, quo potissi-
mum duce uterentur. His consulentibus nominatim PY-
THIA praecepit: UT MILTIADEM SIBI IMPERATOREM
SUMERENT. Hoc oraculi responso &c.* en verder nog in
2 en 2: *Athenienses miserunt Delphos consultum, quid-
nam facerent de rebus suis. Deliberantibus PYTHIA re-
spon-*

hebbende (d) ging hij en zeer na bij (e) den drie-

spondit: UT MOENIBUS LIGNEIS SE MUNIRENT. Id responsum quo valeret, quum intelligeres nemo &c. Als mede nog Horatius, in 't 1ste der Gedichten, 't 16de Dicht, het 5 en 6de vs.

Non Dindymene, non adytis quatit

Mentem sacerdotum incola Pythius.

Om 'er nu geen meêr schrijvers, voor dit maal, over aan te halen.

All' 't welk dan van zoo veel gewigt, en aangelang gerekend wierd, dat men 'er voort al zijn vertrouwen, gewoon was, op te stellen, en 't voor onseilbaar hield, zo als te zien is uit Ovid. in zijn' Tristt. het 4. boek, d' 3ste Eleg. vs. 43 en 44.

Haec mihi si Delphos, Dodonaque diceret ipsa,

Esse videretur vanus uterque locus.

en uit de spreukjes, zo bij Grieken, als Latijnen: *ὡς ἐκ τρίποδος*, *Tamquam e tripode*, bij ons: *Zoo zeker, als een Euangelie*, in zaken namelijk, aan wier eghheid men niet meêr twijffelen kon, of mogt.

Doch, buiten deze inblazing, bij 't zitten op die Drie-voets tafel, wierden 'er ook nog meêr God-spraken, of wel voorspellingen bij verrigt; zo als, bij voorbeeld, met het werpen van 't een, of ander Lauwrier-takje, op 't altaar van Apol, in 't vuur, het welk, hoe meêr het daar in knapte, hoe beter voorbeduiding, het dan voor dien gerekend wierd, die deze God-spraak om raad vroeg, of ook door 't gadellaan der starren, of van
het

drie-voet 'er meê staan, en vroeg den God (Apol
te-

het vogelen gezang en eten, en van 't geschreeuw van Raaf, of Kraai, of 't vliegen van de Gieren en Arenden, of foortgelijke: zo als wij zien, dat bij het sichten van Romen ook wel degelijk op 't meerder aantal van die Gieren gelet geworden is.

Zie hier van onder anderen Plut. in zijn' Romulus, bij mij op bladzij 8. in let. d. als mede nog Virg. in zijne Encade, het 3de boek, in vs. 358. &c.

His vatem aggredior dictis, ac talia quaeſo:

TRJUGENA INTERPRES DIVÛM, QUI NUMINA PHOEBI,
QUITRIPODAS, CLARII LAUROS, QUI SIDERA SENTIS,
ET VOLUCRUM LINGUAS, ET PRAEPETIS OMINA PENNAE,
FARE, AGE &c.

Dan, dat dit maar een gochel-spel der Priesteren en Groten van dien tijd was, en meest al uit bijzondere inzichten van staat, geboren wierd, blijkt uit meest all' de schrijvers, der oude heidenen van die dagen, zo als, bij voorbeeld, uit het 3de hoofd-deel van het leven van Lyfander, bij Nepos, daar het luidt: *Iniit consilia, reges Lacedaemoniorum tollere* (voor tollendi), *sed sentiebat, id sine ope Deorum facere non posse, quod Lacedaemonii omnia ad oracula referre consueverant. Primum, Delphos corrumpere, est conatus. Quum id non potuisset, Dodonam adortus est. Hinc quoque repulsus dixit: Se vota suscepisse, quae Jovi Hammoni solveret, existimans, se Afros facilius corrupturum.* En uit Justin, het 8ste boek, het 2de hoofd-deel,

tegens hem) zeggende: *Apol! 'T geen ik in*
han-

deel, daar hij zegt: *Igitur Philippus, quasi sacrilegii,*
non Thebanorum, ultor esset, omnes milites coronas lau-
reas sumere, jubet. Atque ita, veluti Deo Duce, in pro-
elium pergit.

Als mede ook uit Stephanus, de urbibus &c. in 't
 woord *Δελφοί*, en aldaar in de noten, in no. 76. zoo
 uit naar 't eind toe, in de woorden: *Quae omnia suere*
verae Ethnicorum imposturae, quum homines erant (liever
 ESSENT) *simpliciores, postea, cautiores facti, non adeo fa-*
cile credebant. Sibyllini etiam libri ex eadem farina erant &c.

En nog veel klarer uit het 2de boek van Cic. De
 Divinat. alwaar hij zich, in 't 55. hoofd deel, 'er aldus
 over horen laat;

Nam igitur me cogis etiam TABULIS credere? . . .

Ego, nec Martiiis vatibus, nec APOLLINIS OPERTIS cre-
dendum esse; existimo: quorum partim ficta aperte, par-
tim effutita temere, nunquam, ne mediocri quidem cuiquam,
non modo prudenti, probata sunt.

En 't allerklarst nog uit den aanvang van 't 56.
 hoofd-deel: *Sed iam ad TE venio,*

O SANCTE APOLLO, qui umbilicum certum terrarum
obsides,

UNDE SUPERSTITIOSA PRIMUM SAEVA EVASIT VOX
FERA.

TUIS enim ORACULIS Chryfippus totum volumen im-
plevit, PARTIM FALSIS, ut ego opinor, PARTIM CASU
VERIS . . . PARTIM FLEXILOQUIS, ET OBSCURIS, ut
interpres egeat interprete, et fors ipsa ad sorteis refe-

handen heb, wat van beiden is dat, levend, of dood?

Van

renda sit, PARTIM AMBIGUIS, et quae ad dialecticam deservenda sint, &c. Want 't gansche hoofd-deel, met het daar aan volgende, vast over lezenswaardig is.

All' 't welk dan ook, in zijne dagen, Demosthenes heel schoon begreep, wanneer hij 'er aldus van sprak: *dat Pythia met Philippus heulde, tegen 't belang van Griekenland, en zich van hem onkopen liet*, naar luid van 't zelfde boek van Cic. het 57. hoofd-deel, zoo wat naar 't eind toe, in de woorden: *Demosthenes quidem, qui abhinc annos prope CCC. fuit, iam tum Φιλίππῳ Πύθειαν ΠΥΘΙΑΜ, dicebat, id est, QUASI CUM PHILIPPO FACERE: hoc autem eo spectabat, UT, EAM A PHILIPPO CORRUPTAM, diceret.*

Zoo dat zich Cato dan ook al zeer geestig van d' Haruspices ontvallen liet: *Dat hij verwonderd stond, Dat, als de een Haruspex, dat is te zeggen, Wigcheelaar, of, Goeder-geluk-zegger, den anderen maar in het oog kreeg, hij zich van lagchen konde onthouden.* Zie Cic. in het zelfde boek, in 't 24. hoofd-deel, daar 't, in den aanvang, aldus luidt:

Vetus autem illud Catonis admodum scitum est, qui, MIRARI SE, ajebat, QUOD NON RIDERET HARUSPEX, HARUSPICEM QUUM VIDISSET.

Om dit stuk nu niet erger, en meêr belagchelijk voor te stellen.

Dat

Van zijs zijnde, om, zo dra hij *dood* ten
ant-

Dat deze God-spraak nu al oud geweest moet zijn, heeft, mijns bedunkens, geen betoog. Genoeg, dat wij reeds weten, dat zij de God-spraak van vrouw Themis, die 'er ten tijde van Deucalions en Pyrrhas zond-vloed was, vervangen heeft, en dat wel, na dat deze, al lang te voren, reeds die van de Godin Terra, of d'Aarde had vervangen, zoo dat zij dan ook vast zoo oud, als d'aarde zelve, is. Waarom 'er dan Ovid. in zijne Herschepp. het 1ste boek, in vs. 321. ook reeds aldus van heeft gezongen :

Fatidicamque Themis, quae TUNC oracla tenebat.

Dit *tunc* nu is te zeggen, *al reeds ten tijde van Deucalion en Pyrrha.* Zie verder aldaar in de noten, en bij Lucanus, de bello civili, het 5de boek, van 't 69. vs. af aan :

Sollicitat Superos, multosque obducta per annos

Delphica fatidici referat penetralia Phoebi.

Hesperio tantum, quantum subnotus Eoo

Cardine, Parnasos gemino petit aethera colle;

Mons Phoebos, Bromioque sacer &c.

Hoe oud dan en vermaard nu ook die God-spraak was; is zij nogchans, met all' de anderen, weêr met voor-spellen, of nog liever, geraad-pleegd worden, opgehouden.

Doch echter niet eensklaps, en voort al bij de komst van Christus in het vleesch, zo als de Dweep-zucht wil, en, ten behoeve der geboorte van den Heiland, beuzelt: *Dat aan den Keizer Augustus, in zijnen hogen*

antwoord gaf, het muschje *levend* te vertonen;
doch,

*ouderdom nieuwsgierig, wie hem op zou volgen, eens
't volgend antwoord van Apollo zou gegeven zijn:*

Παῖς Ἑβραῖος κέλεται με, Θεοῖς μακαρέσσειν ἀνάσσω,
σων,

Τὸν δὲ δόμον προλιπεῖν, καὶ αἶδον αὐτῆς ἰκέσθαι.
Λοιπὸν ἀπὸ σιγῶν ἐκ δόμων ἡμετέρων.

Al 't geen dan, na genoeg, in onze taal, hier op
neêrkomt.

*Een Hebreuwsch kind, als Opperheer over 't volza-
lig Godendom,*

*Laat mij en 't huis voor (zich) inruimen, en weder
helwaards henen gaan.*

Vertrek (dan) voords van uit ons huis, al zwiiggende.

Als of de God-spraak daar dan meê te kennen
wilde geven: *Dat hij, door Christus komt in 't vleesch,
nu afgedaan, en all' de God-spraken met hem al mede
uitgedaan hadden, en hij (Augustus namelijk) voort uit
zijn huis, of tempel, had te vertrekken, zonder hem
daar ooit, of ooit, weêr vrugteloos in te komen raad
plegen. •Wijl hem de magt, om 'er hem antwoord op te
geven, helaas! toch gansch benomen was.*

Maar wel langzamerhand (zo als het zich ook best
met alle Bij-geloof wil schikken) naar mate, zich Baals
Priesteren niet langer staande konden houden, de We-
reld hun te slim af wierd, en 't licht van 't Euangelium
al immer meêr en meêr doorstraalde, de Christen
Vorsten, mede aan 't roer van staat geraakt, 't Afgod-
den-

doch, zo hij *levendig* (antwoordde), dat vooraf
dood

dendom steeds afbreuk deden, d' afgoden-dienst ver-
stoorden, de tempels sloten, sloopten.

Zo als ons zonne-klaar uit Constantijn, den Groot,
zal blijken, daar hij den God Apol maar zo uit 't hei-
ligdom uithaalde, en met drie-voet en all', als 't ware,
in triumph, naar Constantinopolen voerde.

Als mede ook uit Juliaan, den Apostaat, die vast
nog langen tijd, na Christus leeftijd, leefde, d' afgoden
tempels weér opbouwde, ja zelfs nog over zijn' aan-
staanden tocht tegen de Perfen met God-spraken ge-
raadpleegd heeft, zoo dat 'er dan ook na zijn' dood nog
zelfs God-spraken over, en dus in wezen zijn geweest.
Zie hier van breder bij Ant. van Dale, in zijn boek,
De Oraculis, inzonderheid wel d' eerste Verhandeling.

Dan alle welke God-spraken als nu al lang zijn
opgehouden, en, op zoo' wat zot-spraken na, van
goeder-geluk-zeggens, van kaarten-leggers, in de
hand, of kopjes kijkers, en van een cij op 't water
slagers, of lood in 't water gieters, en zoorgelijke
grollen meêr, geheel en al zijn uitgestorven, of wel in
rook en wind verdwenen.

Om hier nu van all' dat armhartig voorspellen door
't honden-gehuil, of 't horen schreeuwen van een' uil,
of 't zogenaamd getik van enig horologie, of 't zin-
gen van een krekeltje, of zogenaamde hemeltje, ge-
spens, voorspoken, dromen, maar niet te reppen, noch
te roeren.

dood gedrukt hebbende, *doof* voor den dag te halen.

De

Alwie nu van die gochclarij dier ouden, of deez' tempels oudheid, en zijne overgrote schatten, of ongelooftijke rijkdommen, of van de God-spraak, op zich zelve, en wijze, van daar God-spraak houden, nog meer verlangen mogt, te zien, die sla met mij Potterus na, in zijne Archaeolog. Graec. het 2de boek, van 't 7. tot het 18. hoofd-deel, hier beide ingesloten, als ook Lucanus, op de hier boven aangehaalde plaats, in vergelijking met Natal. Com. Verklaringen der Fabb. het 4de boek, het 10. hoofd-deel, en, uit de Mythologici, Albrici Phil. de Deorum imagg. en aldaar in den titel: *De Apolline, sive Sole.* en Justin, 't 24. boek, het 6de hoofd-deel, daar het luidt: *Templum autem Apollinis Delphis positum est, in monte Parnaso, in rupe, undique impendente. Ibi civitatem frequentia hominum fecit, qui, ad affirmationem Majestatis undique concurrentes, in eo saxo confedere. Atque ita templum et civitatem non muri, sed praecipitia, nec manu facta, sed naturalia praesidia, descendunt: prorsus ut incertum sit, utrum munimentum loci, an Majestas Dei, plus hic admirationis habeat. Media saxi rupes in formam theatri recessit. In hoc rupis anfractu, media ferme montis altitudine, planities exigua est, atque in ea profundum terrae foramen, quod in oracula patet, ex quo frigidus spiritus, vi quadam, velut vento, in sublime expulsus, mentem vatum in recordiam vertit, impletasque Deo respon-*

De Godheid, (f) zijn' arglistigen toelag nu
juist

*sponsa consulentibus dare, cogit. Multa igitur ibi et
opulenta regum populorumque visuntur munera, quaeque
magnificentia sui reddentium vota gratam voluntatem et
Deorum responsa manifestant.* En eindelijk hier beneden,
in let. (b) der noten, in het woord: *Delphi*. En let. (c)
der noten, in 't woord: *Den drie-voet*. Om 'er nu
geen meêr schrijvers, voor dit maal, over aan te halen.

Alleen maar, met een enkel woord, hier nog op-
merken doende, dat deze onze Apollo hier niet verward
moet worden met dien beroemden, Joodschen, welspre-
kenden, Alexandriner Apollo, of wel Apollas, als van
veel latere dagen, en daar de Schrift ons van betuigt,
dat hij een magtig (kundig) man, in 't woord van God,
was, in die dagen. Zie onder anderen Handd. 18. vs.
24. *Ende een zeker Jode, met name Apollas, enz. en*
1. Corinth. 3. &c.

(b) *Delphi-grum*, van te voren een' wijd en zijd
beroeinde stad, in 't land van Phocis, in Achaien, of 't
eigenlijk genaamd Grickenland, doch nu, onder den
naam van Delfo, maar een slegt vlek, in 't hangen van
den Parnas berg, met zijn' twe hemel-hoge kruinen,
daar, bij gelegenheid van dien Zond-vloed, Deucalion
en Pyrrha eerst 't eerste land ontdekt, en 'er de Godheid
voor gedankt hebben, zo als te zien is bij Ovid. in 't
1ste der Herschepp. in vs. 313. en de, daar volgende,
daar 't dus luidt:

Separat Aonios Actaeis Phocis ab arvis,

Terra ferax, dum terra fuit; sed tempore in illo

juist bemerkende, sprak: *O dou (booswicht!)*

Doe

Pars maris, et latus subitarum campus aquarum.

MONS IBI VERTICIBUS PETIT ARDUUS ASTRA DUOBUS,

NOMINE PARNASSUS, SUPERATQUE CACUMINE NUBES.

HIC UBI DEUCALION (*nam cetera texerat aequor*)

CUM CONSORTE TORI, PARVA RATE VECTUS, ADHAESIT,

CORYCIDAS NYMPHAS ET NUMINA MONTIS ADORAT

FATIDICAMQUE THEMIS, *quae tunc oracula tenebat.*

Dit Delphi, nu door vrouw Natuur en d'ontoegen-
gelijke rotzen vrij meêr, dan door de kunst, versterkt,
op 't midden-punt der gansche aarde, voor zoo ver
immers, als de twe, even snel vliegende, en van Jupijn,
om 's werelds midden-punt te vinden, eens opgelaten
Arenden, elkanderen juist aldaar aantreffen, naar luid
der prolog. van Claudiaan, in 't consulaat van Mallius
Theodorus, vs. II. &c. in de woorden:

JUPITER, *ut perhibent, spatium cum discere vellet*

Naturae, regni nescius ipse sui,

ARMIGEROS UTRIMQUE DUOS, AEQUALIBUS ALIS,

MISIT AB EOIS OCCIDUISQUE PLAGIS.

PARNASSUS GEMINOS FERTUR JUNXISSE VOLATUS:

CONTULIT ALTERNAS PYTHIUS AXIS AVES.

Was wijd en zijd vermaard door Apols God-spraak
en zijn' kostelijken schat-rijken tempel, daar onder an-
deren de schat-rijke Koning Croesus van Lydien, eens
1000 gouden Tigchel-stenen zoude aan hebben geschon-
ken. Zie Aelian, in Varr. histt. het 6de boek, 9de
hoofd-deel. Homeer, de 9de Iliade, in vs. 404 en 5.

'Ous'

*Doe, wat van beide gij wilt doen. Dit doch
ligt*

Ῥούθ' ὄσα λάϊγος &c. en Stephanus de urbb. in 't woord Φωκίς en Δελφοί, en in derzelver noten. Als ook nog door de algemene Staten vergadering van gansch Griekenland, die, naar hunn' eersten en grond- stigter, *Amphictyon*, *Amphictyonium*, en all' de leden van dezelve ook *Amphictyones* genaamd wierden, en waar voor, in die dagen, ook alles moest gebragt en voords afgedaan worden. Zie Cic. in zijn 2de boek, de Invent. het 23. hoofd- deel, alwaar hij 'er aldus van spreekt; ACCUSANTER APUD AMPHICTYONAS, *id est*, APUD COMMUNE GRAECIAE CONCILIUM.

Zie voords Nat. Com. in zijne Mytholog. het 4de boek, het 10de hoofd- deel, en Stephan. Diction. hist. Geogr. &c. in het woord *Delphi*. en let. (a) der noten van deze zelfde fabel, in: *Bij Apol van Delphi*. en let. (e) der noten, in 't woord: *Den Drie-voet*. Na eerst nog met een enkel woord alhier te hebben aangemerkt, dat dit woord *Delphi*, of wel *Delfum*, bij ons ook nog genomen wordt voor ene vrij aanzienelijke en fraaije stad in Zuid-Holland, die daar thans ook nog *Delft* van heet. En dat dit land van Phocis eens met vier beroemde steden prijkte, bij voorbeeld, met Anticyra, met Cyrrha, Pythia en dit Delphi; Boeotien, ten Oosten; Actolien en Locris, ten Westen; den vloed Boagrius, ten Noorden; en den Corinthischen inham, ten Zuiden; van zich hebbende. Zie boven, in de noten van deze fabel, let. (a) en de, hier volgende, let. (e). en Cluvers Introduct. in univ. Geogr. bladzij 339,

ligt aan *U*, om te doen, 't zij (g) levendig; 't zij dood, 't geen gij vasthoudt, te tonen.

TOE-

en noten, let. $\eta - \iota - \kappa - \lambda - \mu - \nu$, en bladzijde 340. en de noot, let. ξ . en eindelijk de kaart zelve, bladzij 326, 327. en klarer, in de kaart, bladzij 336, 337.

(c) *Hem*, namelijk Apollo.

(d) *Ging staan* is eigenlijk hier, *flond*.

(e) *Den drie-voet*. Een drie-voet is, in 't algemeen, een stoel, ring, vat, of vase, of tafel, op 3 voeten staande, in 't midden toe, of, open, zo als ons d' oorsprong klaar aanduidt, van $\tau\rho\acute{\iota}\pi\epsilon\delta\epsilon\varsigma$, uit $\tau\rho\acute{\iota}\varsigma$, $\tau\rho\acute{\iota}$; ter; driemaal, drie; en $\pi\epsilon\delta\acute{\iota}\varsigma$; $\rho\epsilon\varsigma$; poot, of voet; doch, in 't bijzonder, is het hier die 'wijd en zijd beroemde en gouden drie-voet, of drie-stal, of tafel, vat, of vase met zijn 3 poten, die, in den tempel van Apol, te Delphi, vlak boven 't onderaardsche hol, daar de God-spraak uit komen moest, gezet was, met een' nauwe opening, in 't midden, daar de Priesteres van God Apollo plaats op nam, om zo de God-spraak, door dat gat, uit 't onderaardsche hol t'onfangen, en voords weër aan die haar om raad was konen vragen, over te geven.

Hoedanigen enen, gouden Drie-voet, men ook bij *Nepos* leest, dat zekere Pausanias aan dezen God Apollo schonk, en dat wel uit den buit, dien hij behaald had op de Perfen. Zie *Nepos*, in Pausanias, het 1ste hoofddeel.

Zoo'n *tripus* wordt bij de Latijnen ook nog *Cortina* toegenaamd, om dat hij doorgaans met het *corium*, of, vel

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de Godheid (h) met guite streken niet te vangen (is), en niets voor te verbergen (is).

DE

vel van den draak Python, was overtrokken. Zie Virgil. in zijne Eneade, het 3. boek, vs. 91. en 92.

. *totusque moveri
Mens circum, et mugire adytis CORTINA reclusis.*

en 't 5de, in vs. 110.

. *sacri TRIPODES, viridesque coronae.*

in vergelijking met het 9de, in vs. 265.

Et TRIPODAS geminos, auri duo magna talenta.

en verder aldaar, in de noten, als ook bij Suctonius, in 't leven van Augustus, het 52ste hoofd-deel, en wel aldaar aan 't eind 'er van: *Atque etiam argenteas statues, olim sibi positas, conflagavit omnes: EXQUE IIS AUREAS CORTINAS APOLLINI PALATINO DEDICAVIT.* Zie boven letter (a) der noten, in: *Bij Apol van Delphi.* en letter (b) in het woord: *Delphi.*

(f) *Zijn' arglistigen* is letterlijk, in 't Grieksch, *den arglistigen van hem.*

(g) *Levendig* is hier *levende.*

(h) *Met guite streken niet te vangen*, of, *door guite streken onveryanglijk.*

DE DERTIGSTE FABEL.

ALWIE EEN' KUIL GRAAFT VOOR EEN' ANDER,
DIE VALT 'ER DIKWILS ZELF 'T EERST IN.

EEN VOGELVANGER EN EEN ADDER.

Een (a) vogel-vanger, een net genomen hebbende en de garden, is ter jagt uitgegaan.

Hij nu, ene Lijster op enen hogen boom (b) hebbende zien zitten, en de garden in 't lange aan elkander gemaakt hebbende, zag op, naar boven, naar dezelve, (c) 'er (haar) meê zoekende te vangen.

En trad dus (d) onverwagts op ene, voor zijn' voeten te slapen liggende, adder.

De

(a) *Een vogel-vanger*, hier, in 't algemeen, ter neêr gesteld, is eigenlijk, naar 't Grieksch, *een vogel-lijmer*, of *een vogel-vanger*, in 't bijzonder, die met *lijm-garden*, of, *lijm-slangen de vogels vangt*.

(b) *Hebbende zien zitten* is eigenlijk, naar 't Grieksch, *hebbende zien zittende*, of, *nederzittende*.

(c) *'Er (haar) meê zoekende te vangen*, te weten, met die garden, in 't lange aan elkaer gemaakt. Zie fab. 36. in let. (f) der noten, in 't woord: *Met een*.

De (adder) nu, zijnde opge~~st~~oven, en hem gestoken hebbende, zei' hij al stervende: *Ik elendige, enen anderen toch zoekende te vangen, ben ik zelf van enen anderen (e) ten dood gevangen.*

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de (f) belagers van (g) hunn' naasten, dat zelfde vaak van anderen (h) onverwagts ondergaan.

DE

(d) *Onverwagts*, of, *ongemerkt*, of wel, *onwetende*, dat is, *eér hij 't verwagte, merkte, wiste.*

(e) *Ten dood* wil hier te kennen geven, dat hij zich van dien anderen zoo fel gewond zag, voelde, vond, dat hij het zou besterven moeten.

(f) *Belagers van hunn' naasten* is hier ook, naar den grond-tekst, weér, *belagers voor den naasten, belagende den naasten, toeliggende op den naasten.*

(g) *Hunn' naasten* is hier, naar de letter, eigenlijk, *de nabij*, dus *nabers*, of, *naburige*, of, *naasten*.

(h) *Onverwagts ondergaan*, *onwetende*, of, *ongemerkt ondergaan*, of, *lijden*, of, naar de letter, *lijdende niet merken*, zoo veel te kennen geven willende, als dat zij vaak in 't zelfde lijden, dat zij juist over anderen zогten te brengen, zelve instorten, eér zij 't merken, of, verwagten, naar luid van 't spreek-woord: *Incidit in foveam, quam fecit*: of wel: *Hij is (zelf) in den kuil gevallen*, dien hij voor enen anderen groef. Zie fab. 40. in het slot der Toepassing, in let. (s), en wel de woorden: *Niet merken, dat &c.*

DE EENENDERTIGSTE FABEL.

HET ZIJN NIET ALLE KOKS,
DIE LANGE MESSEN DRAGEN.

EEN EZEL EN EEN VOS.

~~~~~

Een ezel, een leeuwen (vel) aangedaan hebbende, liep ('er meê) rond, den (a) anderen dieren vrees aanjagende.

En dus een' vôs (b) gezien hebbende, zegt hij (c) dien ook vervaard te maken.

De (vos) nu zei' (want (d) hij had hem vooraf gevallig horen geluid geven) tot hem:

Maar

(a) *Den anderen dieren* is hier weêr, *den anderen der dieren*. Zie fab. 7. let. (e) en fab. 12. let. (d) en fab. 14. let. (b) der noten.

(b) *Gezien hebbende, vernomen, of, in 't oog gekregen hebbende.*

(c) *Dien* is hier letterlijk *dezen*.

(d) *Want hij had hem vooraf gevallig horen geluid geven* is, naar de letter, eigenlijk: *Hij doch heeft hem*

voor-

Maar weet wel degelijk, dat ik ook waar voor u verschrikt zou zijn geworden; zo ik (u) niet had horen (e) balken.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat sommige van de ongeleerden (f) zich bij den vreemden dunken latende, al heel wat grootsch te zijn, door de, hun eigen zijnde, snapzucht, te schande raken.

DE

vooraf, bij toeval, of, geluk, of soortgelijke, geluid gevende gehoord. Zie letter (e), hier volgende, daar *balken* ook, in plaats van *balkende*, is vertaald.

(e) Dit *balken* zou hier, naar de letter, alweer door *balkende* vertaald worden moeten zijn, net eender, als in deze fabel, in let. (d), het *geluid geven*, door *geluid gevende* moeste zijn. Zie let. (d) der noten, in deze zelfde fabel.

(f) *Zich bij den vreemden dunken latende, wat grootsch te zijn* zou, naar 't taal-eigen van de Grieken, hier moeten overgezet zijn door *schijnende, of, dunken- de, of, rekenende, bij den uitheemschen, ENIGE te zijn.*

DE TWEENDERTIGSTE
FABEL.

VERZINT, EER GIJ BEGINT.

V O S S E N.

Eenvos, in enen frik gevangen, en met den afgetrokken staart ontvloten zijnde, rekende uit schaamte het leven (a) geen leven.

Hij dan dagt ook dit zelfde den anderen vossen aanteprijzen, om met den algemenen ramp zijn' eigene schande waar te dekken.

En dus (hen) alle hebbende laten bij één komen, ried hij (hun), de staarten af te snijden, als zijnde dat niet slegts een lelijk lid, maar ook een overtollige, ('er) bijhangende, last.

Een nu van hun, het woord opgevat hebbende, zeide: *O don (bedrieger) zo u dit doch*

(a) *Geen leven*, letterlijk, *onleefbaar*; maar vond dit juist geen Nederduitsch.

doeh niet diende, zoudt gij ons dit niet wel aanraden.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat (b) slegte menschen aanden naasten, niet uit welmenendheid, maar (c) uit eigenbelang, (d) raad geven.

(b) *Slegte menschen*, letterlijk, *slegte der menschen*. Zie fab. 7. let. (e) der noten, en dat wel in de woorden: *De, niets wetende, jongelingen*.

(c) *Uit eigenbelang*, doch naar de letter, *uit, of wel, wegens 't belang, of, 't dienstige, voor zich*.

(d) *Raad geven, of, raadslagen*, in het meêrvoud, *aan de hand doen, of, geyen, of wel, maken*.

DE DRIEENDERTIGSTE FABEL.

ALS 'ER TWE VEGTEN OM EEN BEEN,
KRIJGT HET AL LIGT EEN DERDE ALLEEN.

EEN LEEUW EN EEN (a) BEER.

Een leeuw en een beer te gelijk een groot
hert

(a) *Een Beer* is een geweldig sterk, doldriftig, woedend, onvertsaagd, mismaakt, lomp, lelijk, koppig, norsch, gemelijk, traag, lui, stinkend, valsch, ontrouw, vraat, slaapzuchtig, onedelmoedig, onmedogend, ruig-hairig, laag, vier-voetig, verscheurend, brullend, en wild dier, met kleine ogen, kleine oren, en zijne meeste magt in zijne voorste poten, daar hij de bomen mede beklimt, en zijnen vijand zoo te pletter mede drukt, dat men hem vast de botten in 't lijf kan horen kraken.

En hier wel 't juiste zinne-beeld van een, te ver gaand, woedend, doldriftig, onbezonnen mensch, die zich, daar door gekrenkt, niet meêr te redden weet, en slegts hier over moet beklagen.

Doeh,

hert aangetroffen hebbende vochten (b) 'er om.

Doch, over 't algemeen, weér 't juiste zinne-beeld van iemand, die mismaakt, log, lomp en lelijk, of misvormd, wanstakig, stinkend, is.

Zoo als te zien is uit het scheld-woord: *Asch-beer*; *Dat 's een beer*; *Dat 's een stinkende, lelijke, beer*; *Wat beer is dat? Die is zoo dik, als een beer*; enz.

Waarom hem dan Virgil. in 't 3. der Georgg. in vs. 246. ook al *informem* heeft genaamd, en de Egijptenaren, als zij ons iemand, van nature lelijk, willen schetsen, ons dien ook al door enen beer, gewoon zijn, af te schilderen. Zie, bij gebrek van enen Griekschen, den Franschen Orus Apollo, over Egypten, onder 't afbeeldzel van den beer, in deze woorden, in oud Fransch: *Quant ilz vouilloient signifier ung homme laid de nature, et puis devenu beau, ilz paignoient une ourse preigne, pour ce, que l'ourse faict premierement comme du sang caille et dur, puis elle le couve tant, qu'il prend forme de membres, apres, le leichant de la langue, lui donne perfection.* En over Orus zelven Jo. Alb. Fabricii Biblioth. Grae. lib. 1. cap. 13. no. 2—3. et seqq.

Daar 't Fransche spreek-woord: *Un ours mal léché*, of, naar de letter, juist: *Een slegt gelete beer*, dan ook al aartig mede instemt, wanneer zij ons een lomp en mismaakt mensch aanduiden willen.

'T geen zeker zijnen oorsprong ook al ontleend zal hebben van het onnozel denk-beeld der ouden, dat een'

Zij dan, deerlijk van elkanderen togetakeld
zijn-

dragtige berin, ten tijde, als zij jongen moest, geen eigenlijke jongen, maar juist, in plaats van die, een' ongevormden klomp, of wel, stuk vleesch, ter wereld bragt, of zoude werpen, en 't zelve dan zelfs zoo lang lekte, tot dat zij daar dan eindelijk ene gestalte, als de hare, uitlekte, of, uit had gelekt. Zie hier van, onder anderen, ook Jul. Pollux, in zijn Onomast. het 5. boek, 12de hoofd-deel, op bladz. bij mij, 245. lin. 17. en aldaar in de woorden: *Ἡ δὲ ἀρκτος τίκτει μὲν σάρκα, πλάττει δὲ καὶ ἀρῶν τὸ γέννημα τῷ σώματι, καὶ πρὸς εἶδος ζῶος τὰ μέλη τυποῖ.* Als ook Ovid. Herschepp. het 15. in vs. 379. &c.

*Nec catulus, partu quem reddidit ursa recenti,
Sed male viya caro est, lambendo mater in artus
Fingit, et in formam, quantam capit ipsa, reducit.*

Zoo valsch en gloups, gelijk de katten, zoo dat hij u, al strelende en lekkende, op 't onverwagtst wel eens een' knauw wil geven. Zie Martial. in 't 6de boek van d' Epigr. het 64. Epigr. vs. 29. enz.

*Sit placidus, licet, et lambat digitosque manusque:
Si dolor, et bilis, si justa coegerit ira,
Ursus erit.*

En, als hij woedend wordt, ook zeer te dugten valt, en niet te dwingen, noch te temmen: zoo als ons uit het spreek-woord blijkt:

Fumantem urfi nasum ne tentayeris!

Wagt u, den brullenden beer te willen ringel-oren!

Zie

zijnde, zoo dat zij van 't lang vegten zelfs zwij-
melbelden, lagen (c) bek af.

Een

Zie Martial, op d'aangehaalde plaats, vs. 27. en daar
volgende:

Sed miserere tui, rabido nec perditus ore

Fumantem nasum vivi tentaveris urfi.

En zoo vraat-zuchtig en verflindend, dat zelfs de
Monarchie der Perfen 'er ook om bij een' beer wordt
vergeleken. Zie Daniel 7. in vs. 5. Daarna, ziet, het
ander dier, het tweede, was gelijk een beer, en 't had 3
ribben in zijn' muil &c. en verder aldaar in de noten,
van no. 22. tot 25. toe. in vergelijking met Horat. Epist.
't 1. boek, 15de Epist. vs. 35:

..... *tribus urfis quod satis esset.*

Zoo laag, bloed-dorstig, en min edelmoedig, dat
'er Ovid. in zijne Treur-gezangen, het 3de boek, den
5den Zang, vs. 35. ook al eens aldus van opzong:

At lupus, et TURPES INSTANT MORIENTIBUS URSI,

Et quaecumque minor nobilitate fera est.

en 't Franche scheld-woord *Ours*, voor een' bloed-dor-
stigen, ook van daan komt. Zie Daniel 7. vs. 5. en wel
aldaar de noten van No. 23. alwaar men deze woorden
vindt:

*Gelijk de wilde woud-beren, niet van zulken hogen
en edelen aart, gelijk de Leeuw.*

Weshalven Juvenalis ons, de laagheid van den
mensch beschrijven willende, 'er, in 't 15. der Schimp-

Een vos nu, (er al) (d) om heen zwer-
ven-

gedichten, vs. 159. en de, daar volgende, dus van
schrijft:

*Sed jam serpentum major concordia: parcis
Cognatis, maculis similis, fera. Quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? Quo nemore umquam
Exspiravit aper majoris dentibus apri?
Indica tigris agit rabidd cum tigride pacem
Perpetuam. SAEVIS INTER SE CONVENIT URSIS.
AST HOMINI, FERRUM LETALE INCUDE NEFANDA
PRODUXISSE, PARUM EST . . . . .
Adspicimus populos, quorum non sufficit irae,
Occidisse aliquem: SED PECTORA, BRACHIA, VULTUM,
CREDIDERINT; GENUS ESSE CIBI.*

Daartoe nog zoo ruig-hairig, dat men, in onze da-
gen, niet zelden een ruig-hairig mensch bij enen beer
vergeleken ziet. Van hier dan ook het Fransche spreuk-
je: *Il est velu, comme un ours*, als mede ook het onze:
Hij is zo ruig, gelijk een beer.

In hongers-nood, en 's winters, zich enkel, in zijn
hol, met op zijn' poot te zuigen, eruerende, en bezig
houdende, zonder iets anders te gebruiken, zoo min,
als ene Krokodil, of Zwaluw, of wel soort-gelijke, ge-
durende den winter. Zie Herodoot, in zijne Euterpe,
het 2. boek, in no. 51. en aldaar in de woorden: *Ac
Crocodilo talis inest natura. Quatuor mensibus, maxime
hibernis, nihil omnino edit.*

Men

vende, (en) hen bezweken ziende, en 't grote
hert

Men vindt ze meest in 't koude Noorden, in 't eenzaam woud, in 't barre veld, huilende wildernissen, op ontoegangelijke bergen, of steile rotten, hoge klippen, aan 't schorre strand van Zweden, Polen, Rusland, Moscovien, en Tartarijen. In Zwitserland, Arcadien, en op de hoogte van den Pontus, bij Cyzicum, aan de Propontis, nu witte zee, genaamd, daar men als nog een' Beren-berg en Beren-eiland aan zal treffen. Zie Stephanus de urbb. in het woord: "Αρκτων-νήσος, en verder, in noot 58. als mede in 't woord: Κύζικος, en verder aldaar, in de noten, in no. 62-63-64.

En dat 'er in Numidiën, en ook nog elders, beren waren, blijkt immers uit d'historien van vroeger dagen. Zie Herodoot, in zijne Euterpe, het 2. boek, in no. 51. Alwaar hij ons niet slegts betuigt, dat in die landen beren waren, maar zelfs in grote achtung, en wel onschendbaar heilig. Zie hier 's mans eigen woorden: *Ursos AUTEM, QUI SACRI SUNT, et lupos eo loci sepeliunt, ubi jacentes inveniunt.* De beren nu, die ('er) onschendbaar heilig zijn, begraven zij ter plaats, daar zij ze vinden liggen. Schoon Lipsius, in zijne Electa, het 1. boek, het 4de hoofd-deel, dit nog zoo stout weerspreekt, en zelfs beweren durft: *Dat 'er in 't gansche land van Africa geen enen beer zou zijn te vinden,* blijft bij mij noghans wederlegd door G. J. Vossius, Salmasius, en anderen, die hem proefhoudend overtuigd en

hert, in 't midden liggende, is, (e) tusſchen.
bei-

Klaar bewezen hebben, dat 'er wel degelijk beren in *Africa* geweest zijn. Zo niet, zeg mij, Heer *Lipſius*! Hoe het zich dan toch wel mag toegedragen hebben, met dat begraven van die beren, die zij juist in hun land niet hadden.

Wat nu belangt die grote achtung, die d'ouden, als d'*Arcadiërs*, d'*Egyptenaren*, en veel' anderen, wel eêr, voor hunne beren en wolven, &c wilde dieren, hadden, is juist zoo vreemd, of mal nog niet, ten aanzien van dien tijd, en de denk-beelden van die dagen. Zij toch, als herders, of vee-hoeders, wier welvaart ſlegts in vee beſtond, zогren, die dieren zoo veel mogelijk, naar hunn' bekrompene denkwijze, te vriend te houden, voor alle anderen, op dat zij hunne kudden geen nadeel mogten toebrengen. Zie hier van breder bij *W. Baxter*, in zijn *Gloſſarium Antiqq. Rom.* en wel in het woord: *Arcades*, zoo veel te zeggen, als *Urfini*.

Net eender, als de *Madagaskers* ook nog, uit een verkeerd, bekrompen, denk-beeld, willen ſtellen, dat God van zelven goed genoeg is, en 'er niet om behoeft te worden aangebeden, en dus al heel gerust den duivel, in zijn' plaats, aanbidden, op dat hij hun geen kwaad mag doen.

Zoo'n beer nu is een *Land*, of *Zee-beer*: de eerste valt meest *bruin*, of *zwart*, en zelden *wit*; de laatste, daar en tegen, *wit*.

beiden doorgelopen zijnde, en dit (hert) weggevoerd hebbende (f), schielijk heen gevloeden.

De

Dit dier nu wordt, op onderscheiden' wijzen gevangen, of verstrikt, met netten, kruit en lood, wolfs-kuilen, strikken, en op bomen, daar het zich in te slapen zet. Zie Jul. Pol. in zijn Onomast. het 5de boek, 12de hoofd-deel, bladzij 245. in lin. bij mij, 28. daar hij 'er aldus over spreekt: Ἀλίσκεται δὲ τὸ θηρίον, καὶ δικτύοις, καὶ μάχῃ, καὶ βόθροις τισιν, ἕς ὑπὸ τὰ δένδρα &c. in vergelijking met het 5de boek, het 3de hoofd-deel, bij mij, op bladzijde 229. in lin. 7. Ἄι δὲ ἄρκτοι, ἢν ἔξω τῶν φαλασῶν νέμονται, περὶ τὰ ἔγχαρπα τῶν δένδρων ἀλίσκονται.

Het wijfje wordt *Berin* genaamd, en is zoo mal met hare jongen, dat zij die al gestadig lekt, en, als die haar, of afgestorven, of van de jagers ontroofd, zijn, zij zelfs wel kleine kinders, om van de overlast der melk bevrijd te worden, zogen wil. Zoo als te zien bij Aeliaan, in 't 12. der geschiedenissen, het 42. hoofd-deel. Daar Paris, zoon van Koning Priamus van Troijen, te vondeling gelegd, van ene berin wordt gevonden, gezoogd, en aldus opgevoed. Ἀλέξανδρον (dit is hier juist dezelve, als Paris) τοῦ Πριάμου, (dat 's ἑἰός) ὑπὸ ἄρκτου, φασὶ, τραφῆναι. dat is: Men zegt, dat Priams Alexander, of Alexander, Priams zoon, van ene berin opgevoed is. (te weten, voor een'

De (leeuw en beer) nu, hem wel ziende,
doch

korten poos van maar vijf dagen) Zie de noot. en 't 13. boek, het 1ste hoofd-deel, in den aanvang, daar ons d'Arcadische Atalante (die hier met de Bocotische niet dient verward, naar luid der noot, in no. 1.) al meê te vondeling gelegd, en van ene berin gevonden, en voords gezoogd, wordt opgegeven, naar luid der woorden: Ταύτην ὁ πατήρ γενομένην ἐξέτηκεν. . . . . Ὁ δὲ ἐκβέτηναι λαβῶν, ἔκ ἀπέκτεινεν, ἐλθὼν δὲ ἐπὶ Παρθένιον ὄρος, ἔθηκε πηγῆς πλησίον . . . . . Ὀλίγω . . . ὕστερον, ὑπὸ κυνηγετῶν ἀφρημένη τὰ ἐαυτῆς βρέφη, ἄρκτος ἦκε, σφριγῶντων αὐτῆ τῶν μαζῶν, καὶ βαρυνομένων ὑπὸ τῆ γάλακτος: εἶτα, κατὰ τινα βεῖαν πομπὴν ἤσθεισα τῷ βρέφει, ἐθήλασεν αὐτό. 'T geen ik, om 't wonderbaarlijke, dat ik 'er in zie opgesloten, en om met ene te doen zien, dat 's Heren arm nooit is verkort, als hij iets groots met iemand voor heeft, (want zij daarna nog aan een's Konings zoon te trouwen kwam) of wonderbaarlijk wil redden, mij hier thans ook alwêér verplicht zie, te vertalen: *Deze* (namelijk, Atalante) *ter wereld gekomen zijnde*, heeft de vader (haar) te vondeling gelegd, (of liever, leggen laten.) De (man) nu, die (haar) om te vondeling te leggen, ontfangen had, heeft (haar) niet om 't leven gebragt, doch op den Maagden-berg gekomen zijnde, bij ene beek nedergelegd. Een beetje daar-

noch niet in staat, om op te staan, zeiden:

Wij

na kwam (er ook) ene, door jagers van haar' jongen (doch letterlijk door jagers van de jongen van zich) be-roofde, berin aangaan, terwijl haar de spenen gezwollen en zwaar van melk waren, vervolgens, naar ene Godlij-ke bestiering, genoeg in het kind genomen hebbende, heeft zij 't zelve laten zuigen.

'T woord *Beer* ook dikwils wordt genomen voor 't *mannelijke der zwijnen*, bij de Latijnen genaamd *Verres*, en dat, in tegen-over-stelling van *Zog*, of *Zeuge*, 't wijf-je, bij die van Latium weër *Scrofa*; die beide, jong gesneden, weër *Borg*, of *Bark*, *Majalis*, en *Gelte*, ge-naamd worden.

Of ook wel voor een' *schoor*, of, *schuins tegen een' muur opgaanden*, *pilaar*, naar boven smal, en eindlijk te niet, of wel dood, lopende, om daar een overhellenden, of anders bouvalligen, muur, door r'ondervangen, en voor 't verder door, of overzakken, zoo te bewaren, te behouden, bij den Latijnen *fulcrum*, *fulcinen*, *fulci-mentum*.

Nog voor een *log en lomp gevaarte van metsel-werk in gracht, of water*, om 't water daar door op te hou-den, of van een' lageren grond, of vlakke, af te hou-den, en weër, bij die van Latium, *moles* genaamd.

Als meê nog voor een *oorlogs-tuig*, bij de Latijnen *Vinea* genaamd, en *Storm-dak* bij de Ouden, om dat m'er 't krijgsvolk net zoo veilig en bedekt onder een storm aanvoeren kon, als of 't daar veilig onder dak stond, en
door:

Wij arme schepsels sloofden ons (zoo) om eenen vos af.

TOE-

doorgaans bestond uit wat over eind, en, op den afstand van 5 voeten, van elkanderen staande, houten palen, van ene onegale lengte, de langste zoo naar 't midden staande, met ene dubbele zoldering van dikke planken, sterke horden, daar rauwe en natte beesten vellen, of ruige hairen klederen, tegen den brand over heen lagen, ter hoogte en breedte van zoo'n 7. of 8. voeten, ter lengte van zoo'n 16. voeten, en, naar de buiten zijden, wac daks gewijs aflopende, net eender, als zoo'n schild-pads schelp, daar 't dus ook nog den naam van *Testudo* van draagt, en van ter zijden, tot naar onderen, wel degelijk met twijg be-tuind, en daar weér vellen over heen, op dat de, zij-delings geschoten, pijlen, uit de vest, of de daar uit gefineten steen &c. de bestormers daar niet onder be-schadigen, of door den damp kon doen verstikken, maar daar te beter op zou kunnen, en op mogen, aftuiten.

Waar van m' 'er dan verscheiden in order t'zamen-bragt en voegde, en zoo door 't krijgsvolk, dat daar veilig onder was, opnemen liet, en voords tegen den muur, dien men zocht te vermeesteren, aanvoeren, om te zien, hoe men, langs dezen weg, de vest best moge-lijk, bespringen, en vermeesteren kon, die daar dan ook *Testudo vinea* van genaamd wierd, om haar t'onderschei-den, van nog ene andere *Testudo*, die weér uit t'zaam-gevoegde soldaten-schilden gemaakt wierd, en dus dan een' vereniging van zulke schilden uitmaakte.

Alwie nu van de beren nog meér verlangen mogt te zien,

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat, anderen de moeite doende, ('er) andere 't genot van trekken.

zien, fla de Nat. Hist. van Buffon en Daubenton op, het 3. deel, van bladzij 122. tot 138. toe.

(b) 'Er om, is, om dit (*hert*).

(c) *Bek af, zonder geluid te geven, of wel, te kunnen geven*, om ἀπαυδῆσαιτες, van ἀπ', of wel, ἀπό; a, ab; van, af; en ἀυδῆ; vox, sermo en sonus; een stem, taal en geluid; zoveel te kennen gevende, als, van zijn geluid af, bek af; dus, sprakeloos, of, buiten spraak, of, geen geluid méér geven kunnende, om 'er den vos door af te schrikken, van hun dit hert t'ontroyen.

(d) *Om heen, om dit (*hert*) heen, is, letterlijk, in enen kring, in'tronde, of, 'erom, of rondsom, uit vrees voor leeuw en beer als nog niet nader komen durvende.*

(e) *Tusfchen beiden door is hier eigenlijk, letterlijk, door beider midden.*

(f) *Schielijk heen gevloeden is, letterlijk, vlugtende, of, (al) vlugtende, heen gevloeden, als of hij 'er meê zegen wilde, is ('er meê) lopen gaan, of, schielijk mede doorgestrecken.*

Intusfchen moet ik mij wel schrikkelijk verwonderen, over dat hier een vos maar zoo gezegd kan worden, een hert, een dier, vast driemaal groter, dan hij is, weg gevoerd te hebben, en 'er nog NB. schielijk te zijn meê heen gevloeden. Hinc itaque fit fides penes suctorem.

DE

DE VIERENDERTIGSTE
FABEL.

DE BEDRIEGER BEDROGEN.

EEN HOUT-HAKKER EN (a) MERCURIUS.

Een, (b) op de hoogte van een' stroom
in

(a) *Mercurius*, bij de Grieken *Hermes*, Vrouw *Maïa* en Jupiters zoon, en klein-zoon van den Koning *Atlas* van Mauritiën, daar hij ook *Atlantides* naar wordt geheten, of *Cijllenus*, naar *Cijllene*, een berg in Arcadiën, daar hij verhaald wordt opgevoed te zijn, droeg op zijn hoofd een helm met 2 vleugels, bij den Latijnen *Petafus* genaamd, en aan zijn' voeten schoenen met vleugels, bij die van Latium *Talaria* geheten, en in zijn' rechte hand een' staf met vleugels met 2 slangen, daar om heen geflingerd, en van hantering *Bode* der Goden, net als weér *Iris*, dogter van *Thaumas* en *Electra*, Bodin van de Godinnen was, ook bragt hij d'afgestorven zielen naar d'Elizische velden toe. Zie *Lucian*. in 't 9. der Doden, no. 12. & 33. &c. *Ovid*. *Met.* 1—669. seqq. *Horat.* 1. *carminum*, ode 24. vs. 16. et seqq. en *fab.* 15. let. (a) der noten, in 't woord: *Mercurus*.

in het hout bezig zijnde, raakte zijn' (c) eigen' bijl kwijt.

Hij dan nu, radeloos zijnde, ging, zich aan den bever neder gezet hebbende, aan 't schreijen.

Mercurus nu d'oorzaak verstaan hebbende, en deernis hebbende met den man, bragt, in de rivier gedoken zijnde, een' goudene bijl (meê) boven, en vroeg, of 't deze was, die hij verloren had?

Den (hout-hakker) nu geantwoord hebbende, dat dit (die bijl) niet was, bragt hij, voor de tweede keer gedoken zijnde, een' zilveren (bijl meê) boven.

Den (hout-hakker) nu betuigd hebbende, dat dit de zijne nog niet was, bragt hij, voor de (d) derde keer gedoken zijnde, die eigene (bijl) meê boven.

Den

(b) *Op de hoogte van een' stroom, letterlijk, bij den stroom.*

(c) *Eigen'*, of wel anders, *huishoudelijke, huiselijke*, en dus, met een woord, *zijn' huis-bijl*.

(d) Hier nu dient aangemerkt te worden, dat hier ter plaats, in vele uitgaven, geheel overgeflagen, of, uitgelaten is, het voorval met de zilveren bijl.

Den (hout-hakker'er) nu (e) openlijk voor uitgekomen zijnde, dat dit (f) in waarheid de verlorene (bijl) was; heeft Mercurus, de eerlijkheid van hem wel (g) opgenomen hebbende, hem (ze) alle (beide) (h) present gedaan.

De (i) (hout-hakker) nu, bij de makkers gekomen zijnde, heeft (k) al het voorgevallene uitvoerig verhaald.

Waar

(c) *Openlijk voor uitgekomen*, zonder bewimpeling, of, vrees, om dat zich hier $\Phi\alpha\mu\acute{\epsilon}\nu\gamma$ opdoet, het geen van $\Phi\acute{\alpha}\omega$ is afkomstig, betekenende *lucco*, *aperte loquor*, ik spreek openlijk, zoo als nog is te zien in 't daarvan afgeleide $\Phi\acute{\alpha}\mu\alpha$, fama, of *sermo publicus*; de faam, of, *openbaar gerugt*, rumor, daar ons *rumoer* van daan komt, en uit de eenendertigste van mijne sabels, daar de vos ook, zonder angst, of, vrees, openlijk tot den ezel zegt: *maar weet wel degelijk &c.* daar dit ons $\Phi\acute{\alpha}\omega$ ook weér net zoo voorkomt.

(f) *In waarheid*, naar de letter, *waarlijk*.

(g) *Wel opgenomen*, of, *wel afgenomen*.

(h) *Present gedaan*, of wel, *geschonken*, het geen veel beter Duitsch uitmaakt.

(i) *De (hout-hakker) nu, bij de makkers gekomen zijnde, heeft verhaald*, zou, naar de letter, wezen moeten, *de (hout-hakker) nu aangekomen zijnde, heeft alle de voorvallen den makkers uitvoerig verhaald*.

(k) *Al het voorgevallene is*, naar de letter, *alle*
de

Waar van 'er (l) een het besluit nam, om (m) desgelijks te doen.

En aan den stroom gekomen zijnde, en zijn' eigene (n) bijl opzettelijk in 't water gegooid hebbende, ging hij (o) zitten schreijen.

De (God) Mercurus dan ook aan hem verschenen zijnde, en d'oorzaak van het schreijen (p) vernomen hebbende, bragt, gedo-

de voorgevallene, of, alle de voorvallen, te weten, in het meêrvoud.

(l) *Waar van 'er een is eigenlijk waar van een zeker, zeker iemand.*

(m) *Om desgelijks, doch letterlijk, om desgelijke, in het meêrvoud.*

(n) *Zijn' eigene bijl, is eigenlijk, zijn eigen aks, een soort van bijl, hier in verschillend van alle andere, dat hij doorgaands wat smaller, langer van blad en dikker is, en dus tot zwaarer werk geschikt, dan de gewone bijlen, die breder en veel dunner vallen, zijnde dees aks, ten platten lande weêr aksse, of ekse, genaamd, voords van en voor het Grieksche ἀξ, en dat wel, bij verkorting, van en voor 't volle woord ἀξίον, waar mede men, nog dagelijks, bij ons, al vrij wat zwaar en zuur werk ziet verrichten, bij die van Duitsch-land art genaamd.*

(o) *Ging zitten schreijen, letterlijk, zat schreiend neêr.*

(p) *Vernomen hebbende, of, ontwaargeworden zijnde.*

doken zijnde, van 's gelijken een' goudene bijl ('er mede) uit.

En vroeg (hem) of hij (q) die verloren had?

Den (hout-hakker) nu met blijdschap, ja waarlijk nu dit is zij, openlijk betnigd hebbende; heeft de (r) Godheid, van zulk ene schrikkelijke onbeschaamdheid enen afkeer hebbende, niet alleen die (goudene bijl) terug gehouden, (s) maar (hem) de (t) eigene zelfs niet weêrgegeven.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat (u) zoo zeer als de (v) Godheid den regtvaardigen voorthelpt, zij daarentegen alzoo zeer den onregtvaardigen wederstaat.

(q) *Die* is hier, naar de letter, *deze*.

(r) De Godheid, of, *de God Merkuur*.

(s) *Maar (hem) zelfs niet, of wel, maar (hem) ook niet.*

(t) *De eigene*, te weten, *bijl*, die hij nog kort te voren opzettelijk in 't water gegooid had.

(u) *Zoo zeer* is, naar de letter, eigenlijk, *hoe zeer*.

(v) *De Godheid* is hier eigenlijk, meer letterlijk, *het Godlijke*.

DE VIJFENDERTIGSTE FABEL.

DE ONGENODE GASTEN.

EEN MAN EN EEN (a) HOND.

Een man richttede een' maaltijd aan,
een

(a) *Een hond* is een genoegzaam sterk, wacht-houdend en voorzichtig, zorgvuldig, deugdzaam, leerszaam, slim, opmerkzaam, dankbaar en erkentelijk, mensch-lievend, trouw, gezellig, viervoetig, ruig en blaffend, dier, dat, zo het enig kwaad vermoedt, steeds wel op zijne hoede is, en niet ligt te bedriegen. Zie Phaedrus, in zijn 1. boek, de 26. fab. daar men den hond, al lopende, uit den Nijl-stroom ziet drinken, uit voorzorg, dat de Krokodillen, die daar in menigte in zijn, hem niet betrappen, noch verflinden. en Aelian, in Varr. Hist. het 1. boek, het 4. hoofd-deel. in vergelijking met de 6. fab. mijner overzetting, daar zij elkanderen aanraden, om 't naderend gevaar t' ontvluchten.

(b) een vriend en een bekenden van hem te gaste zullende krijgen.

De

En hier wel 't juiste zinne-beeld van ene grote onnoozelheid, en ver gaande onbezonnenheid, lompe vrijpostigheid, onbeschoftheid, straf-waardige ligt-gelovigheid, en drieste onbechaamd. en roekeloosheid, als zoo maar, op eens anders raad, bij enen vreemden ongenood te gast gekomen zijnde: waarover hem de Heer van 't huis dan ook weér zoo te deure uitgooit.

Doch over 't algemeen een zinne-beeld van waakzaamheid, voorzichtigheid en goede trouw; zoo dat hij, in een' tijd van weelde en overvloed, wat overhoudend, 't zelve wel in den grond begraven wil, om 'er zich naderhand, ten tijde van gebrck en armoé, weér van te bedienen.

En overal als Wachter gaat, zoo dat 'er ons Horat. 3. Carmm. het 16. carm. in de 4. eerste versen, al dus van opgezongen heeft:

*Inclusam Danaën turris ahenea,
Robustaeque fores, et VIGILUM CANUM
Tristes excubiae, munierent satis
Nocturnis ab adulteris.*

Waarom dan d' afgod Anubis, ook bij d' Egiptenaren al met een' honds-kop wierd verbeeld. Zie hier van bij Virg. het 8. boek der Aeneade, in vs. 698.

Omnigenumque Deum monstra et LATRATOR ANUBIS.
als ook Propert. 3. boek, 9. Eleg. vs. 41.

Ausa Jovi nostro LATRANTEM opprobria ANUBIN.

'T geen

De hond van hem nu verzocht (ook)
enen

'T geen zelfs zoo ver ging, dat zich d' Ouden ook al veroorloofd hebben, dusdanig ene wacht, van zinnen Hel-hond Cerberus, die met 3. hoofden, uit 3. bekken teflens blafte, aan d' ingang van de Hel te wachten. Naar 't fchrijven van Ovid. in 3. de Arte, vs. 321—322.

Saxa ferasque lyrd movit Rhodopceus Orphicus,

Tartareosque lacus, TERGEMINUMQUE CANEM.

vergelijking met Ovid. Amor. 3. 12. vs. 26.

Et TRIA VIPEREO fecimus ORA CANI.

Als ook Propert. lib. 3. Eleg. 16. vs. 23.

Exoranda CANIS TRIA sunt LATRANTIA COLLA.

Als mede ook Tibul. lib. 1. Eleg. 3. vs. 71—72.

. . . . . *tum CERBERUS ORE*

STRIDET, ET deratas EXCUBAT ANTE FORES.

Dien men verfiert, dat Vorst Aeneas, bij zijnen tocht naar d' hel, al flapend, aangetroffen, en zich, zoo doende, van den pas naar d' hel verzekerd hebben zou. Zoo als te zien is bij Virg. in 't 6de zijner Aeneade, in vs. 424.

Occupat Aeneas aditum, CUSTODE SEPULTO.

wel te begrijpen, *sono.*

Weshalven men ook bij de fchrijvers wel dikwils enen hond tegen een' trouwen wachter, en enen trouwen wachter weér tegen een' hond verwisfeld vindt. Zie Gerh. Joan. Vosfius, Inftit. Oratt. lib. 4. cap. 6. feft. 3. wat over 't midden, in de woorden: *RECIPROCUS etiam*

enen anderen hond, (hem) zeggende: *O vriend, kom aan, eet met mij!*

De

EST USUS CANIS ET CUSTODIS. *Nam Æschylus &c.* in vergelijking met Propert, aangehaalde plaats, en dat wel in de noten.

Zoo trouw, gezellig en menschlievend, dat 'er ons Phaedrus van betuigt, dat zij hunn' Heer en Meester steeds trouw en eerlijk dienen. Zie 't 5. boek, 11. fab. alwaar men deze woorden vindt:

Adversus omnes FORTIS veloces feras

CANIS QUUM DOMINO SEMPER FECISSET SATIS.

En Aeliaan 'er van getuigt, dat zekeren Syracuser, Gelo, eens bitter benauwd liggende te dromen in zijn bed, dat hij, door 's hemels vuur, of bliksem, werd getroffen, en 'er van angst hard op om schreeuwende, door 't trouw geblaf van zijnen hond wakker gemaakt, en dus van dezen naren droom verlost is.

En Lipsius 'er van verhaalt, hoe eens een trouwe hond zijn' Meester, in enen diepen slaap bedwelmd, zoo lang met zijne poten in 't aangezicht gekrabbeld heeft, tot hij hem eindlijk wakker kreeg, en van een' onverwilden dood, en bitteren vijand, die hem anders zoo, zoo, zoude overvallen hebben, verlost en bevrijd zag. Zie Lipf. Cent. 1. ad Belgas, epist. 44. een weinigje over 't midden, daar men dan deze woorden vindt: *An et illud sine culpa fiteam, cui aetas et notitia nostra &c.*

En Aeliaan 'er ons van meldt, hoe dat zelfs honden voor hunn' Heer en Meester ten strijde uitgetrokken zijn, en d' overwinning op den vijand 'er voor behaalden.

De (hond) nu, ('er) heen gegaan zijnde,
bleef

den. Zie Aelisaan, in Varr. Histt. het 14. boek, het 46. hoofd-deel, alwaar men, in den aanvang, vindt:

Οἱ Μαιάνδρῳ παροικῶντες Μάγνητες &c.

En dus dan ook weêr 't tegen-beeld der valsche, ontrouwe, katten.

Waarom men dan, in vroegere dagen, en zoo ook bij ons heden nog, den menschen doorgaands ook van zulke honden zag verzeeld; zoo als Mercur, en vele anderen, inzonderheid de helden, 't zij, ter beveiliging van hun ligchaam, 't zij ter beveiliging en bewaking van hunne huizen, have en goed, 't zij enkel, om gezelschaps wil, of wat vermaak 'er meê te hebben, of om dit alles t'zaam genomen; inzonderheid wel de herders, en andere vee-hoeders, ook Jagers, slaggers, slegers, blekers, enz. om over 't hunne wacht te houden, 't wild op te zoeken, 't vee te drijven, of diergelijke einden meêr. Zoo als te zien is uit Virg. zijn' 8ste Aeneade, in vs. 461—462.

Nec non et GEMINI CUSTODES limine ab alto

PROCEDUNT, GRESSUMQUE CANES COMITANTUR
HERILEM.

Geen wonder dan, dat men voor de honden ook zomtjids zoo veel gelds, tot 100, en meêr minen toe, naar onze munt 3000. guldens, kon geven, en besteedde.

En dat de schrijvers hun zoo'n groten lof toezwaajen, als Plinius, in zijn 8. boek, de Hist. Nat. het 40. hoofd-deel, daar het luidt:

Fidelissimum ante omnia homini canis atque Equus.

bleef verheugd staan, den groten maaltijd zien-
de,

Pugnasse adversus latrones canem pro Domino accepimus, confectum plagis a corpore non recessisse, volucres et feras abigentem. Ab alio in Epiro agnitum in conventu percussorem Domini, laniatque et latratu coactum fateri scelus. Itinera, quamvis longa, meminere . . . . In venatu solertia et sagacitas praecipua est. Scrutatur vestigia atque persequitur &c.

En Cic. in het 2. boek, de Nat. Deorr. cap. 63. in 't midden. *Canum vero tam fida custodia, tamque amans Dominorum adulatio, ... quid significat aliud, nisi, se ad hominum commoditates esse generatos?*

En Columella de Re Rust. het 7. in 't 12. hoofddeel. *Canis falso dicitur mutus custos: nam quis hominum clarius, aut tanta vociferatione, bestiam, vel furem, praedicat, quam iste latratu? Quis famulus amantior Domini? Quis fidelior comes? Quis custos incorruptior? Quis excubitor inveniri potest vigilantior? Quis denique ultor, aut vindex, constantior? Quare vel in primis hoc animal mercari tuerique debet agricola, quod et villam et fructus, familiamque et pecora custodit.*

En Lucret. de Rerum Nat. lib. 5. vs. 362—365.

At levisonna canum fido cum pectore corda.

Omnia sunt hominum tutelae tradita, Menmi.

En Jul. Pol. in zijn Onomast. het 5. boek, van 't 5. tot aan 't 12. hoofddeel.

En eindelijk dan nog Lipsius, Cent. 1. ad Belgis, epist. 44. Om 'er nu geen meêr op te tellen.

Nog

de, (c) bij zich zelve uitroepende: *O waij,*
wat

Nog vindt men bij de ſchrijvers wel eens gewaagd van menſchen, van honden opgevoed. Zoo als, bij voorb. Cyrus, zoon van Cambyſes en Mandaue, die eerst te vondeling gelegd, daar na van ene teef gezoogd, en naderhand nog Koning der Perſen is geworden. Zie Aeliaan, in Varr. Hiſt. het 12. boek, en 't 42. hoofd-deel en bij Juſtin, het 1. boek, het 4. hoofd-deel, num 10. daar men aldus zal vinden: *Pastor, reversus in ſiyam, invenit juxta infantem (te weten, onzen Cyrus) canem feminam, parvulo ubera praebentem.*

En wêer van andere menſchen, veranderd in een' hond, zoo als, bij voorbeeld, Hecuba, huisvrouw van Koning Priamus van Trojen, die, naar 't verhaal van Plautus, om haar' gewone laſter-zucht, in ene hond zou zijn veranderd, en met den naam van *canis*, of *hekel-teef*, beſtempeld, uit hoofde, dat zij elk een' aanviel: zoo als ons Plaut. in *Menaechmis*, de 5 Act. 1. ſcene, vs. 14. en daarvolgende, zoo duidelij te kennen geeft, wanneer bij zekere perſonaadje dat in de ogen druipen doet, en oock, naar zijnen aart, zeer geestig'er over, van en tot haar zegt:

Me. Non tu ſcis, muller, HECUBAM qua propter Graji, eſſe, PRAEDICABANT CANEM. Alu. Non equidem ſcio.

Me. QUIA idem faciebat HECUBA, quod tu nunc facis. OMNIA MALA INGEREBAT, QUEMQUEM ADSPEXERAT. Itaque adeo JURE COEPTA APPELLARI EST CANIS.

wat grote blijdschap is mij thans op 't over-
ver-

Als ook Ovid. in 't 13. der Herschepp. in vs. 568-569.

. . . . . *victuque in verba parato*

LATRAVIT, (HECUBA) CONATA LOQUI. . . . .

En Jul. Pol. in zijn Onomast. het 5. boek, het 5. hoofd-deel; zo wat naar 't eind. Als ook Hyginus, in de III. fab. alwaar men deze woorden vindt: ILLA (Hecuba) CANIS DICTUR FACTA ESSE, *unde et Cyneum est appellatum.*

Van dit *Cyneum* vindt men nader en breder bij Ovid. in zijne Herschepp. het 13. boek, in vs. 569. inzonderheid daar, in de noten, daar men ons in een' plaats, genomen uit Ausonius, de Vorstin Hecuba, dus sprekende, voor doet komen:

*Quae Regina fui, quae claro nata Dymante,
 Quae Priami conjux, Hectors quae genui:
 Hic Hecuba injectis perii superobruta saxis:
 Sed rabies linguae me tamen ulta prius.
 Fidite ne regnis, et prole, et stirpe parentum,
 Quicumque hoc nostrum σῆμα κυνός legitis.*

En Jul. Pol. in zijn Onomast. het 5. boek, het 5. hoofd-deel, wat over 't midden.

En daar en tegen weêr van anderen, die van de honden verscheurd zijn; als Thasius, Euripides, Actaeon, en meêr anderen. Waarom 'er dan Ovid. in zijne *Treur-gezangen*, het 2. boek, vs. 105—106. ook al eens dus van heeft gezongen:

Inscius ACTAEOON vidit sine veste Dianam:

PRAEDA FUIT CANIBUS non minus ille SUIS.

Zie

verwagst verschenen! Ik doch zal en gespij-
zigt

Zie verder hier van bij Hyginus, fab. 247.

Ja zelfs was men in oude tijden nog zoo verschrikkelijk ontmenscht, dat men de lijken der gesneuvelden in 't oorlog niet eens begroef, neen, maar, ten prooi van hond, of arend, daar zoo maar heen liet liggen.

Zoo dat het dan ook gansch tot geen geringen lof voor Hercules verstrekt, dat men van hem vindt, bij de schrijvers, dat hij zich zoo mensch-lievend en edelmoedig tegen zijn' Natuur-genoten heeft gedragen, dat men van hem vindt aangekend, dat hij de eerste is geweest, die den gesneuvelden d'aarde gunde. Zie Aelian, in 't 12. boek, het 27. hoofd-deel.

Van hier: *Ten prooi der honden zijn*, of, *Canibus esse praedae.*

'T geen men ook al van Patroclus bij Dichter Hommer vinden kan, daar 't in de 17de Iliade, in vs. 255. en andere plaatsen, aldus luidt:

Πάτροκλον Τρωῆσι κυσὶν μέλπηρα γενέσθαι.

En, 't geen nog al veel vreemder luidt, men vindt daartoe nog bij de schrijvers, dat 'er zelfs gansche Volken, zoo onnatuurlijk, ontmenscht, waren, dat zij hunne eigen doden zelfs zoo maar voor de honden gooiden, en niet, dan d' afgeknaagden romp eerst enkel in de aarde stoppen. Zie, om maar kort te gaan, eens enkel Justin. naar, in 't 41. boek, het 3. hoofd-deel, alwaar men, met een woord, of wat, dit zal bewaarheid vinden, daar hij 'er aldus over spreekt: *Sepultura vulgo, aut avi-*

zigt worden, en tot verzadens eten, zoo dat ik morgen ook nog 't minst geen honger hebben zal.

Den

avium, aut canum, laniatus est. Nuda demum ossa terra (Parthi) obruunt. De begraving is door de bank, of ene vogelen, of ene honden, vercheuring. Als 't vleesch ('er) afgeknaagd is, (dan) eerst gooijen zij (Parthen) wat zand over 't rif heen.

De honden zijn Diana heilig, als zijnde ook hunne Jagt-Godin. Zoo als te zien is bij Virg. Eclog. 3. vs. 67.

Notior ut non sit canibus jam Delia nostris.

Waarom haar zelfs de dichters ook nog in het onderaardsche rijk, onder den naam van Hecate, honden tot haar geleide, geven. Zie Virg. 6. Aeneade, in vs. 257.

. . . . . *vifaeque canes ululare per umbram, Adventante Dea.* (inferaali Proferpina, seu Hecate.)

Ten ware men daar liever, door *canes*, *Furien* wil verstaan.

Intusfchen blijft het spreek-woord waar:

Invitis canibus venari difficile est. Of,

Met onwillige honden is het kwaad hazen vangen.

Zij worden doorgaands blind geboren, 't geen ook de Zog de Teef verweert, toen deze eens op haar vruchtbaarheid bij haar begon te stoffen. Zie hiervan, in de 3. fab. van mijne nieuwste overzetting, en Jul. Pol. in zijn Onomast. het 5. boek, 7. hoofd-deel. En Buffon 't 5. deel, bladzijde 95. *Les chiens naisent communément &c.* en leven zelden langer, dan 14, 15. en, op 't hoogst,

Den hond deze (woorden) bij zich-zel-
ven

hoogst, maar enkel eensjes, 20. jaren. Zie de Nat. Hist. van Buffon en Daubenton in, het 5. deel, op bladzij 25. alwaar men deze woorden vindt: *La vie est ordinairement bornée à quatorze, ou quinze ans, quoiqu'on &c.*

Nu vindt men twe foorten van honden, te weten, *Land- en Zee-honden*, canes marini, in 't Latijn. Waarvan de Water-honden wel degelijk t'onderscheiden zijn. Virg. 3. Aen. in vs. 432.

. . . . . *et caeruleis canibus resonantia saxa.*

Daar toe nog *tamme en wilde honden*: en die weër, of *geewe*, of *flug*; de laatste bij ons *loens* genaamd.

Voords is een hond een *Reu*, of *Rekel*, deszelfs wijfje weër een' *Teef*.

Van zoo veel onderscheiden rasfen, dat zij bijkans ontelbaar zijn, en in dit kort bestek onmogelijk in te brengen. Zie hier den Jul. Pol. van, in 't Onomast. in 't 5. boek, het 5. hoofd deel, en Buffon en Daubenton over, in 't 5. deel, van hunn' Nat. Hist. van bladzij 25. alwaar men deze woorden vindt: *Et de même que de tous les animaux le chien est celui, dont &c.*

Intus'chen is het hoogst waarschijnlijk, dat het oorspronkelijk ras der honden, juist dat is, wat den wolf 't naast bij komt, en dus dan ook gevolgtijk weër, de zoo genaamde *Herders-hond*. Zie Buffon en Daubenton na, in de Nat. Hist. het 5. deel, op bladzij 102. daar 't luidt: *Le chien de Berger . . . . . ressemble au loup.*

ven sprekende, en teffens (d) kwispel-ftaarten-
de,

*loup . . . . . par la longueur du poil, et par
la direction des oreilles, qui sont droites, en entier,
. . . . . M. de Buffon . . . . . présume,
que le chien de berger est celui, qui approche le plus de
la race primitive des chiens.*

Daar onder zommige weër zoo kloek, dat zij zelfs
Lecuwen, Beren en Oliphanten kunnen afmaken, inzon-
derheid wef d' Indiaanfche en Engelsche &c. Zie Jul-
Pol. op de aangehaalde plaats, in 't 5. hoofd-deel, daar
in 't midden: *Αέγροι δὲ τοὺς γενναϊοτέρους τῶν Ἰν-
δῶν* &c. En Claudiaan, de laud. Stiliconis, in 't 3.
boek, vs. 46. alwaar hij 'er aldus van spreekt.

Magnaque taurorum fracturae colla Britannae.
en Lipf. op d' hier boven, zoo dikwils aangeh. plaats,
bij mij, op bladzij 778. op 't eind: *Indiam petenti A-
lexandro Magno, Rex Albaniae dono dederat inusitatae
magnitudinis unum: cujus specie delectatus, jusfit ur-
fos, mox apros, et deinde damas emitti* &c.

Zoo dat 'er dan Ovid. in zijn Remed. Amor. 't 422.
vs. ook al naar waarheid, van heeft mogen zingen:

A cane non magno saepe tenetur aper.

En zoo vernuftig, dat m' hun ichier vrn alle din-
gen leren kan, te water gaan, boodschappen lopen, en
turf en hout afhalen, en diergelijke en andere meër,
zoo dat 'er ons zomtjids voorkomen, die met een mand-
je naar de hal, of bakkers, hebben leren lopen, en daar
de waren meê van daan brengen. Zie Lipf. aangehaalde
plaats,

als vast vertrouwende (e) op den vriend,
heeft

Maats, op bladzij 780. zoo over 't midden: *Ille . . . .*
otus fuit ad macellum ire, pecuniam ferre, carnem re-
ere. Id ita fiebat, corbem vimineum collo appende-
ent, pecunia in tot libras carnis imposita. Ille recta, et
quam resistens, ferebat, in macello apud notum lanium
stiebat, carne accepta redibat. Sed eveniebat inte-
a, ut in via canes alii . . . . . accederent, ...
ille &c.

Zij hebben enen scherpen reuk, en vinnige, bite,
scherpe, tanden, zoo als te zien is uit de zegg-wijs:
Canini dentes, voor onze allerfcherpste, te weten,
tanden, en uit, *caninis denibus mordere, carpere,*
tere, of wel, *fel, vinnig, bijten*, zoo veel te kennen
vende, als iemand *fel, bits, vinnig, bejegenen, door-*
liken, steken.

Van hier dan, dat m' een bits, vuil, vinnig, steke-
g, mensch, die elk een' aanblaft, elk een' aanvalt, ook
canis, in 't Latijn; in 't Fransch, *un chien*; noemt.
Zoo als ons reeds uit Plautus blijkt, in den persoon
van Hecuba, en uit Diogenes van Sinope, die, om dat
't bestraffen der ondeugden van zijnen tijd wat al te
erd, fcherp, schamper, bits, vinnig, stekelagtig en
agenadig te werk ging, wel dra den naam van *Cynicus*,
Hondfche, 'er van gekregen heeft.

En Zoilus van Amphipolis, die weêr *Canis Rhetor-*
icus, of, *Reden-rijker Bul-hond*, genaamd geworden is,
na dat hij op Homeer, op Plato, en meêr andere be-
roem-

heeft (hem) de kok, zo als hij dezen zag, den
staart

roemde mannen steeds zoo fel gebeten was, dat hij 'er dageliks, in zijn' schriften, op aan moest vallen, en hun wakker-tjes doorhalen. Zie Aeliaan, in Varr. Histt. 't 11. boek, het 10. hoofd-deel, 't 2. nummer, alwaar men deze woorden vindt: Ἐκαλείτο δὲ Ζούλιος ἕτος κύων Ρήτορικὸς. Die zoo'n doorflagen boos-wicht, en onbegrijpelijk geweldig overgegeven schend-tong, ecrdief en lasteraaris bevonden, dat hij, van zekeren-geleerden gevraagd zijnde: *Waarom hij toch van elk een' kwaad sprak, zich niet geschaamd heeft, maar 'er ruitertlijk voor is uitgekomen: Dat hij het daarom deed, omdat hij juist geen magt bezat, om, dien hij 't wel zou willen, iets kwaads te kunnen, doen.* Zie Aeliaan, op d'aangek. plaats, op 't eind, in deze woorden: Ἦρτο ἔν αὐτοῦ τις. Διὰ τί κακῶς λέγει πάντας. Ὁ δὲ. Ποῖσαι γὰρ κακῶς βεβλόμενος, ε' δύναμαι.

Hoe veel van zulke Zoëli zou men, in onze dagen, wel niet optellen kunnen?

Ook hebben zij iets wakkers, vrijpostigs, onbeschaamds, en onbeschofts in hun gezicht. Zoo als ons uit de spreuk zal blijken: *Habere canis oculos, of κυνὸς ὄμματα ἔχειν.* Heel onbeschaamde kaken hebben. *Caninis oculis intueri.* Met onbeschaamde kaken aanzien.

Men vindt dit woord ook wel gebezigd voor *enchen scheld naam*, uit min-achting, kortswijl, of louter spotternij, zoo als *Main* wêér bij den Franschen, voor
honds-

fiart herwaarts en derwaarts (f) zwaaijen,
(van)

Honds-vot, Hond-kind, Gaau-dief, Guit. Terent. Eun. 4. 7. 33. . . . *Ain vero CANIS?* En Plaut. Mostel. 1. 1. 40. CANES (doch naar den ouden tranf, in plaats van 't hedendaagsche CANIS) *capro commista.*

Ja zelfs wel, in het woord van God, voor *enen* *vuilen, eerlozen, onreinen, rekel, of, vuil zwijn, en snoden overtreder, van Gods geboden, en zijn' wet.* Zie 't Euang. van Matth. het 7. hoofd-deel, in vs. 6. *Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ &c.* *Geeft het heilige den HONDEN niet, noch &c.* in vergelijking met Joan. Openb. het 22. hoofd-deel, het 15. vs. *Ἔξω δὲ οἱ κύες.* DE HONDEN nu ('er) *buiten.* Als of hij 'er meê zeggen wilde: *Terug van hier met alle honden, of vuile overtreders van de geboden Gods; want geen van allen mag 'er in.*

Van hier dan 't zoo bekende spreukje: CANIS, *ad vomitum reuersus.* De hond (is) tot zijn eigen uitbraakzel weêr gekeerd, hij toch uit gulzigheid al ligt zoo veel wil vreten, dat hij het weêr uitspuwen moet. Zie Spreuken 16. in vs. 11. 2. Petri 2. vs. 22. En Lucas 16. in vs. 21. Daar men dit dier zoo stinkend vindt, dat men het zelfs daar d'allervuilste (ik moet 'er mij van schudden) en stinkendste etter-builen uitlikken zien zal.

En voor een groot-bek, *bleffer, blamerer, schending-tong, lasteraar, valsche beschuldiger, kwaad-spreker, verklikker, eer-dief, aanbrenger, twist-gierig en kraakel-ziek mensch.* Zie Plaut. aangeh. plaats, en Cic. pro

(van) (g) onder bij zijn' (h) poten op hebbende genomen, eensklaps ten deuren uitgegoid.

De

Sexto Roscio, het 20. hoofd-deel, daar men vindt: ANSERIBUS cibaria publice locantur et canes aluntur in Capitolio . . . . Simillima est accusatorum ratio. ALII VESTRUM ANSERES SUNT, qui tantum modo clamant, nocere non possunt; ALII CANES, qui et latrare et mordere possunt. Als mede ook Horat. in 't 5. van de Epoull. of, Carmm. de 6. ode, het 1. en 2. vs.

Quid immittentes hospites vexas CANIS,

Ignavus adversus lupos?

Ook voor een Bij, of, *Slok-loper*, *Stinkenden gierigaart*, *Gierigen hond*, en *Snoepes*, zoo als uit deze onze' fabel, en uit de tweede van mijn' nieuwste overzetting, en Cic. 1. Ver. het 48. hoofd-deel. *Multa sibi opus esse, multa CANIBUS suis, quos circa se haberet.* en uit Horat. Scripm. five Sat. het 2. boek, de 2. Sat. vs. 55. enz. als nog, ten aller klaarsten blijkt, wanneer hij ons aldaar vermeldt:

. . . . . *Avidienus,*
Cui CANIS, ex vero dictum, COGNOMEN ADHAERET,
Quinquennes oleas est, et silyestria corna.

en in zijne oratie in L. Pisonem, het 10. hoofd-deel, in het midden. *HUJUS tu CLODIANI CANIS insignibus consulatum declarari putas? Animo Consulom esse oportet, consilio, fide, gravitate, vigilantia, cura &c.*

Nog voor de *helsche Furiën*, of *Razernijen*; gelijk ook, bij uitnemendheid, nog voor den *Hel-hond Cer-*

De (hond) nu, (op straat) neêrgekomen,
liep weg, geweldig schreeuwende.

Een

berus. Zie Virg. 't 6. van de Aen. in vs. 257—258.

. . . . . *vifaeque canes ululare per umbram,*
Alycantante Dea, (Proferpina) wel'te begripen.

Horat. Sermm. feu Satt. lib. I. Sat. 8. vs. 34—~~35~~.

. . . . . *atque videres*

INFERNAS *errare* CANES. in vergelijking met d' hier
boven aangehaalde plaatsén van den Dichter Ovid. in 3.
de Arte, in vs. 321—322. Amor. 3. 12. 26. en de,
daar volgende, schrijvers meêr.

Als mede nog voor zekere *Boeijen*, of, *Slaven-
kluisters*, daar men misdadigers mede bond. Zie Plaut:
in de *Colina*, 2—6. in 37.

Ut quidem hodie tu CANEM et furcam feras.

In vergelijking met Plaut. *Curcul.* 5—3. in 13.

. . . . . *faciam, cum CATELLO ut accubes*

FERREO.

Als ook nog voor een' ongelukkigen *worp*, in 't
teerling-spel. Zoo als te zien is uit Propertius 4—7—17
en 18.

Me quoque per talos Venerem quacrente secundos

Semper DAMNOSI subsilvere CANES.

En eindelijk voor wat *Starre-beelden*, met ene,
wel meêr algemene, benaming, de *Jagt-honden*, *Canes*
Venatici, in 't Latijn; doch ene, meêr bijzondere, *Aste-
rion*, en *Chara*, genaamd, onmidlijk op en achter de
Grote-berin volgende, en dus tusschen dezelve,

(i) Een nu van de, op straat hem ontmoeten-

d' Arctophylax, of, Bootes, en 't hair van Berenice, en den staart van den Groten Leeuw in staande, zoo wat naar 't Noorder as-punt toe, en mede een aanzienlijk Noorder gestarnt uitmakende.

Als ook nog voor een tweede, doch Zuider, Starrebeeld, bij ons, den Kleinen-hond, bij den Latijnen, *Canis minor*, tusschen den Melk-weg, de Twelingen, den Kreeft en kop der Water-slang, en 't Eenhoorn in, gelegen, ten Noorden van en aan onzen Nacht-evenaar, daar zich de *Procyon*, of, *Ante-canis*, in 't Latijn, met een' zeer fraaije star, of licht, van d' eerste grootte, naar zommige, in opdoet, en te prijken staat, en, naar het Grieksche *Προκύων*, aldus genaamd wordt, om dat zij, als de Voor-loper van den Groten-hond, wat voor hem opgaat, of verschijnt. Zie hier van, onder anderen, Hyginus *Astronomica*, of, *signa Coelestia*, het 2. boek, het 36. signum.

En Cic. in het 2. de Nat. Deorr. het 44. hoofddeel, alwaar hij zich op 't eind dus uitdrukt:

. . . . . *et hic Geminis est ille sub ipsi*
Ante-canis, Graeco Procyon qui nomine fertur.

Als mede ook Horat. in 't 3. zijner *Carmm.* het 29. *carm.* het 18. vs. daar 't aldus luidt:

. . . . . *Jam Procyon furit.* en
Joan Lulofs *Introduct. ad cognit. globb.* pag. 36. 't eind.

En eindlijk ook nog voor een derde, al mede
Zui-

tende, honden vroeg (k) daarop: *Hoe hebt gij
gegeten, (l) vriendje?*

De

Zuider Starre-beeld, den Groten-hond, bij den Latij-
nen *Canis major*, tusſchen den Haas, d' Orion, 't Een-
hoorn, den Melk-weg, het ſchip Argo, en de Duif in,
gelegen, doch alſdan weêr ten Zuiden van de Nacht-
evenings-kring geplaatst, alwaar het met dat ſlonker-
licht, de Syrius-ſtar van de'eerſte grootte, hem voor
aan zijnen ſnuit geplaatst, aan 's hemels firmament
zoo ſchittert. Zie hier van breder bij Hyginus, in
zijne *Astronomica*, of, *ſigna Coeleſt.* het 2. boek,
het 35. ſignum, 't eind. En Cic. in het 2. de *Nat.*
Deorr. het 44. hoofd-deel, zoo wat in 't midden, daar
bij zegt:

Quem ſubſequens,

FERVIDUS ILLE CANIS STELLARUM LUCE REFULGET.

Post lepus ſubſequitur,

Curriculum numquam deſeſſo corpore ſedans.

At CANIS ad caudam ſerpens prolabitur Argo.

Als mede ook Horat. het 3. zijner *Carmin.* het
13. *carm.* 't 9. vs. en eindlijk nog Virg. het 4. der
Georgg. 't 425. vs.

Iam RAPIDUS TORRENS ſitientes SIRIUS Indos

Ardebat coelo.

En Joan Lulofs *Introd. ad Cognit. globb.* bladzijde
36. in no. 6to.

Om hier nu noch van d' *Honds-ſtar*, *Canicula*, in
het Latijn; noch van *de*, daar hunn' naam van ontleend

De (hond) nu, 't woord opgevat hebben-

hebbende, Honds-dagen, bij die van Latium, *Caniculares dies*; noch van 't, zo genaamd, *Honden-brood*, of, *kost*, meest al uit Zemelen bestaande, en thans ook wel uit kaan van vet, bij ons, onder den naam van *Kaambrood*, zeer bekend, het geen, bij die van Latium, dan *Canicae*, of, *panis caninaceus*, genaamd wordt, en wel degelijk, van 't ander soort van *Honden-brood*, of, *Honden-kost*, dat *Canis*, *Κύων*, en *Magdalia*, of ook wel, door een t' zamenstel, *Apomagdalia*, genaamd wordt, en uit wat kruut van brood bestond, daar d' ouden hunne handen meê hadden afgedroogd, en dan zo voor den honden gewoon waren te werpen, hier t' onderscheiden valt. Zie Jul. Pol. Onomast. het 6. boek, het 14. hoofddeel, en 't Lexicon van Scapula, in het woord *κύων*.

Van waar dan 't spreek-woord: *Canis, e Magdalia vivens*, ook al herkomstig is, 'voor zulk' een' slok-loper, die op eens anders brokken aast. Zie Cic. 1. Ver. het 48. hoofddeel.

Noch van den Honds-honger, *Caninus appetitus*, en *βέλμιος*, of, *βελμιά*, een' onverzadelijken honger, en soort van ziekte bij de Artzen, die, in de kunst, ook wel *κυνώδης ὄξις* genaamd wordt.

Noch van de *Honde-bloemen*, bij ons ten overvloed bekend, in 't voorjaar goede *Sala* gevende, die dan bij ons weêr *Cichorei*, of, *Mol*, of, *Honde bloemen*, *Sala* geheten wordt.

Noch van den Honds-boom, zijnde een heester,
bij

bende, zeide tot hem: *Van wegens den veel-*
vul-

bij zommigen met den naam van *Pijl*, of, *Sporcken-hout*, bekend.

Noch van *het Hond-gras*, *Gramen Canarium*, *Canaria*, (te weten, *herba*) bij ons *Quecke*, aldus *Canaria* genaamd, om dat dit gras den honden zeer heilzaam in buik-lozing, of, zuivering, der honden is; doch niet verward dient met een tweede *Canaria* (wel te begrijpen, *insula*) aldus genaamd, naar 't Latijnsch *Canes*, dat is te zeggen, *honden*, daar bij uitnemendheid gevonden, en ene van *de Fortunatas*, dat is, *Gelukkige*, te zeggen, die regen over Moren-land, op de Westkust van Africa, ten getale van zeven, onder gehoorzaamheid van Spanje, zijn gelegen, en all' te zamen, naar dit een *Canaria*, als nu nog *de Canarische* genaamd zijn. Zie Cluvers. Introd. in Univ. Geogr. bladzij 546. en aldaar in de noot, in letter ψ . en de, daar bij gelegen, kaart, op bladz. 510, als ook 523.

Noch van *de Hond-draf*, zeker laag, en bij den grond langs kruipend kruid, bij ons wel eens *Aard-veil*, genaamd, en, in 't Latijn, weêr, *Hedera Terrestris*.

Noch van *de Hond-kerfen*, een' soort van heester, die, in 't Latijn, weêr *Canum cerasa* genaamd wordt.

Noch van *de Hond-kool*, zijnde een kruid, bij die van Latium, wel *Cynia*, van *Κύνια*, en *Brasfica Canina*, of, *Κυνοράμβη*, genaamd wordende.

Noch van *het Hond-look*, *Wilde-look*, een' soort van goed, naar 't *Knof-look* lijkend, en daarom bij

vuldigen drank (m) overftaltig dronken geworden
zijn-

den Duitschers ook nog Hundts-Knoblauch genaamd zijnde.

Noch van de Hond's-oren, een kruid.

Noch van de Hond's-rib, in 't Latijn *Costa Canina*, of, *Plantago minor*, zijnde een kruid, bij ons, of Klein Wech-bree, of, Wege-blad, geheten.

Noch van de Hond's-roos, *Cyanthemis*, een zeker aartig kruid-gewas.

Noch van den Hond's-tand, een gewas, bij die van *Latium Dens Caninus*.

Noch van de Hond's-tong, *Lingua canis*, Κυνό-
γλωσσον - Κυνόγλωσσοσ, een zeker kruid-gewas, bij Dodonaeus, en meér andere kruid-kenners, ons ten overvloed befchreven nagelaten.

Noch van den Hond's-luis, *Ricinus*, zijnde een insect, de honden zeer geweldig plagend, naar het getuigenis van Varro de Re Rust. het 2. boek, het 9. hoofddeel, zoo wat naar 't eind, daar hij 'er ons het volgend hulp-middel ook tegen opgeeft: *Quidam nucibus Gracis, in aqua tritis, perungunt aures, et inter digitos, quod muscae, RICINI et pulices solent, (si hoc unguine non sis usus) ea exulcerare.*

Noch van den Hond's-worm, dien men wil, dat d' honden, in het lang, onder de tong zit, en 'er dus in tijds dient uit gefneden, als zij nog jong zijn, om 'er die dus door van d' honden razernij, en van het todden

zijnde, ken ik zelfs den weg niet (eens),
 (ii) *daar ik ben uitgekomen.*

TOE-

te bevrijden, daar die worm dan ook nog op heden de *Todde-worm* van geheren wordt.

Noch van *den Hond*, of, *Wester-schelde*, dien breeden water-stroom, die tusfchen Zee-land en Staats-Vlaanderen thans nog in de Noord-zee invalt.

Noch ook van de rivier *den Hond*, of, *Canis*, in Arabiën, naar het verhaal van Plinius, Nat. Hist. het 6. boek, het 28. hoofd-deel, in no. 37.

Noch van *den Hondsrug*, bij den Duitschers, *Der Hundts-rucken*, genaamd; zoo veel zijnde, als *Hunnorum tractus*, of, 't *rijk der Hunnen*, dat die keten van hoog land, of, gebergte, uitmaakt, dat tusfchen 't graaffchap Sponheim, het hertogdom van Simmeren, den Regten Moefel, en den Linken Rhijn-oever in ligt, wat tegen over 't graaffchap van Catfelnbogen, dat dan weër aan de over-zij des Rhijn-strooms is gelegen.

Intusfchen kent men 't zelve nog veel uitgestrekter grenzen toe, als namelijk, langs den Rhijn, tot aan den Nahe vloed.

Als wanneer 'er het hertogdom van Simmeren en Lauteren, daar Keizers-Lauteren in ligt, met dat gedeelte van het graaffchap Sponheim, daar Creutznach, Sponheim, Trärbach &c. in zijn, met de graaffchappen van Rhijn-Gravenstein en Falckenstein, dan zelfs ook onder wordt begrepen, en 'er de Keur-vorsten van

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, (o) dat men geen
staat

Trier, den Paltz, en de Länd-graven van Hessen, met de Mark-graven van Baden, de Rhijn en Wild-graven, en 't huis van Oosten-rijk, wel 't bevel over voeren. Zie, onder anderen, de *Anleitung zur Grundleichen und Nutzlichen Kenntniz der neuesten Erdbeschreibung &c.* von Joh. Cristoph Pfennig, bladzijde 65. en Anton. Fried. Büfching zijn *Erdbeschreibung*, in 't laatste van het 6. en 't begin van het 7. deel.

Noch van het spreek-woord: *Canis das paleas, asino osfa*, Gij doet uw' dingen heel verkeerd.

Canis, circum intestina, Hij loert, als een hond op een' zicke koe.

Canem excoriatum excorias, Gij zoekt het spek in 't honden-nest.

Canis festinans coecos parit catulos, Al t' overdreven geeft niets goeds.

Canis peccatum sus dependit, Dat de zeuge doet, moeten de biggen misgelden.

Caninum prandium, een muizen maaltijd. en voortge-lijke, of, andere meer, geen enkel woord te spreken.

Die nu nog meer van d' honden verlangen mogt te zien, sla Jul. Pol. na, in 't 5. boek, van 't 5. tot het 12. hoofd-deel. en Buffons en Daubentons Nat. Hist. het 5. deel, van bladzij 83. tot 137. toe.

dat dient te maken op de (ons) toezeggende,
de,

(b) *Een vriend en een bekenden* is, eigenlijk, weér hier een van de vrienden en bekenden. Zie fab. 7. letter (c) der noten. *De, niets wetende, Jongelingen.*

(c) *Bij zich zelyen* is, letterlijk, in 't hart, naar 't Grieksch, ἐν τῇ καρδίᾳ.

(d) *Kwispel-staartende* is, letterlijk, den staart roerende.

(e) *Op den vriend, den hond, die hem te eten verzogt had.*

(f) *Zwaaijen* is, letterlijk, herom, of, in 't rond zwaaijende.

(g) *Onder bij*, uit hoofde van κατὰ, in κατασχών, dat, in zijn zamenstel, voor κάτω, onder, of, naar onder, wordt genomen; als ἀνά weér voor ἄνω, boven, of, naar boven; gelijk in καταβαίνω, ik ga naar onder, en ἀναβαίνω, ik ga naar boven, en vele anderen, is te zien. Zie fab. 18. let. (f) der noten, in: *Der naburen.*

(h) *Bij zijn pot n*, doch letterlijk, bij de potin van hem.

(i) *Een nu van de, op straat hem ontmoetende, honden* is, naar de letter, juist een nu der honden, der hem op straat ontmoetende, of liever, hem teffens ontmoetende, dat is, op 't zelfde pas, dat hij ten deuren uitgegooid was, en nog geweldig schreeuwde; om σὺν, in συναντήσαν, s' wil, 't geen doorgaands met, of, mede, met een, en dus ook teffens, te kennen
ge-

de, om ons van (p) eens anders goed wel te doen.

geven wil. Zie Luc. 5. vs. 6. in 't woord *συνέκλειςαν*, en 7. in het woord *συλλαβέσθαι*, & sab 36. naar mijne rang-schikking, in het woord *συλληφθεῖς*.

(k) *Daerop*, op dat geweldig schreeuwen, en ontmoeten, om ἐπ', in ἐπιρώτα, s' wil.

(l) *Vriendje?* doch, naar de letter, *viend?*

(m) *Overstaltig*, *overmatig*: om κόρος, dat een' maat beteként, bepaaldelijk van droge waren, van tarwe, en meér voortgelijke, bij ons zoo veel doende, als een mudde, naar Lucas 16. in vs. 7. daar ἑκατὸν κόρος σίτης staat, en bij de onzen is vertaald door *honderd mudden tarwe*.

(n) *Daar ik ben uitgekomen*, of eigenlijk, *waar ik ben uitgekomen*.

(o) *Dat men geen staat dient te maken*, of wel meér eigenlijk, *dat men niet dient staat te maken*.

(p) *Van eens anders*, of letterlijk, *van anderen*, bepaaldelijk in 't meêrvoud.

DE ZESENDERTIGSTE FABEL.

E E N A P E N - S P E L.

EEN VOS EN (a) EEN AAP.

In ene bijeenkomst der redeloze dieren danste eens een aap.

En

(a) *Een Aap* is een vernuftig, opmerkzaam, doorflin, schrandere, nieuws-gierig, loos, vlug, vaardig, behendig, boos, grammatzig, diefachtig, wonderlijk, geveinsd, lelijk, afschuwelijk, ruig, vier-voetig, wild dier, ter grootte van 't eekhoortje, tot die van een volwasfen mensch, met een' els-langen staart, of zoo'n kort stompje, als een haas, of wel in 't geheel zonder, dat dan ook 't naast aan den mensch komt, wel klauteren en dansen, en op de luize-jagt gaan kunnende, invallend plat van neus, en aangezicht en poten, met armen, handen, vingers, nagels, en poten zonder kuit, doch met zeer lange tenen en menschen nagels, gezicht, tanden, voords zoo belagchelijk en lelijk, dat het maar met geen mogelijkheid met opschik ooit mooi is te krijgen, blijkens het spreek-woord:

Si.

En de goedkeuring weg gedragen hebben.

Simia est simia, etiam, si aurea gestet insignia.

Door vader Cats ons dus vertaald:

Al draagt een aap een' gouden ring;

Zo is hij nog een' lelijk ding. en

Simiarum pulcherrima deformis est.

De beste aap is (nog) een aap. dat is te zeggen, lelijk.

Van hier dan 't scheld-woord: *Aap*, *Apen-gezicht*, of, *Apen-tronie*, tegen den zulken, die iets lelijks, of wel, belagchelijks aan zich heeft; of, dien m' iets lelijks, of belagchelijks, aan wil wrijven, of, anders, louter zoekt te honen.

Voords alles gewoou naar te bootzen, wat het van anderen maar ziet doen. Zo als blijkt uit het woord: *Naar-apen*. en uit Demosthenes zijn mond, daar hij den Redenaar Aeschines een' *Tragicam simiam* genaamd heeft: als ook nog uit het spreek-woord: *Inter simias viventem, oportet, esse simiam.* dat zeggen wil: *Onder de apen behoort m' al mede een' aap te zijn*, of, 't apen-leyen naar te apen.

Zoo roekeloos, stout, en overal bij, en in, met de poten, dat het 'er zich vaak ongelukkig en hoogst belagchelijk door maakt, zoo als hier uit de fabel blijkt, daar het zich door zijn' eigen schuld en roekeloosheid ziet gevangen.

Zoo dol naar 't Vrouw-volk, en d' amandelen en noten, dat het 'er alles om aangest, om die te mogen mag-

bende, is hij van hen tot Koning (over hen) verkozen.

Een

magtig worden, zoo als eens bleek uit d' apen-dans, daar d' apen op 't toncel voor Koning van Egypten dansten; doch, zoo dra 'er wat noten op gegooid wierden, van uitscheidden, en aan 't opgrabbelen 'er van gingen, met agterlating, of voor bij zien, van deze hunne kostelijke en Koninglijke waardigheid. Zie, onder anderen, Luciaan, in zijn' Piscator, op bladzijde 172.

Doch hier weêr 't juiste zinne-beeld van iemand, die zich over 't paard heeft laten beuren, en daar door hoogst ongelukkig en belagchelijk laten maken.

Zij leven twintig, dertig, tot veertig jaren toe, en dat wel meest van koren, amandelen, noten en ooft, waar in zij zoo vernielend en hoogst verkwistend te werk gaan, dat z' alles maar zoo voor de vuist gewoon zijn af te roppen, en dan vervolgens weêr weg gooijen, all' 't geen 'er hun niet van aanstaat.

Zij zijn elkanderen zoo getrouw, behulpzaam en dienstvaardig, dat d' een den anderen, zelfs in 't vlugten, wel over 't water helpt, in 't stelen voort helpt, en d' aanvallers af helpt keren, ja den gekwetsten zelfs bijstaat, door hem de wond, of wonden, zoo lang te helpen toehouden, tot dat zij die met gekauwd blad gestopt, en dus, op hunne wijs, verbonden zullen hebben.

Ook zouden zij maar slegts een jong ter wereld brengen, dat zij vaak zoo veel liefde tonen, en dik-

wijs

Een vos nu, op hem nijdig zijnde,

ZOO

wils in hunne armen drukken, dat zij het zomtjids zelfs dood drukken; schoon anderen, waar onder ook Orus Apollo, over Egypten, onder 't afbeeldzel van den aap met zijne jongen, 'er liever weêr twee stellen willen.

Van hier dan 't spreek-woord: *Apen-liefde* van zulk een', die zijn even-mensch, juist onder zulken schijn van liefde, vast zulke felle nepen, of Judas-knepen, geeft, dat hij 'er lang gevoel van hebbe, of, onder kome te bezwijken.

Er zijn 'er, die twe builen, van buiten, langs hunn' kaken, hebben, daar zij dan alles, wat hun juist op dien tijd niet lust op te eten, in laten vallen, of in steken, tot dat het hun weêr lust te eten.

Zij worden, meest door eigen schuld, of toedoen, ençr, te ver gaande, nieuws-gierigheid, of, alles naar te willen apen, op d' hier naar volgende wijs, gevangen, of, verstrikt.

Men zet een open vat met water, onder 't bereik van het gezicht van d' apen, die men zoekt te vangen, en wascht 'er zich dan 't aangezicht zoo in, en mede, of bestrijkt het zelve wel ter deeg met honig, waar na men zich verschuilen gaat, een vat met lijm-water, of honig, daar, in de plaats van 't water, staan hebbende gelaten.

Dit ziet de aap, brandt van begeerte, om 'c zelve insgelijks te doen, komt uit den boom, gaat naar 't vat toe, en aapt dit alles naar, onkundig, dat 't lijm-water is.

o) zoo als hij in een strik vleesch had zien
(lig-

Intusfchen raakt hem 't ^{ge}zigt toe, en ziet, de aap is blind, hij weet geen fleg, noch weg, hij kruipt zoo wat in 't rond, kan zich niet redden, zit gevangen.

Ook trekt men zich wel, bij herhaling, onder het oog dier apen, wat laarzen, kousfen, fchoenen en broeken aan en uit, en gaat daar op dan weg, wat kleine, braaf van binnen, met lijn beftreken, laarzen, kousfen, fchoenen en broeken, daar hebbende laten liggen.

De aap nu, uit nieuws-gierigheid, daar op zijnde afgekomen, past zich dat wel belijmde tuig dan insgelijks alzoö aan, de jäger nu, dit ziende, fchiet toe, de aap aan 't lopen, aan 't ftrruikelen, aan 't tuimelen, aan 't vallen, opftaan, trekken, plukken, afchudden, tieren, razen, blikken, bijten, hij kan 'er zich niet van ontdoen, noch met dit lijn-tuig hem ontloopen, en wordt 'er dus al vast mede opgenomen van den jager.

Om hier nu van geen apen vangen, door middel van wat fterken drank, als anders, voor dit maal, te melden.

Men treft ze meest in 't Zuiden van Afia en Africa, onder de hete lucht-ftreek, aan, daar zij, bij heele troepen van honderden en duizenden, in de bosfchagies om gaan zwerfen, een ieder bij zijn' eigen' troep, in zulk een aantal, en verfcheidenheid van foorten, dat Buffon 'er het 14. deel van zijn' Nat. Hist. volkomen

(liggen), bragt, den aap mede genomen hebben-

vol aan heeft, en wel, in de eerste plaats, den aap, bij den Griek, Πίθηξ, of ook wel, Πίθηκος, genaamd; bij den Latijnen, *Simia*; en bij den Franschen, *Singe*; die, bij den Ouden met den naam van *Pigmeën*, bekend, bij ons *Aard-mannetjes*, of, *Dwergen*, genaamd worden, en die de Dichters ons vertellen, niet groter, dan een' voet, te zijn, en met de Kranen, of Kraanvogels, aanhoudende in oorlog. Zie Juvenalis Sat. 13. vs. 167. en de, daar volgende, 6. versen:

*Ad subitas Thracum volucres, nubemque sonoram,
Pygmeus parvis currit bellator in armis:*

*Mox impar hosti, raptusque per aëra curvis
Unguibus, a saeva fertur grue. Si videas hoc*

Gentibus in nostris, risu quantiare: sed illic,

Quamquam eadem aspidue spectentur praelia, ridet

Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.

En, in de tweede plaats, den *Orang-outang*, *Wilde-wan*, of *Bosch-mensch*, genaamd, zijnde zoo groot, genoegzaam, als een mensch, in staat, om zich met stok, of stenen, zelfs tegen anderen te ververen, of ook, op anderen aan te vallen, en die wel 't meest van alle apen naar menschen lijken.

En, in de derde plaats, den *Gibbon*, zijnde een' aap, met zulke afgrijzelijk lange, en lelijke, mismaaakte handen, en armen, aan het lijf, dat z' hem tot op den grond toe hangen, al staat hij ook nog zoo recht op. Zie de Nat. Hist. van Buffon en Daubenton na, het

bende, daar bij, (tegen hem) zeggende: Dat
hij

14. deel, op de 41, en de, daar volgende, bladzijden.

Niet, dat ik hier meê zou te kennen willen geven, als of 'er in America, Europa, en ons ganfche land, geen enkelen aap zou zijn te vinden.

O neen! Men ziet z' hier toch ook al, genoeg langs de ftraat lopen, met hare apen-rokjes aan, en Polonais-Anglais, Français, en, à la mode, zwieren, door all' dien vreemden opfchik fchier zoo mismaaft lelijk, als de nacht.

Nu houdt men 't daar voor, dat zoo'n aap, van enen zieken leeuw gegeten, hem terftond weder gezond maakt, naar Hadr. Junius, in 't 22. zinne-beeld, in dit navolgend bijfchrift:

Ut LEO, quem caeci vis lancinat effera morbi,

SENTIT OPEM, SI SIMIUM EDAT, CITAM.

Die dat uit Orus Apol heeft, in het afbeeldzel van den leeuw, daar zulk een' aap verflindende.

Nu bragten nog de Oudentot het geflacht der apen *de Satijs van hunn' tijd*, of, *menfchen met twe bokke-poten*, die, naar 't aloude bijgeloof, juist ros van hair en couleur waren, van boven mensch, van onderen bok, met vrouwen borften en twe borens, voor op 't hoofd, die men toen ftelde, dat zeer fel op 't vrouwvolk waren, en zich steeds in de bostchen van Aethiopiën onthielden.

Als mede nog *de Splingen*, of, *monsters met een menfchen hoofd, gezicht, hals, borften, en roof-vogels vleugels, van onderen, als een leeuw, of hond, met on-*

hij (c) dien buit wel zelfs gevonden had, doch
ech-

geniene grote klauwen, zoo als te zien is uit Antonius
zijn schrijven:

Terruit Aoniam volucris, leo, virgo, triformis

Sphinx, volucris pennis, pedibus fera, fronte puella.

Die men zich, in die dagen, verbeeldde, dat zich
in Egypten en Morenland onthielden, en daar, dus voor
een zinne-beeld der Godheid zijn gehouden; naar luid
van dit navolgend versje:

Mysteriis addicta MEMPHIS, aede pro sacra

SPHINXEM BIFORMEM DEDICAVIT, SYMBOLUM DEI.

Zie Hadr. Junius, het 42. zinne-beeld.

Hoedanig ene van veel waarde als Cicero eens had
ontdekt, dat aan Hortensius, als voorspraak van dien
snoden Verres, door Verres zelfs was toegestopt, hij het
hem, niets begrijpen willende, eens sijntjes in den neus
gewreven, en dit navolgend, toegeduwtd heeft: *Gij moet
het wel begrijpen, daar gij een' Sphinx in (uw) huis
hebt.*

Als of hij 'er meê zeggen wilde, dat hij door mid-
del van die Sphinx vast moest gehouden worden, als
alles op te kunnen losfen, en te begrijpen: doch, in de
daad, om 'er hem, onder duims, meê te verwijten:
*dat hij vast laag genoeg geweest was, om zich dus door
dien snoden schurk, yer-gaanden knevelaar, en ongehoor-
den bloedzuiger en monster, G. Verres, de handen braaf
te laten stoppen, en om te laten kopen.* Zie Quintil.
Institt. Oratt. het 6. boek, in 't 3. hoofd-deel, bij mij,
blad-

echter niet, om dien ook zoo maar te gebruiken,

bladzij 488. alwaar men deze woorden vindt: *Ut Cicero fecit, cum ei, testem in judicio Verris roganti, dixisset Hortensius; NON INTELLIGO HANC AENIGMATA. ATQUI DEBES, inquit, CUM SPHINGEM DOMI HABEAS. Acceperat autem ille a Verre Sphingem aeneam magnae pecuniae.*

Ik spreek hier niet van dat schrik-barend Thebaansche monster, *Sphinx* genaamd, dat ons de Ouden steeds aanpreken, als uit den Reus Typhon en vrouw Echidna voortgekomen, en op 't Thebaansch gebergte, met name Phycius, op den reizenden man te loeren, en dien, op straffe van den dood, daar 't volgend raadzels voor te houden: *Wat het toch voor een schepzel was, dat 's ochtends juist op vier, des middags slegts op twe, en 's avonds op drie benen, ging?* door eene Oedipus, zoon van Vorst Laius en Jocasta, in dezer voegen opgelost: *Dat het een mensch was, die jong zijnde, op handen en op voeten kroop, en dus, als op vier benen, ging; doch, groot geworden zijnde, op twe, en eindelijk, op zijn' ouden dag, uit zwakheid, bij een stokje, dus wegr, als op drie benen, ging.*

Waar op die Sphinx, van spijt vervoerd, zich van 't Thebaansch gebergte af storte, te pletter viel, en dus het land van zijnen overlast verlost.

Waar van ons nog, tot op dit uur, dit spreekwoord over is gebleven: *Dayus sum, non Oedipus. Ik ben maar een onnozel mensch, of, plat senyoudig voor*

ken, (de wet toch dien den Koning (d) toekent) en noopte hem, om juist als Koning (e) dien buit naar zich te nemen.

De (Koning), daar nu onomzichtig bij zijde gekomen, en (f) met een in den strik ge-

nij heen, geen overvlieger van verstand, of, hekzemeester, of in staat, om raadzels, of, iets geheimzinnigs, aan iemand op te kunnen lossen, of, uit te kunnen leggen. Zie hier van bij Terent. in d' Andr. den 1. act. 2. sc. vs. 23.

Veel ligt zou 't thans, in onze dagen, met Oedipus zoo vlot niet gaan, met het uitleggen van dit raadzel, gemerkt hij, al heel ligt, 'er vrij wat meêr aantreffen zoude, die, op den middag van hun leven, uit inbeelding, of grootsheid, veel eêr verkozen, op drie benen, dan wel op twe, te gaan.

Nu is 'er nog een' andere *Sphinx*, van enen, vrij wat beteren, aart, *de Theologico—Philosophica*, van zekeren Godfried Heidfeld, aldus genaamd, om dat ons die wat Godgeleerde — Wijsbegeerige raadzels opgeeft, om op te lossen.

(b) *Zoo als, zoo dra, of, zoo dra als.*

(c) *Dien* is hier, naar de letter, *deze.*

(d) *Toekent*, of, *toelegt*, of wel, naar de letter, *geeft.*

(e) *Dien buit*, of, naar de letter, *den buit.*

(f) *Met een*, of, *teffens*, om $\sigma\upsilon\lambda$, voor $\sigma\upsilon\upsilon$, in $\sigma\upsilon\lambda$ -

maakt, beklagde zich over den vos, (g) als hebbende (hem) misleid.

(h) De (vos) nu (zeide) tegen hem: Zult gij, ô aap, (i) zoo ene grote dwaasheid bezittende, over de redeloze (dieren) (k) als Koning heerschen?

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de, hunne handen

συλληφείς, in vergelijking van de fab. 35. in let. (i) ten opzicht van 't woord συζυγῶν; 't geen echter ook wel word genomen voor 't werktuig, daar iets mee geschiedt. Zie fab. 30. let. (c) *Er (haar) met zoekende vangen*, of, συλλαβεῖν βελλόμενος &c.

(g) *Als hebbende (hem) misleid*, of, als die geen zijnde, die (hem) misleid had.

(h) *De (vos) nu (zeide) tegen hem*, zou enkel, naar den tekst, zijn moeten, *de nu tegen hem*.

(i) *Zoo ene grote dwaasheid*, dat gij u zoo bedriegen laat.

(k) *Als Koning heerschen?* of, *als Koning zijn?* of, *Koning zijn?* zijnde dit βασιλεύσεις, hier, in den grond-tekst, als één woord, stammende van 't werk-woord βασιλεύω, intusschen hier wel onderscheiden van 't naam-woord βασιλεύς, en 't werk-woord εἶς; van εἶμι,

den onomzichtig aan enige bedrijven slaande,
van (1) rondom in onheilen storten.

*sum, ik ben, als nu twe woorden zijnde, die dan dus
luiden zouden: Zijt gij een Koning? Zijt gij Koning?*

(1) *Van rondom, van alle kanten, om 't woord
περι, in dit ons περιπίπτει. Zoo vindt m' ook
περιήει in fab. 31. van 't verbum περιέμι, en
περιβλέπει, rondzien, van alle kanten omzien.*

DE ZEVENENDERTIGSTE FABEL.

WIE LICHT GELOOFT, WORDT LICHT BEDROGEN.

EEN VOS EN (a) EEN BOK.

Een vos en een bok, dorstig zijnde, liepen zich neder in een' put.

Na

(a) *Een bok* is een vrij moedig, rap, rustig, sterk, k-moedig, onbuigzaam, onbezonnen, dom, onbezaam, onvoorzichtig, ruig-hairig, vuns, vies, stin-d, geil, heet, vier-voetig en herkauwend, wild dier, met enen langen baard en ongemene grote horens, daar hij zeer vaardig mede stoot.

Bij welke gelegenheid mij hier nu juist het geestig woord van zekeren Gezant invalt, die, op de vraag van zekeren Vorst, Paus Sixtus, namelijk den Vijfden: *Waarom hem toch zijn Heer en Meester zoo'n Jongeling tot Gezant toe zond, die nog geen baard had?* knaphandig weder ten antwoord gaf: *Dat, bijal- zijn Heer en Meester maar enigzins geweten had, dat de deugd bij zijne Heiligheid juist slegts maar in den*

Na 't drinken nu den bok naar den
uit-

baard gerekend wierd te steken, Hij Maar dan yast wel
enen bok zou hebben tot Gezant gezonden. Zie hier
van breder bij Greger. Leti, 't 2. deel, het 7. boek,
in d' aanvang, van 't leven van Paus Sixtus, den 5.
van dien naam. Daar het navolgend Grieksche Punt-
dicht ook al zeer aartig mede strookt:

Ἐὶ τὸ τρέφειν πώγωνα δοκεῖ σοφίαν περιποιεῖν:
Καὶ τράγος ἐπώγων εὐσολὸς ἐστὶ Πλάτων.

Door More ons wel aldus vertaald:

*Si promissa fecit sapientem barba: quid obstat,
Barbatus possit quin caper esse Plato?*

Doch door een' anderen nog weêr anders:

*Reddere si valeas sapientem, barba profunda;
Esse potes doctus, barbiger hirce, Plato.*

'T geen ik mij hier dan meê verpligt zie, om u
eens aldus te vertalen:

*Als 't baarde laten groeijen (u) dunkt, tot wijsheid
toe te doen;*

*Is ook een wel bebaarde bok (al) een (†) recht schone
Plato koen.*

Zoo onbeleefd en slug, dat m' iemand van een' slug-
gen aart ook zelfs gewoon is Bok te noemen.

Van hier dan 't zoo bekende scheld-woord van:
*Bok, Dou biste een bok, Dat 's een bok, Dat 's een
slinkende bok, Dat 's een duivelsche bok, Dat 's de
grootste bok, dien ik ken, Dat 's de grootste bok, die
'er op voeten gaan kan, &c.*

(†) *Recht schone, of, wel uitgedoste, rechtschapen.* Daar

(b) uitweg (c) omziende, zeide de vos: *Zijt
(maar)*

Daar toe zoo vuil en stinkend, dat 'er, al overlaag, dit spreekje van is uit gegaan: *Hij stinkt, als een bok*, bij den Latijnen: *Olet hircum*. Horat. 1. Satt. de 2. Sat. vs. 27. daar het luidt:

Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.

in vergelijking met 1. 4. vs. 92. en 't 1. boek der Carmin. de 17. ode, vs. 5. en de, daar volgende, alwaar hij zich dus horen laat:

*Impune tutum per nemus arbutos
Quaerunt latentes et thyma devia*

OLENTIS uxores MARITI.

Dat 's hier te zeggen, HIRCI.

'T geen ook wel voor die *yunsche lucht*, of *vuilen stank*, onder de *okfelen*, of *armen*, genomen wordt. Horat. in de Epodd. of Carmin. het 5. boek, het 12. carm. in 't 4. 5 en 6. vs.

Namque sagacius unus odoror,

Polypus, an GRAVIS HIRSUTUS CUBET HIRCUS IN ALIS,

Quam canis acer, ubi lateat sus.

Bij anderen wel eens met den naam van *caper* wordende bestempeld, als, onder anderen, bij Catullus, in Rufum, 't 70. Carm. vs. 5. en 6. daar 't aldus luidt:

Laedit te quaedam mala fabula, qua tibi fertur

VALLE SUB ALARUM TRUX HABITARE CAPER.

Zoo dartzel, *weldrig*, *geil*, *onkuisch*, dat Columella de Re Rust. in 't 7. boek, het 6. hoofd-deel, een weinigje naar voren, 'er al van heeft betuigen moeten: *Est autem mensium septem satis habilis ad procre-*

en-

(maar) gerust, ik heb (er) iets goeds, en tot ons beider redding, (d) op uit gevonden.

Zo

andum: quoniam immodicus libidinis, dum adhuc uberibus alitur, matrem stupro supervenit, et ideo celeriter, et ante sex annos, consenescit, quod immatura veneris cupidine, primis pueritiae temporibus, exhaustus est. Itaque quinquennis parum idoneus habetur feminis implendis.

Daar Buffon en Daubenton dan ook al meê instemt, zeggende, in 't 5. deel van de Nat. Hist. op bladzij 29. zoo wat naar 't eind toe: *Le bouc peut engendrer à un an . . . . . Le bouc est un assez bel animal, très vigoureux, et très chaud: un seul peut suffire à plus de cent cinquante chevres, pendant deux, ou trois, mois; mais cette ardeur . . . . . ne dure, que trois, ou quatre, ans &c.*

En hier van ook niet zelden een dartel, weeldrig, onkuisch mensch, en stinkende Susannen boef, 'er bij een' bok om wordt vergeleken. Zie Plaut. in de Cassina, 3. 2. vs. 20. in de woorden: *Propter operam illius HIRQUI IMPROBI, EDENTULI.* en in de Mostel. I. I. vs. 37. en de, daar volgende:

. . . . . *at te Jupiter*
Diique omnes perdant, oboluisi allium,
Germana illuvies, rusticus, HIRCUS, hara suis,
Canes capro commista. en eindelijk ook in de Mercator. 3. 3. vs. 14.

SENEX HIRCOSUS, tu osculere mulierem?

Doch

*Zo gij toch recht op zijnde gaan staan,
de*

Doch hier weêr 't juiste zinne-beeld van ene, te ver gaande, domheid, en lompe onbedagtzaamheid, en onbegrijpelijke, strafwaardige onvoorzichtigheid, gepaard gaande met wroeging, en een, al te laat, naberoew.

Nu treft men wel eens onderscheid tussehen *caper* en *hircus* aan, zoo dat dan *caper* in den zin van een' *gesneden bok*, en *hircus* weêr in die van *enen ongesneden*, voorkomt. Zoo als klaar blijkt uit Martial, in 't 3. boek, daar hij 't volgeestig 24. Punt-dicht met deze regel sluit:

*Sic, modo qui Tuscus fueras, nunc Gallus Haruspex,
Dum jugulas HIRCUM, factus es ipse CAPER.*

Doch echter wordt dit onderscheid juist niet altijd in acht genomen, en *caper* ook wel eens voor *enen ongesneden bok*. Zie Virg. 7. Herders-kout, vs. 6. en 7.

Hic mihi, dum teneras defendo a frigore myrtos,

VIR GREGIS, IPSE CAPER, decerrayerat . . .

Die hier, vast, niet gesneden was, dewijl hij hier als man voorkomt:

Zij schijnen toch, gelijk de schapen, ook al den een' afdwalende alle d' anderen hem te volgen. Zoo dat hier 't spreukje:

Dwaalt 'er één schaap van de baan,

Duizend zal 't 'er kwalijk gaan.

dan ook al mede op deze alhier toepasselijk zij.

En als een bok, of geit, bij een' troep schapen gaat,

(e) *de voorpoten tegen den muur aan* (f) *zalt*
ge-

gaat, loopt hij, daar in, altijd, 't is zonderling, juist
vooraan.

Zij kunnen *vreemde sprongen doen*. Van hier dan 't
zoo bekende spreukje: *Kronnie sprongen, Bokke spron-*
gen, zoo bij de jeugd, als anders, als men zich zomts,
al dartelende, met zoo wat *vreemde, kronnie, sprongen*,
onder elkanderen gaat vermaken, die men dan met den
naam van *Capriolen sprong*, en, onder 't dansen weêr,
met die van *Capriolen dans*, bestempelt.

Zij zijn meest op de toppen van struiken, heesters,
wijngaard loof &c, gesteld, die zij dan ook vast aller-
wegen afbijten, schenden en vernielen. Zie Varro de
Re Rust. het 2. boek, het 3. hoofd-deel, zoo wat
naar 't midden, in de woorden: *Potius silvestribus sal-*
tibus delectantur, quam pratis: STUDIOSE ENIM DE
AGRESTIBUS FRUTICIBUS PASCUNTUR, ATQUE IN LO-
CIS CULTIS VIRGULTA CARPUNT. en nog een weinig
vroeger, het 1. hoofd-deel: *Capras in montosis potius*
locis pascas et fruticibus, quam in herbidis campis.

Om welke redens wil zij dan ook, bij de Ouden,
den Wijn-god Bacchus al tot een hoogst aangenaam
offer strekten, uit weêr-wraak, dat z' hem zijn' wijn-
gaarden zoo jammerlijk vernielden. Zie Martialis 3.
boek, het 24. Pun- dicht, het 1. en 2. vs.

Vite nocens rosa stabat moriturus ad aras

HIRCUS, BACCHE, TUIS VICTIMA GRATA SACRIS.

Als

gezet hebben, en de horens insgelijks voor over
zult

Als ook Ovid. Herschepp. 15. 't 3. en de, daar
volgende, versen.

. . . . . et prima putatur

Hostia sus meruisse mori; quia semina pando

Eruerit rostro, spemque interceperit anni.

VITE CAPER MORSA BACCHI MACTANDUS AD ARAS

DUICITUR ULTORIS. *Nocuit sua culpa duobus.*

Als mede nog Virg. in 't 2. der Geörgg. in vs.
376. &c.

Frigora nec tantum cand' concreta pruind,

Aut gravis incumbens scopulis arenibus aestas;

QUANTUM ILLI NOCUERE GREGES, DURIQUE VENE-
NUM

DENTIS, ET ADMORSO SIGNATA IN STIRPE CICATRIX.

NON ALIAM OB CAUSSAM BACCHO CAPER OMNIBUS
ARIS

CAEDITUR, et veteres incunt proscenia ludi,

Praemiaque ingentes pagos et compita circum

Thesëidae posuere: atque inter pocula lacti

Mollibus in pratibus unctos saliere per utres.

wel te verstaan, *caprines.* en vs. 393. en de, daar vol-
gende, aldus luidende:

Ergo rite suum Baccho dicemus honorem

Carminibus patriis, lancesque et liba feremus.

ET DUCTUS CORNU STABIT SACER HIRCUS AD ARAM,

Pinguique in veribus torrebimus exta solurnis.

Dit toch was bij de Ouden wel 't algemeen ge-
bruik,

(g) *zult gehouden hebben*; (h) *zal ik voor mij
langs*

bruik, dat, om zich bij de Goden te aangenamer en verdienstelijker te maken, zij hun steeds van die dieren offerden, die zij wel wisten, dat hun 't meest nadelig, en over zulks 't haatlijkst waren: zoo als, bij voorbeeld, Ceres 't zwijn, om dat het met zijn vroeten in d' aarde, al' 't veld-gewas omvroette, bedierf, en bij Ceres daarom ook 't haatlijkst was. Waarover zich Ovid. in zijne Fasti, 't 1. boek, in vs. 349. en volgende, aldus uitlaat:

PRIMA CERES AVIDAE GAVISA EST SANGUINE PORCAE,

ULTA SUAS MERITA CAEDE NOCENTIS OPES.

NAMSATA, VERENOVO, TENERIS LACTENTIA SUCCIS,

ERUTA SETIGERAE COMPERIT ORE SUIS.

SUS DEDERAT POENAS. *Exemplo territus hujus,
Palmitē debueras abstinuisse, Caper.*

*Quem spectans aliquis; dentes in vile prementem,
Talia non tacito dicta dolore dedit:*

RODE, CAPER, VITEM: TAMEN HINC, CUM STABIS
AD ARAM, . "

IN TUA QUOD SPARGI CORNUA POSSIT, ERIT.

Verba fides sequitur: noxae tibi deditus hostis

Spargitur adfuso cornua, Bacche, mero.

Culpa sui nocuit: nocuit quoque culpa capellae.

Quid bos, quid placidae conmeruistis oves?

Wier bloed men deze kracht toeschrijft, dat het een' diamant maar zoo zoude vergruizen kunnen. Zie

Plin.

(i) *langs uwen rug en horens (k) naar bovenge-
raake*

Plin. Nat. Hist. het 20. boek, in de voorrede, en wel op 't end, in deze woorden:

ADAMANTEM, *opum gaudium, infragilem omni cetera
vi et invictum*, SANGUINÉ HIRCINO RUMPENTE.

Als men nu naar de grootte zou oordelen, zou men haast zeggen, dat zij hunn' oorsprong vast uit koude landen hadden; hoe kouder toch de landen, hoe groter bokken.

Des niet te min vindt men z' ook elders, ja in de warmste streken zelfs, en zomtjids wel in zulk een aantal, dat de bewoners' dier gewesten 'er schriklijk meê verlegen zijn.

Zoo als nog, voor omtrent een eeuw, zoo duidelijk is gebleken aan 't eiland Bonavista, één van de 10. voornaamste eilanden, vlak tegen over de kaap Verde; op de West-kust van Africa. Zie Cluver. Introd. in Univ. Geogr. het 6. boek, het 10. hoofddeel, de 5. §. op bladzijde 546. en wel de noot, in 'letter X, en kaart, bladzij 510.

Daar 't des tijds zoo vol bokken en geiten plagt te zijn, dat 't 'er van kriede, en de bewoners 'er deertijk meê verlegen waren.

Zoo als ons uit het dagverhaal bij Buffon en Daubenton blijkt, in de Nat. Hist. het 5. deel, bladzijde 29. 2. kolom, in 't midden, in de woorden:

*En 1698. un vaisseau Anglois, ayant relâché à l'is-
le Bonavista, deux Nègres se présentèrent à bord, et*

N

of-

raakt zijnde, en van daar uit den put gesprongen, u daarna ook hier uit (1) ophalen.

Den

offrèrent gratis aux Anglois autant de boucs, qu'ils en voudroient emporter. A l'étonnement, que le Capitaine marqua de cette offre, les Nègres répondirent . . . que les boucs et les chèvres s'y étoient multipliés, jusqu'à devenir incommodes.

Nog hoort men wel eens spreken van zekeren *Boks-voet Pan*, Voorstander van den Boeren-stand, van d' herders, en vee-fokkerij. Zie Virg. 2. Herderskout, vs. 31. 32. 33.

Mecum una in silvis imitabere Pana canendo.

Pan primus calamos cera conjungere plures

Instituit: PAN CURAT OVES, OVIVMQUE MAGISTROS.

En van *de Satyrs*, moet ik zeggen, *Bosch-goden*, of, *Bosch-duivels*, die geil en heet op 't Vrouw-volk waren, met korte hoorntjes op 't hoofd, en bokke-poten daar beneven, beschermers van het hout-gewas, en zich steeds, in de boschen, onder den naam van *halye Goden*, gewoon t' onthouden. Ovid. Met. het 1. boek, vs. 192. en 193.

Sunt mihi SEMIDEI, sunt RUSTICA NUMINA, Fauni,

Et Nymphae, SATYRIQUE, et monticolae Silyani.

in vergelijking met 691.

Naias una fuit, Nymphae Syringa vocabant,

Non semel et Satyros eluserat illa sequaces

Et quoscumque Deos umbrosae silva, feraxye

Rus habet . . . . .

Pan videt hanc . . . . .

Het

Den bok nu (hem) daartoe volvaardig
heb-

Het Wijfje nu wordt *Geit* genaamd, en heeft veel korter horens, en minder langen baard, dan wel de bokken plegen, en wordt bij die van Latium weêr *capra*, of, *capella*, geheten, en van *caprea*, een' wilde, of *steen-goit*, onderscheiden; als ook van *ene hinde*, het wijfje van *een hert*, bij de Latijnen *ceryus*, *cerya*; als ook nog van *ene oije*, het wijfje van *een' ram*, onder 't geslacht der schapen, die in 't Latijn weêr *aries* en *ovis* genaamd worden. Zoo als blijkt uit Virg. in zijne 7. Herders-kout, vs. 2. en 3. daar hij dus spreekt:

*Compuerantque greges Corydon et Thyrsis in unum:
Thyrsis OVES, Corydon, distentas lacte, CAPELLAS.*

Nu vindt men *twe soorten* van geiten, te weten, *Tamme*, en *Wilde*, *geiten*, waaronder dan ook die van Angora meê behoren, de tamme echter van de wilde afkomstig zijnde. Zie Varro de Re Rust. het 2. boek, het 3. hoofd-deel, zoo wat naar voren, daar hij zegt: OVES enim, quas pascimus, ORTAE SUNT AB OYIBUS FERIS: Sic CAPRAE, quas alimus, A CAPRIS FERIS.

Van welke dan de laatste soort nog zulke overgrote, en ongelooflijk wijde, sprongen, zou kunnen doen, dat die zelfs langs de steilste rotzen, van *d' ene* rots op d' andere, wel 60. voeten ver, zou springen. Zie Varros' aangehaalde plaats, flegts enen regel vroeger, alwaar hij 'er aldus van spreekt: *In Sauracti Et-*

hebbende (m) ten dienst gestaan, ging hij, dus
met

*scello caprae ferae sunt, quae saliant e saxo pedes plus
sexagenos.* Daar Martial ook al op doelde, wanneer
hij, in 't 13. boek, in 't 99. Punt-dicht, zong:

Pendentem summa capream de rupe videbis,

Cesuram spes, decipit illa canes.

(Zomts) zult g' een' wilde geit zien hangen aan het
uiterst topje van ene rots,

U strelen met de hoop, dat zij (zoo zoo) zal vallen,
(en toch) stelt zij (uw) honden (er in) te leur.

Van deze soort van geiten nu was Creta, zijnde
een eiland der Middellandsche zee, onder 't gebied des
Turkschen Keizers, tuschen de Egeïsche zee, ten
Noorden; Carpatische, ten Oosten; de Libysche, ten
Zuiden; en d' Adriatische, ten Westen; in gelogen, ter
lengte van wel 70. ter breedte van wel 15. graden, zich
met den naam van *Candia*, nog Oost en West-waard
streckende, ook al eens mede vol. Zie Cluver. In-
trod. in Univ. Geograph. het 4. boek, 12. hoofd-deel,
de 3. §. op bladzijde 364. en op 366. de 6. §. met de
noot 6. in deze woorden: *Ager Creticus silyestrium
caprarum plenus est.*

Nu valt hier nog van deze geit, als iets hoogst
zeldzaams, aan te merken, dat, zoo dra zij zich
voelt gewond, zij voort haar' toevlucht tot het *Dictam*
kruid zou nemen, aldus genaamd naar den Cretenfer
berg, *Dicte*, daar 't welig groeide, en dat, zoo dra
zij 't maar geproefd zou hebben, haar de pijn ook voort
weêr

et een' sprong (uit) den put uitgesprongen,
rond-

er uit de wond zou vallen, maar Cic. in het 2. boek, de Nat. Deorr. het 50. hoofd-deel, daar hij zich, 't voetspoor zelfs van andere mannen, 'er ook mede als over uit laat: *CAPRAS autem IN CRETA FERAS, confectae venenatis sagittis, HERBAM QUAE DICUNTUR, QUAE DICTAMNUS VOCARETUR, QUAM CUM AVISSENT, SAGITTAS EXCIDERE, DICUNT, E CORPORA.* in vergelijking met het 1. boek, het 10. hoofd-deel, Varr. Hist. van Aelianus, daar hij zegt: *Οι Κρητες . . . . τας αιγας βάλλουσιν . . . . Αι δε βληθείσαι παραχρημα της Δικταμου βοτάνης διέγον, και άμα τω γεύσασθαι, όλα εκεινα τα μη εκπίπτει, voor, εκπίπτουσι.*

'T geen dan in onze taal aldus zou moeten luiden: *van Creta schieten de geiten. De (geiten) nu, zijn aangeschoten, eten 'er datelijk van 't Dictam kruid, en met het proeven vallen 'er die schichten voort uit.*

Hier rijst vast uw' verwondering ten hoogsten top, overveling, daar gij hier uit moogt leren, hoe dat Alwijze Maker, d' Algoede Onderhouder, en d' Albegzame Albestuurder en Alverzorger van 't Heel-al, daar nog zijn' bijzondere, en nooit volprezen scheplesde schijnt in ten toon gespreid te hebben, dat elk land d' heel-kruiden gaf, en 't schepsel daar toe 't befeh en d' edele vermogens, om die, benodigd, te kiezen, en voor zich te gebruiken.

rondom den rand heen huppelen, zich (n) zoet vermakende.

De

Nu is 'er nog een tweede soort van bokken, namelijk, *Steen-bokken*, bij de Latijnen *Capricorni*, en Grieken *Ἀρυοκέρωτες*, die zich slegs op de toppen van 't Alphische gebergte, tusfchen Italien, Zwitserland, en Vrankrijk in, onthouden, en minder van de koude weten.

Nog vindt men dit woord wel gebezigd voor 't hemels-teken, *den Steen-bok*, het tiende in den Dierenriem, van voren bok, van achteren visch, in 't Zuider half-rond van den Hemel, tusfchen 't geftarnte Antinous, d' Aequator, en den kop van 't Paardje in, ten Noorden; den Waterman, ten Oosten; den Zuidervisch en 't achterfte des Boog-schutters, ten Zuiden; den Schutter zelfs, ten Westen; daar zoo dra als de zon in komt, den 21. December, bij ons de Winter zonnen-stand, of wel de kortfte dag invalt, en d' aanvang van den Winter.

Ook is 'er nog een derde soort van bokken, genaamd *Herte-bokken*, *Cervicaprae*, in het Latijn, in Asia en Africa, bij hele troepen, lopende, en hunne ondersoorten hebbende, als *Blauwe-bokken*, *Kemel-bokken*, *Ree-bokken*, *Bezoar-bokken*, *Getekande-bokken*, *Geuzen* en *Witgatjes*, en velerhande soorten meer, ons in 't Dier-kundig Mengel-werk van Pallas, door Boddaert vertaald, in 't eerste stukje, veel breedvoeriger beschreven,

De bok nu voer tegen hem uit, als over-
dende de voorwaarden.

De

die zich aldaar ook nog beroept op de Nat. Hist.
Buffon, in zijn 12. 24. en 25. deel.

En eindelijk ook nog, in de Schrift, gewag van
enen bok, die, als het tegen-beeld van Christus, en
last-drager der zonden van 't gansche volk van Israël,
eens 's jaars, met 't lastig pak der zonden overladen,
naar de woestijn verzonden wierd. Zie hier van bij
Hebr. 9. vs. 11. en 12. *Christus nu als Hogepriester*
verschenen zijnde . . . . is op eens ingegaan
in het Heiligdom. in vergelijking met Levit. 16. in vs.
8. 9. en 10. inzonderheid vs. 20. 21. 22. daar
dan ook aldus luiden zal: *Als hij (Aaron namelijk)*
den levendigen bok toebrenge, ... zal hij
zijn levendigen bok toebrenge, EN AARON ZAL BEIDE
ZIJNE HANDEN OP MET HOOFD DES LEVENDIGEN
BOKS LEGGEN, EN ZAL DAAR OP ALLE DE ONGERECH-
TIGHEDEN DER KINDEREN ISRAELS, EN ALLE HUNNE
OVERTREDINGEN, NAAR ALLE HUNNE ZONDEN, BELIJ-
DEN, EN HIJ ZAL DIE OP HET HOOFD DES BOKS LEG-
GEN, EN ZAL (HEM) DOOR DE HAND EENS MANS,
die voor handen is, NAAR DE WOESTIJN UITLATEN.

ALZOO ZAL DIE BOK OP ZICH ALLE HUNNE ON-
GERECHTIGHEDEN IN EEN AFGEZONDERD LAND WEG-
DRAGEN, EN HIJ (*man die voor handen is*) ZAL DIEN
BOK IN DE WOESTIJN UITLATEN. in vergelijking met
vs. 31. *En dit zal U tot een eeuwige inzetting zijn,*

De (vos) nu zei: (o) *Maar zo gij zoo
veel*

en voor de kinderen Israëls van alle hunne zonen,
EENMAAL DES JAARS, *verzochtinge te doen.*

En eindelijk en ten laafsten nog, in den oneigelijken zin van enen zondaar, of, godlozen, die ter verdoemenis wordt geschikt. Zoo als te zien is bij Matth. 25. vs. 33. daar hij zegt: *Καὶ ἔσται, τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν* (te weten, *χωρῶν, μέρων, τόπων*, of diergelijke) *ἀβρῆ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ ἐνωπύμων.* 'T geen ik dan nu eens dus vertale: *Ook zal Hij de schapen wel ter rechte (zijde) van zich stellen, doch DE BOKKEN TER LINKE.* of: *Ook zal Hij ('s menschen zoon) de schapen wel rechts van zich stellen, DOCH DE BOKKEN LINKS.*

Dit alles dan aldus doen zullende, als zijne vierde verrichting, te weten, in hoedanigheid van hunnen herder, en als Koning, die 't bij die eerste, tweede, en derde verrichting, van dat *καθίσαι, συναρχήναι*, en *ἀφορίσαι*, nog niet liet, maar liever meer verkoos te doen, ten klaarsten blijke zijner genade en ongenade, in dezen. Wel vergeleken met vs. 41. daar 't dan nog nader blijken zal uit d' hier navolgende woorden: *Dan zal hij ook tot de (bokken) ter linke (zijde) zeggen: VERTREKT VAN MIJ, GIJ VERVLOEKTE (BOKKEN) NAAR 'T EEUWIG VUUR, DEN DUIVEL EN ZIJNE ZENDELINGEN BEKEID.* Sla verder over dit *δεξιῶν*, ook nog eens de 18. fab. van deze mijne Nieuwste Overzet-

*als ziels vermogens (p) als hairen (q) in uw
baard*

zetting, in let. (f) der noten, in: *Der naturen*, met mij op, inzonderheid bladzij 54, daar't dan dus luidt: *Als ook nog klarer uit de phrasen: Ἐγὼ ἑκ τῶν &c.*

Nu telt men nog vercheiden landen, eilanden, zeën, steden, streken, rivieren, dingen, menschen, volken, en starre-beelden, en zoo voorts, die alle wel eens min of meër, hunn' naam van *bok*, of *geit*, ontlenen, en hier dus ook beschreven dienden, zoo als daar zijn 't

Aegaeum, voor een Boeotisch veld, en voor een zee, de Archipel, die Asia van Europa scheidt, en

Aegae, of *Aegaeae*, voor een' stad in Ciliciën, be- roemd door Aesculaap zijn tempel, of voor een' stad in Macedoniën, vermaard door 't koninglijke graf, te voren eerst Edesfa hetende, of voor een eiland, bij *Euboca*, wel eër'Neptun geheiligd. en

Aegadae, voor het volk der laatste stad. als ook

Aegaeon, voor een' Zee-God. en

Aegilips, voor een land in Ciliciën, zoo 't schijnt, dat *vette geiten* gaf. en

Aegilops, voor zekere oog-kwaal bij de geiten, of puistig zweer, in de hoek van 't oog van deze geiten, of ook voor zeker schadelijk onkruid in 't graan gewas, bij ons onder den naam van *Drayik*, of, *gebaarde Eyene*, bekend. als ook nog voor een' soort van een slegt eiken-boom-gewas, het ene wel met kleinere, het andere weër met grotere eikels, voor den dag komende, en met welrickende ruige en grijze vlokken, 'er bij

baard (r) gehad had; *had* *gij 'er u niet*
eêr

hangende, die in wat olie, zalve, of ander vocht, gedaan, 'er een' welriekenden reuk aan geven. en

Aegilus, of 'Aγίλος, voor zeker kruid, der geiten wel hoogst aangenaam. als ook

Aegiochus, voor Jupiter, om dat hij van de geit *Amalthea* was opgevoed. en

Aegipan, dat 's *Boks-voet Pan*, om dat hij bokkepoten had, en kleine horens op zijn hoofd, en zoo geil, als de bokken, was. waarom dan ook

Aegipanes wel voor onkuifche, geile, menschen, of ligte zieltjes, wordt genomen, die zoo heet, als de bokken, zijn. en

Aegis, voor het schild van Jupiter, dat met het vel van 't geitje *Amalthea* was overtrokken, 't geen hij daarna aan *Pallas* gaf, van waar dan nog 't bekende spreukje: *Tuta sub Aegide Pallas*, is. en

Aegium, voor een' zeer fraaije stad in Achaëen. en d'

Aegoceros, voor den steen-bok, of capricornus. en d'

Aegophagos, *caprivorus*, *caprivotra*, zoo veel, als bij ons, *bok-verslinder*, *bok-verslindster*, voor Juno, onder anderen, om dat m' haar juist te *Lacedaemon* ook bokken plagt te offeren. en

Aegos, namelijk, *potamos*, voor een' vrij kleine stad, op 't Thracisch *Cherfonefus*, aan d' Hellespont, op welker hoogte men verhaalt, dat d' Admiraal *Lijfander* van *Lacedaemon* eens d' Atheensche vloot veroverd heeft. en 't woord

*eër in neêrgelaten, (s) dan, voor al eër, gij
naar den uitweg had gezien.*

TOE-

Capella, weêr voor ene kleine, of mindere geit, of voor een' star van d' eerste grootte, op 's Voermans linke schouder staande. als ook

Caprasia, of *Capraria*, een eiland, voor, of op d' Italiaansche kust, zoo wat naar 't Gerucesch gebied, als mede andere, elders. en

Caprae, of *Capriene*, nu *Capri*, zijnde een eiland, in dat gedeelte van de Middellandsche zee, dat dan eens *mare Inferum*, dan eens *Tyrrhenum*, dan weêr *Tuseum*, dat is *Toscaansche*, heet, omtrent de golf van Napels, daar zich Tiberius, de derde der Romeinsche Keizers, wel eër in alle wellust baadde, vlak aan den voet van Caap Minerva, of *Athenacum*: daar men 't ook van stelt afgescheurd, net als 't eiland Siciliën eens van Italiëns vaste kust afscheurde, omtrent *Rhegium*. Zie *Stephanus*, en foortgelijke, of andere, meêr.

Waar' 't niet, dat ons 't bestek 't verbod, dus wij hier liever zwijgen, en slegts maar met een enkel woord, de zotheid van Caligula (want elke zot heeft toch zijn kueren) hier nog aanstippen zullen.

Dees Keizer nu (wilt weten) was dan heel reizig van gestalte, gerekt van hals, spigtig van benen, en zoo ruig over 't gansche lijf, dat hij wel naar een' geit geleck, en daarom ook voort in den waan, dat, als men het woord *capra*, dat 's *geit*, maar eens in den mond nam, of uit keek, als hij 'er voorbij ging. men

't en.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat het dus den
VOOR-

't enkel deed, om hem te honen, of over zijn' misvormde leden en mismaaft lelijke gestalten, wat uit te lachen, te beschimpen. En had 'er daarom ook al reeds vrij vele om ter dood doen brengen. Zie Sueton. in 't leven van Calig. het 50. hoofd-deel, in de woorden: *Statura fuit eminenti . . . . . gracilitate maxima cervicis et crurum . . . . . hirsutus cetera.* QUARE, TRANSEUNTE ILLO, PROSPICERE EX SUPERIORE PARTE, AUT OMNINO, QUACUMQUE DE CAUSSA, CAMPAM NOMINARE, CRIMINOSUM ET EXITIALE HABEBATUR. *Vultum vero, natura horridum, ac tetrum, etiam ex industria efferebat, componens ad speculum in omnem terrorem ac formidinem.* Maar weg met zulk een gruwelijk ondie, en monster, in een menschen schijn, ik ijs 'er van, op 't bloot aandenken. Hem die nu nog vollediger beschrijving van den bok, of geit, verlangt, naar Varro de Re Rust. het 2. boek, het 3. hoofd-deel, en Plin. Nat. Hist. 8—50. en Buffon en Daubenton, het 5. deel, van bladzij 27. tot 45. toe, verzendende.

(b) *Uitweg, opweg, weg naar loyen*, om daar langs uit den put te raken.

(c) *Omziende*, naar de letter, *ziende, kijkende.*

(d) *Uitgevonden*, of, *bedagt.*

(e) *De voorpoten*, of, letterlijk, *voorsle der poten.*

voorzichtigen man ook past, eerst (t) op het eind van zaken te letten, en ('er) dus daarna de hand (eerst) aan te slaan.

(f) *Zult gezet hebben* is hier, meer naar de letter, *zult zetten*, of, *wilt zetten*; gelijk ook

(g) *Zult gehouden hebben* hier letterlijk *zult houden* is, of, *houden wilt*, of, naar de juiste letter, *zult krommen*, *buigen*, *neigen*.

(h) *Zal ik voor mij, in mijn persoon*, juist letterlijk, *ik zelfs*.

(i) *Langs uwen rug*, of, *lenden*.

(k) *Naar boven geraakt zijnde*, of, *opgelopen zijnde*, bij uwen rug en horens op.

(l) *Ophalen*, of, *naar boven halen*, of, *trekken*, en dus uit den put naar boven helpen.

(m) *Ten dienst geslaan*, naar 't Overijsfels tongval, *ten bok geslaan*, zoo veel te kennen gevende, als hem zijn' dienst daar toe gerodelijk betoond hebbende.

(n) *Zich zoet vermakende, zich aangenaam vermakende*, met een woord, *met vermaak*.

(o) *Maar zo*, zou men ook wel *door*, *immers zo*, of, *waarlijk zo*, vertalen kunnen.

(p) *Als*, letterlijk, *hoe veel*, *hoe groot*.

(q) *In uw' baard* is, naar de letter, *in den baard*.

(r) *Gehad had*, letterlijk, *bezeten had*.

(s) *Dan, voor al eer, gij naar den uitweg had gezien*, om, en hoe 'er weêr best, langs dien uit te geraken.

(t) *Op het eind van zaken*, doch, naar de letter, in 't meêrvoud, *op de einden van zaken*.

DE ACHTENDERTIGSTE FABEL.

DE STRAFFE GODS WEL LANGZAAM IS;
MAAR ALS HIJ STRAFT, STRAFT HIJ GEWIS.

EEN KIND EN ENE MOEDER.

Een kind, uit school (a) des medeleerlings boek gestolen hebbende, bragt het bij de moeder.

De (moeder het 'er) nu niet over bestraft hebbende, (en) dus zelfs eêr wel afgenomen hebbende, begon het, met de jaren al vorder gaande, ook (b) de (dingen) van meêr aanbelang te stelen.

Doch

(a) *Des medeleerlings boek*, doch, naar de letter, juist, *het boek des medeleerlings*.

(b) *De (dingen) van meêr aanbelang*, eenvoudig, naar de letter, *grotere*, of, *de grotere (dingen)*.

Doch eens (c) op den diefstal zelf betrapt, wierd het (d) ter dood geleid.

De moeder nu, (het) volgende, en jammerlijk weeklagende, verzogt het van de gerechts dienaars, de moeder (e) iets in 't oor te luisteren.

De (moeder) nu het oor schielijk (f) aan het kinds mond gebragt hebbende, heeft het (haar) 't oor met de tanden gevat hebbende, afgebeten.

De moeder nu en d' andere (het) (g) openlijk bestraffende, als dat (het) niet slegts had gestolen, maar thans tegen de moeder ook godloos had gehandeld.

(Zo)

(c) *Op den diefstal zelfs, op de daad zelfs, op heter daad, in flagranti delicto, of crimine, dat is, zo als hij bezig was met stelen.*

(d) *Ter dood geleid, of letterlijk, gebragt, of, weg gebragt den, te weten, (wég) ter dood, om 't stelen met zijn' dood te boeten.*

(e) *Iets in 't oor te luisteren, dit iets is, naar de letter, enige, korte, kleine, te weten, dingen, ofte, zaken, dan het oor te verhalen, of, te verhandelen.*

(f) *Aan het kinds mond, of letterlijk, aan den mond van het kind.*

(g) *Openlijk, om dat de openbare plaats der markt al in het woord κατηγορήτων lag begrepen, en dit bestraffen hier in 't openbaar voorviel.*

(Zo) zei' het: *Zij tochtis oorzaak (h) van het onheil over mij.*

Indŕen zij mij tocht, toen ik 't boek gestolen had, (i) ('er) over gestraft had; zou ik (k) hier toe gekomen zijnde, thans niet ter dood geleid worden.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de boosheden der niet (l) bij aanvang gestraft wordende, (m) tot groter (n) aangroeijen.

(h) *Van het onheil over mij, of, over mij gekomen, doch letterlijk, voor mij, wij zouden zeggen, van mijn onheil, of, van 't onheil van mij.*

(i) *Er over, of, 'er op, om 'επ' in 't woord 'επέπλεξε.*

(k) *Hier toe, in 't Grieksch, tot deze, te weten, zingen, waar over hij nu wierd ter dood geleid.*

(l) *Bij aanvang is, in 't Grieksch, in 't meêrvoud, bij aanvangen.*

(m) *Tot groter aangroeijen, van kwaad tot erger gaan.*

(n) *Aangroeijen is, in 't Grieksch, slegts letterlijk, aangroeit, of, toeneemt. Zie voords, ten dezen opzigt, in fab. 2. en letter (d) in het woord: worden.*

DE NEGENENDERTIGSTE FABEL.

MEN KAN ZICH ZELVEN LICHT VERPRATEN.

EENE OUDE VROUW EN EEN GENEESHEER.

Eene oude vrouw, zere ogen hebbende, laat (a) een' geneesheer (b) (bij zich) halen, voor (meester) loon, (c) onder beding, (d) dat, zo hij haar al zou genezen hebben, zij hem 't bedongen loon zou geven, doch,

ZO

(a) Een' geneesheer, letterlijk, een, of wel, iemand der geneesheren.

(b) Bij zich halen, bij zich komen, letterlijk, aan, invoeren.

(c) Onder beding, of, met beding, of letterlijk, met één bedongen hebbende.

(d) Dat zij 't bedongen loon zou geven &c. of, om 't bedongen loon te zullen geven, of, om niets te zullen geven.

zo niet, (dat) zij (hem ook) niets zou geven.

De geneesheer nam dan de genezing wel bij de hand; maar, dagelijks bij 't besje komende, en haar de ogen smerende, ging hij, haar, niet in staat, om te zien ter dier tijd van de zelf, zo dagelijks, (e) iets ontstelende van 't huisraad, (f) ('er meê) door.

Het besje zag dan 't overschot van zich wel telkens (g) zoo verminderen, dat haar, (h) ten vollen hersteld zijnde, eindelijk zelfs, niets over bleef.

Den geneesheer (i) 't bedongen loon haar nu afeischende, als alrede klaar ziende, en (k) de getuigen ('er) bij hebbende gebragt, zei zij: *Ik dan voor mij zie thans veel eêr*
het

(e) *Iets, of, 't een, of 't ander, doch letterlijk, één iets.*

(f) *Er meê door, of, naar de letter, 'er meê weg.*

(g) *Zoo, of, der maten, of, op zulk' een' wijs.*

(h) *Ten vollen, of, volkomen, of letterlijk, alles in allen.*

(i) *'T bedongen loon is, naar de letter, de bedongen beloningen.*

(k) *De getuigen, of, om getuigenis te geven van 't*

te-

het minste niet: (l) toen ik toch de zere ogen had, zag ik (m) veel van mijne (dingen) (n) te mijnen huize; doch nu, (o) daar gij mij zegt, te zien, zie ik (p) 'er zelfs het minst niet van.

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat (q) de slechte menschen (r) uit het geen zij doen (s) niet merken-

bedongen loon, ingeval zij genezen was, of, dat zij al genezen was.

(l) *Toen ik de zere ogen had* is hier, *toen ik ziek was aan de ogen.*

(m) *Veel van mijne (dingen)* is letterlijk hier, *veel der mijne.*

(n) *Te mijnen huize,* is letterlijk, *ten huize van mij zelyen.*

(o) *Daar gij mij zegt, te zien,* te weten, in den zin, *daar gij zegt, dat ik (welst) zien kan.*

(p) *Er van* is letterlijk, *van die,* te weten, *(dingen).*

(q) *De slechte menschen* is, *de slechte der menschen.*

(r) *Uit het geen* is letterlijk, *uit dewelke,* en dat nog wel, in 't meêrvoud.

(s) *Niet merken, dat zij aanhalen,* of wel, *ongemerkt,*

merken, dat zij tegen zich zelveu 't bewijs
(t) aanhalen.

merkt, ongevoelig, of, onwetende aanhalen, bijbrengen.
Zie fab. 30. let. (h) der noten, in de toepassing, in de
woorden: *onverwagts ondergaan.*

(t) *Aanhalen, -bijbrengen, aanvoeren; doch letter-
lijk, aanhalende, bijbrengende, aanvoerende niet merken,
of, zonder dat zij 't merken, met een woord, onver-
merkt aanhalen, bijbrengen, aanvoeren.*

DE VEERTIGSTE FABEL.

HIJ SPIEGELT ZICH ZAGT,
DIE ZICH AAN ENEN ANDEREN SPIEGELT,

(a) EEN KAT (b) EN MUIZEN,

In zeker huis vele muizen zijnde, kwam
'er

(a) *Een kat* is een boosaartig, diefschtig, wispelruerig, ligtvaardig, listig, leidig, loos, geveinsd, bedrieglijk, snood, afgunstig, voorzichtig, geloups, yinnig, valsch, ontrouw, snoeps, lollend, mauwend, viervoetig en ruig-hairig, dier, met euen langen staart en knevels, doch korte en stelle oren, en van natuur zeer bang voor koude, water, kwade lucht.

Zoo dol naar zoete melk en visch, dat ons twe-regelig spreukje 'er heden nog aldus van opgeeft:

De kat die wou wel visch genaken:

Maar vreest haar' poten nat te maken.

Nog *doller naar een zeker kruid*, daar, bij ons, *Katte-kruid* van genaamd. Zie Dodonaeus Kruid-boek, het I. deel, het 14. hoofd-deel.

'er een kat, zulks wetende, op af, en heeft
(er)

Net eender, als de Marmel-dieren, of wel Marmotten, *hoogst afkerig van alle honden.*

En op den Nacht-uil zeer gebeten, uit hoofde, dat haar die wel eens een muis wegvangt.

Waar over men de kat dan ook wel eens aldus hoort klagen: *Uil, gij doet mij onrecht:*

Deze muis was mij toegelegd.

En d' uil haar weêr ten antwoord voeren:

Ja kat, gij moct weten,

Dat 't ongegundst brood 't meest wordt gegeten.

Zoo doortroeft slim, dat zij haar vuiligheid zelfs bedekt, om 'er niet aan ontdekt te worden.

En zoo behendig op de jagt, dat zij de jonge hazen, patrijzen, vogels, ratten, muizen en mollen maar zoo weg kan vangen, en 't spreek-woord 'er ook nog van zegt:

All, wat van katten komt, dat is geneigd te muizen.

All, wat van apen komt, dat is geneigd te luizen.

Zie van die slimmigheid bij Phaedrus 2. de 4. fabel, en hier 't geval in deze fabel, en Plin. Hist. Nat. het 10. boek, het 73. hoofd deel, daar hij 'er zich dan ook, op 't eind, dus over uit laat:

FELIS quidem quo silentio, quam leuibus vestigiis, OBREPUNT AVIBUS! Quam occulto speculatu IN MUSCULOS EXSILIUNT! EXCREMENTA SUA EFFOSSA OBRUNT TERRA, intelligentes, odorem illum indicem sui esse.

(er) telkens één, van hen meënemende, verflonden.

De

Geen wonder dus, dat dan de muizen zoo uitgelaten vrolijk zijn, als zij maar enigzins bespeuren, dat de kat waar van huis moet zijn, dat 'er het spreekwoord nog van geldt:

Als de kat van huis is; dansen de muizen op de Potte-bank. Of, zoo als ons 't Latijn vermeldt:

Fele comprehensu mures saltant.

En teffens *nimmer te vertrouwen.*

Waarom men ook wel zulk een' mensch, die juist niet veel is te vertrouwen, of daar men wel voorzichtig mag mede om gaan, bij een' kat zal vergeleken vinden, en 'er van zeggen: *'T is geen kat, zonder hand-schoenen aan te tasten, of wel: 'T zijn katzen, die van voren lekken, van achteren kratzen.*

Dus *ontrouw, in den hoogsten graad, ja zonder hope van herstel, een kat toch, over 't algemeen, een kat is, en ook steeds zal blijven, dat is te zeggen, valsch en yinnig, zoo dat 'er in de volste kracht en nadruk van gezegd kan worden: Natura expellas furca, tamen usque recurrit.* Zoo veel, als, *dat geen katten aart zich immer laat veraarden.*

Doch hier wel 't juiste zinne-beeld van 't snoodst bedrog en veinzerij, dat immer werd gesmeed, doch nog in tijds ontdekt, en spoedig afgeweerd.

Voords vindt men *Tamme en Wilde katten*, die zich noghans wel onderling willen vermengen.

De Wilden zijn 't *oorspronkelijk ras.*

De (muizen) nu zich dagelijks weg ziende
van-

De wijffes noemt men Kat, de mannetjes weder Kater.

De kat is heter, dan de kater.

Zij hebben een' zeer flegte gewoonte over zich, daar de natuur van ijzen moet, te weten, dat z' haar jongen wel eens opvreten wjlen. Doch 't geen dan meest de katers doen.

En, als iets zonderlings in haar hair, dat, als men haar bij vorstig weder, maar even tegen 't hair opstrijkt, men 't zelve voort zal horen knitteren, en 'er de vonken zien uitvliegen.

Daar onder ook nog zommige hairen, die langer uitflaan, dan wel de andere, of, voor all' d' anderen uitficken, en waar aan zij vooraf onwaren, al wat haar nadert, of aankomt.

En als m' een' kat, in 't donker, in d' ogen komt te zien, is 't net, of men zoo in vuur ziet.

Zij worden zelden ouder, dan 10. of, hoogstens, 12. jaren.

En des niet tegenstaande, zijn zij nog bij d' Egyptenaren, als ene godheid aangebeën. Zie Herodoot, in zijne Euterpe, het 2. boek, in no. 50, 51.

'T geen ook wel de voornaamste reden geweest is, dat d' Egyptenaar Bagoas juist zijn' Heer en Meester, dat's Perseus Koning Artaxerxes, met name Ochus, omgebragt, aan stukken gekapt, en zoo voor de katten heeft geworpen, uit enen heiligen blinden ijver, om dat

ingen, zeiden tegen elkanderen: *Laat ons niet*

dat die juist zijn' ingebeelden god Apis opgeofferd, en dus, zoo als hij 't stelde, daar door te schandlijk onteerd had. Zie Aelian. in Varr. Histt. het 4. en 6. boek, en beider 8. hoofd-deel.

De grootste vindt m' in 't algemeen wel in de koudste landen, doch ook wel in Tartessien, een landschap van Iberien, ook wel eens Celtiberien genaamd, sedert de Celten 'er uit Bretagne zijn in gekomen, nu Arragon in Spanjen, naar dat gedeelte van de Middellandsche zee gelegen, dat daar, bij die van Latium, nog mare Ibericum van heet, en zijnen naam ontleent van d' Iber-stroom, die zich daar, tusfchen d' eilanden Majorca en Ivica, in zee ontlast. Zie Cluver. Introd. in Univ. Geograph. het 2. boek, het 2. hoofd-deel, en 2. §. daar men dan dus gefchreven vindt: *Graeci ab initio vocaverunt IBERIAM, A FLUMINE EJUS CELEBRATISSIMO IBERO.* en de, daar nevens gaande, kaart, op bladzij 63. in vergelijking met het 3. hoofd-deel, de 1. §. in let. c. der noten, in deze woorden: *BOETICA TARTESSIS quondam, vel TARSIS . . . . . apud Graecos veteres IBERIA.* en in de 3. §. *CELTIBERI, dextram IBERI FLUVII ripam late accolentes.*

Zijnde zoo'n grote, boze en schadelijke kat, dat 'er al lang bij d' Oudew dit spreek-woord van is uitgegaan: *Γαλή Ταρτησοία, Felis Tartessia*, en bij ons: *Een schale*, dat 's te zeggen, *een schadelijke kat.*

Schoon anderen dit wêr liever door *een' musteel*

(c) *niet langer* (d) *om laag gaan, op dat wij niet*

veralen willen. Zie Aelian. in Varr. Hist. 't 14. boek, het 4. hoofd-deel. in: *Ταρτησσίας γαλῆς*, en aldaar breder in de noten.

Nog vindt men bij de schrijvers wel eens gewaagd van een' streek lands, in Duitschland, *Catzen Elnbogen*, een van de 4. bekende Graaf-schappen, in 't Land-Graaffschap van Hesen, als daar zijn *Catzen Elnbogen*, *Dietz*, *Ziegenhain* en 't Graaf-schap *Nidda*, bij den Latijnen, *Comitatus Cattimelibocensis*, tusfchen den Linken Lahn, en Regten-Rhijn oever gelegen, zoo wat tegen den Hondsrug aan, vlak tegen over Bingen en Ober-Wefel, die daar dan weér aan den Linken oever des Rhijn-strooms zijn gelegen, zijn' naam ontleende van *Katz*, een heerlijk slot, en *Elnbogen*, de hoofd-stad, in 't Neder-Graaffschap van dien naam. Zie Cluver. Introd. in Univ. Geograph. in 't 3. boek, 't 16. hoofd-deel, de 1. §. daar 't luidt: *Hasfia Land-graviatus, COMITATUS IN se HABET NOBILES HOS: CATZEN ELNBOGEN, DIETZ, ZIEGENHAIN ET NIDDA.* in vergelijking met de noten, in let. β. *In ea est COMITATUS CATTIMELIBOCENSIS, DIE GRAFF-SCHAFT CATZEN ELNBOGEN, AB ARCE KATZ, ET OPIDO ELNBOGEN, NOMEN HABENS.* en let. (a) der noten van fab. 35, van mijne Nieuwste Overzetting, daar bladzij 169. aldus te lezen staat: *Noch van den Hondsrug, bij den Duitschers &c.*

Als mede nog van *Katten*, een volk uit Hesenland,

*niet (e) alle te zamen om hals geraken: de
kat*

land, in Duitsch-land, aan den Rhijn gelegen, daar onze Voor-ouders uit zijn, dat, uit zucht voor de vrijheid, bij een ontstaan tumult, of opstand onder 't volk, hun vaderland verliet, den Rhijn, tot voorbij Leijden, afzakte, tot de Noord-zee toe, daar zij toen *Catwijk buiten*, of wel, *Catwijk op zee*, en *Catwijk binnen*, de zee-duinen, zoo veel te kennen gevende, als *Wijk*, of, *Schuil-plaats voor die uitgeweken Catten*, naar hunnen naam hebben gesticht.

Terwijl 'er weêr een' andere troep van *deze zelfde Katten* vrij meêr naar onze oorden toe schijnt afgezakt, en hier gebleven, en deze stad gesticht te hebben, en naar den naam van hunn' Geleids Geluks-Godin, bij hun *de Avontur* genaamd (want alle toen nog even zeer afgoden dienaars waren) straks *Dayontur*, of *Dayonter*, of *Dayenter*, en als nu met een' ongemerkt zagie verandering, *Dayenter*, genaamd te hebben, uit dankbare erkentenis, ter eeuwige gedachtenis, voor dat zij hen behouden, en zoo goedgunstig, in zoo'n schoon, gezezend land, hadde gebragt.

Dit volk toch, wars van overhering, had zich, bij het ontstaan geweld, in tijds uit hun land weg begeven, onder 't geleide dier Godin, en, na veel zwerrens, hier gekomen, voor nu zoo'n 1300. jaar, zich door de landouw ingenomen, hier neêr gestlagen met 'er woon, 'er kleine vesting-werken, onder den naam van *Dayontur*, aan hebbende gelegd, waar in men dan

den

*kat toch hier niet komen kunnende, zullen wij
(f) bewaard blijven.*

De

den waren oorsprong van dit ons *Deynter* nu wil vinden.

'T zij hier nu mede, zoo het wil, dit is ten minsten zeker, dat onze *Voor-ouders* uit deze *Katten* zijn gesproten, en *Deynter* al reeds zoo oud is, dat m' 'er d' oorsprong al vast niet meêr van naar kan gaan, en deze godheid, d' *Ayontur*, ook hier wel eêr gediend moet zijn.

Voor maar heel weinig jaren toch stond onze *Brinkpoort* nog te prijken met een fraaij steen stand-beeld van die *Geleids Geluks Godin*, met dit hoogst treffelijk en trots bijchrift 'er onder, in steen, uitgehouwen, waar in die godheid als toen nog, al sprekende, wierd verbeeld, en dus, als 't waar, te roemen stond:

*Me duce, Castorum gens, seditione coorta,
Haec, patriam fugiens, arva incrata subit,
Atque meo DAVONTURIUM de nomine dictum,
Plus mille ante annos, moenia perya locat.*

'T geen ik mij hier, ter eren Gods, Dien 't zoo genadiglijk behaagde, terwijl dat onze *Vader* nog een *Amoriet*, en onze *Moeder* een *Hetiet* was, ons met zijn *Euangelie* licht zoo goedertieren te bestralen, en daar den weg ter zaligheid, in zijnen *Zoon*, in t' openbaren, als ook ten dienst en nut van mijne waarde en allezins geëerde *Land- en Stad-genoten*, dan dus verplicht zie te vertalen:

Het volk der Katten komt zich (hier), onder 't geleid

De kat nu, de muizen (g) niet langer
naar

van mij (hunne Geluks Godin) hun Vaderland verlatende, bij ene opgerezen twist, in deze onbebouwde Landscreken nederzetten, en legt ('er), voor ruim duizend jaren, wat kleine vesting-werken aan, genaamd DAVONTUR, naar mijn' naam. Zie Revius verheerlijkt Deventer, het 3. boek, bladzij 267. en Dumbar. Kerk. en Wer. Dev. 1. deel, bladzijde 5. en volgg. als ook J. de Rhoer. Disquisit. de Dorestado Batav. a Normannis vexato &c. en Tegenwoordige Staat van Over-ijsfel, 't 3. deel, het 1. stuk, bladzijde 40. volgg. en dan nog 't hoofd van een Dicht-stukjen, hier over weêr dus luidende:

*Forte vetus dubitas trahat unde Daventria nomen;
Si lubet, Historicos perlege, vera tene.*

STRENUUS ILLE DAVO SAXO MÜNIMINA FECIT.
PRAECIPITI IN CLIVO, QUI MODO TEMPLA GERIT.

Om de verschillende gevoelens 'er dus te beter zelfs over te kunnen nagaan.

Om hier nu van geen *Kat*, een aarden Bol-werk, Batterij, of opgeworpen Schans, in enig Bastion, daar men den vijand mede op, zo al niet af, kan houden.

Noch van het onkruid *Katten-slaart*, dat heel tot in de wel toe zit, en niet is uit te roeijen, bij den Latijnen *Equisetum* genaamd, naar Plin. Nat. Hist. het 26. boek, het 13. hoofd-deel. en Dodonaeus Kruid-boek, het 1. deel, het 21. en 22. hoofd-deel.

Noch van het woord *Katindexak*, een soort van linnen, dat wel 't meest gebruikt wordt tot zak-docken, of voering in de kleêren.

Noch

naar beneden komende, dachte hen door een' vond

Noch van de spreuk: *Geen kat in den zak*, dat is te zeggen, *kopek*, daar meê te kennen gevende, dat men 't eerst dient te zien, eêr men 't gaat kopen.

Noch ook van het woord, *Kat-visch*, een klein en heel slegt soort van visch, dat men, bij wijze van uitschor, gewoon is voor de kat te werpen, en niet verwaardigt te gebruiken, hoedanige Terentius *Pisciculos minutos* noemt, daar zich de gierigaards meê ernceren, om 'er zoo doende al weêr een doitje op uit te schreuren. Zie hier van bij Terent. in d' *Andria*, de 2. act. 2. scena, vs. 32. aldus luidende:

. . . *Etiam puerum inde abiens conveni Chremis,
Olera, et PISCICULOS MINUTOS ferre obolo, in
coenam seni.*

en voortgelijke, of andere meêr, voor dit maal meêr te melden.

Die nu van *deze Katten* nog, meer verlangen mogt te zien, sta Buffon en Daubenton op, in de *Nat. Hist.* het 5. deel, van bladzij 137. tot 163. toe. en Tacit. de *Moribus Germm.* het 30. en 31. hoofd-deel. als mede Plin. *Nat. Hist.* op onderscheide vele plaatsen.

(b) EN MUIZEN. *Een muis* is een onnozel klein, gewind, nadelig, schadelijk, lastig, diefachtig, snoeps, gazuw, bang, vreesachtig, slim, voorzichtig, ruighairig, pijpend, en viervoetig, ongedierte, met enen langen staart, vrij grote oren, grote knevels, een wakker oog, en scherp gebit, dat over al aan knaagt, en steeds op

al-

vond bedriegende uittelokken, en heeft zich,
op

alles, dat maar vet, of melig is, behalven witte bonen, aas, net als een rat, doch vrij wat kleiner, met ruiger staart, kort en zagt hair, en van een heel kortfondig, en naar, en skelig, leven, als steeds in holen opgesloten.

Zoo klein, verachtelijk en gering, dat 'er Virg. in zijn' dichten, het 1. boek, over den Land-bouw, vs. 130. en vs. 131. aldus van opgezongen heeft:

. . . . . , *saepe EXIGUUS MUS*
Sub terris posuitque domos, atque horrea fecit.

En men een snoes-haan, snorker, die veel belooft, doch weinig uitvoert, en elks verwagting te leur stelt, 'er ook niet zelden bij zoo'n muisje om vergeleken ziet.

Van hier dan 't zoo bekende spreukje:

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

Bergen zijn in barens nood, en kijk, het zal op een belagchelijk muisje uit komen.

Dus recht ter sneè dan Phaedrus zegt, in 't 4. boek, in fab. 22. alwaar men deze woorden vindt:

Mons parturibat, gemitus immanes ciens,

Eratque in terris maxima expectatio.

At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi,

Qui, magna quum minaris, extricas nihil.

('Er) dreigde een berg te baren, uitermaten weeklengende.

Ook was 'er (al) in all' de wereld de uiterste ver-
ing van.

Maar

op een' paal geklauterd, ('er) dus van boven
 ncêr

*Maar ziet hij bragt een muisje voort. Dit 's ten ge-
 val van u geschreven,*

*Die, daar g' op grote dingen zwelst, 'er niets (van)
 nitvoert.*

Waarom 'er dan Horat. in 't 138. en 139. de Aite,
 ook dus van opdeunt:

Quid demum tanto feret hic promissor hiatu?

Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

En 't spreek-woord 'er ook nog van zegt: *Ele-
 phantus non captat murem. Een grote hond steet nooit
 geen acht op het gekes van enen kleinen.*

Daar toe zoo ylug en vaardig, dat Phaedrus, in
 zijn 4. boek, de 1. fabel, in vs. 11. hen ook al *rappe*
muisen noemt, en 'er van zegt:

Mustela, quum, annis et senecta debilis,

MURES VELOCES non valeret assequi,

Involvit se farina . . . . .

Zoo slim, voorzichtig, schrande, dat hij 't aanna-
 derend gevaar in tijds zal zoeken te ontduiken. Zie
 Aelian. in Varr. Histt. het 1. boek, 11. hoofd-deel,
 alwaar men in den aanvang vindt: Ἦσαν δ' ἄρα μύ-
 ρινοράτων ζώων καὶ μῦες. *Er waren toch voor vast
 ook muisen onder de voorzeggkundigste dieren.*

Doch ik voor mij zie hier juist geen meer voor-
 zegkande in, dan in de hazen, als die zich, als 't blad
 valt, van het bosch naar de vlakte begeven.

Dus Cic. dan, in 't 14. boek, 9. brief, aan Att.
 ook

meer laten afhangen; en (h) daartoe geveinsd, dood te zijn.

Een

ook maar eenvoudig heen gezegd heeft: *Tabernae nrii auae corruerunt, reliquae ruinas agunt: itaque non solum inquilini, sed mures etiam migraverunt.* zonder een enkel woord van all' die muizen voorzegkunde, 'er bij te voegen.

En eens zijnde op den neus gekneld, zal hij zich, in 't vervolg, wel wachten, blijkens her spreukje: *Mus picem gustavit. Ilij heeft eens van de taart gehad, hij zal zich in 't vervolg wel wachten.*

Zoo dat 'er Plaut. in zijn' Trucul. de 4. act. 4. sc. vs. 15. ons ook zelfs naar toe wijst, en, als het ware, dus toeroept:

*COGITATO, MUS pusillus quam sit sapiens bestia,
Aetatem qui uni cubili numquam committit suam,
Quia, si unum ostium obsideatur, aliud per fugium gerit.
id est, suggerit.*

Doch hier weêr 't juiste zinne-beeld van iemand, die ons leren wil, dat het best en voorzichtigst is, zich aan een' anderen te spiegelen, naar luid van 't spreek-woord:

Hij spiegelt zich zagt, die zich aan enen anderen spiegelt.

Zoo schigtig, schuw, benauwd en bang, dat zij, op 't minst gerucht gaan lopen. Zie Phaedrus in zijn 4. boek, de 5. fab. in vs. 3.

Quum mures . . . , ...

Fugerent, et artos circumtrepidarent cayos.

Een nu der muizen zich voor over gebukt

En onrein bij gansch Israël. Zie Jefaia 66. vs. 17. Levit. II. vs. 29.

En zoo *verderflijk, schadelijk, lelijk*, dat Virg. in zijn I. boek over den Land-bouw, in vs. 180. hen daarom met den naam van *d'ondergang* bestempelt, wanneer hij zegt:

Tum variae elidunt PESTES. . . . . .

Ja zoo *vervelend lastig*, dat Phaedrus, in zijn I. boek, de 22. fab. vs. 3. 'er hun den naam van *lastig* al van heeft gegeven, en zegt:

Quae tibi MOLESTIS MURIBUS purgo domum.

Zoo *fel en gulzig op 't pan-likken en flok-lopen*, dat Plautus 'er, in zijnen tijd, de panlikkers en tafelvrienden al bij een' muis om heeft vergeleken, wanneer hij ons, in zijne Perfa, de I. act. 2. sc. van 't 3. tot het 8. vs. een' onbeschaamdten flok-loper, dus snorkende, voor doet komen:

Nam numquam quisquam meorum majorum fuit,

Quin parasitando paverint ventres suos:

PATER, AVUS, PROAVUS, ABAVUS, ATAVUS, TRITAVUS,

QUASI MURES SEMPER EDERE ALIENUM CIBUM

Neque edacitate eos quisquam poterat vincere.

Zoo dat 'er zelfs dit spreek-woord al mede van schijnt uitgegaan: *Muris in morem*, namelijk, *aliena cupimus*, in 't Duitsch, zoo veel te kennen gevende, als: *Wij loeren op eens anders goed, net eender, als de muizen doen.*

bukt hebbende, en hem vernomen hebbende,
riep:

Zoo dartel, weeldrig en brood-dronken, inzonderheid de witte muizen, dat 'er het spreek-woord zelfs van zegt: *Mus albus est. Hij heeft een' witte lever.* En 'er een tweede van betuigt: *Als 't nuijsje zat is, smaakt 't meeltje bitter.*

Ja zelfs zoo lekker op den bek, dat men van lekker-bekken zegt: *Mures molas lambunt. Het beste is hun goed genoeg,* en 'er het spreek-woord nog van geldt: *Daar de muizen aan geweest zijn, is juist wel 't slegtste niet.*

Van hier dan 't spreek-woord: *Muizen maaltijd,* tot een betoog, dat men 'er lekker smilt; schoon 'er al, naar den trant der muizen, weinig, of, niet, gedronken wordt.

Zij zijn zoo vruchtbaar, en al vaak zoo sterk yermenigvuldigd, dat zij zelfs hele volken uit land en stad uitjoegen. Zie Plin. Nat. Hist. het 10. boek, het 65. hoofd-deel, zeggende: *Supra cuncta est murium foetus . . . . . Plurimi ita ad Troadem proveniunt, et jam inde fugaverunt incolas.* In vergelijking met het 8. boek, in 't 57. daar hij zegt: *Theophrastus auctor est, in Gyaro insula (Cycladum una) cum incolis fugassent, ferrum quoque rosisse.* wel vergeleken met het 29. hoofd-deel, zeggende: *Ex Gyaro, Cycladum insula, incolis a muribus fugatos.* en Cluver. Introd. in Univ. Geograph. het 4. boek, het

riep: *O dou (kat) al wierd gij ook ees zak, zou ik bij u niet komen.*

TOE-

10. hoofd-deel, de 5. §. in let. θ . der noten, daar hij 'er aldus over spreekt: *Hanc in insulam, uti et Gy-arum, Romani damnatos relegarunt; quam tamen in numerum Cycladum non recipit Strabo.* Als mede ook Justinus, in 't 15. boek, het 2. hoofd-deel, in d'aanvang, daar het aldus luidt: *Cassander, ab Apollonia rediens, incidit in Abderitas* (of volgens anderen *Autariatas*) *qui, propter ranatum MURIUMQUE MULTITUDINEM, RELICTO PATRIAE SOLO, SEDES QUAREBANT.*

En zoo aanhoudende in 't doorknagen, dat zij zelfs dag en nacht voortknagen, en dus door-hout en muren vreten. Zie-Cic. in het 2. boek, de Divinat. het 27. hoofd-deel, op 't eind, daar gij zult vinden: *Mures diem noctem aliquid rodentes.* Zie verder Joh. Cluver. Epit. Histt. in 4to. bladzij 47. daar 't luidt: *Ad Pelusium interim exorta agrestium multitudo murium lorae arcuum scutorumque corrosit Asfyriis.* In vergelijking met Herod. in zijne Euterpe, in 63. heel op 't eind.

Dit nu is die beruchte stad Pelusium, in Egypten, vijf mijlen van de zee, aan 't eind der 7de, of, uiterste, uitwatering, en oostelijken oever van den Nijl-stroom gelegen, die Asiën van Egypten scheidt, en naar die stad ook de *Pelussche uitwatering* heet, blijkens Lucaan. in 't 8. boek, in vs. 476.

In VADA decurrit PELUSIA septimis annis.

Daar die vermaarde aard-rijks beschrijver, met na-

TOEPASSING DER FABEL.

De fabel verklaart, dat de verstandige der
men-

Ptolemaeus, van daan was, en de beste linzen ge-
worden van daan te komen. Zie Martial. in 't 13.
ek, het 9. Pant - dicht, aldus luidende:

Procipe Niliacam, PELUSIA MUNERA, lentem.

Die stad nu heeft zich naderhand, onder den naam
van *Damiaten*, nog wonderlijk berucht gemaakt door 't
sluiten der haven met ene zware ijzere keten, die ech-
ter, bij gelegenheid van ene kruis - vaart, in het jaar
1219. bij die van Haarlem met een schip, van on-
sen wel voorzien van zware, en zaags - gewijs uit-
ruide, stalen tanden, wierd doorgezaagd, of wel, door-
sleut, zoo, dat ze in 2. stukken sprong, de haven open
stelde, en dus de stad veroverd wierd.

Waar van dan die van Haarlem ook, tot op dit
oogenblik, ter eeuwige gedachtenis van die uitste-
kende bravoure, nog enen zilveren degen, met een
s en vier starren 'er op en om, op een rood veld,
aan schild, of stads wapen, voeren; en daartoe, in
de grote kerk, ook nog de scheepjes hebben hangen,
en klokjes, in den toren, onder den naam van *scheep-
en klokjes van dit Damiaten*.

Ook vindt men daarenboven nog een', zeer uitmun-
dende, zilveren penning, verbeeldende, aan d'ene kant,
de schip, in volle zeilen, tusfchen twe forten door,

menfchen, als zij de proef van de boos-
aar-

die keten, voor de haven gefpannen, flukken zeilende, en d' haven voords, recht uit, recht aan, inzeilende, met dit opfchrift 'er boven: *VICIT VIM VIRTUS.* en 't ftds wapen 'er onder. Zie Cluver. *Introd. in Univ. Geograph.* het 6. boek, 7. hoofd-deel, de 2. §. op 't eind, en in de woorden: *Damiata, olim Pelusium, Ptolemaei Geographi incunabulis infigne.* En verder, in de noten, in let. *δ.* *Portum ad Damiatam, catenâ ferred, praefufum ac munitum, Harlemensis navis, quae in Christianorum erat clasfe, disruptâ catenâ illâ, aperuit, Anno Christi 1219.* en den Hoogleraar Offerhaus *Compend. Hist. Univ.* 't 8. boek, het 21. hoofd-deel, de 3. §. daar het dan aldus luiden zal: *Cruce signati expeditionem in Orientem fufcipiunt, anno 1217. ac Damiatam Aegypti, XVIII. mensibus obsesfam, Nonis Novembris, anno 1219. expugnant.* En Lud. Guicciard. *Descript. Belg.* 't woord: *Harlemum*, daar hij zegt: *Insignia ejus ensis argenteus in scuto, seu campo, ut vocant, rubro, cruce et 4. stellis conspicuo. Data haec oppidanis, OB INSIGNEM, NB. VIRTUTEM ET FORTITUDINEM, QUA USI OLIM IN EXPUGNANDA SYRIAE DAMIATA.* En d' *Algemene Hist. der Engelsche Geleerden*, het XI. deel, het 1. stuk, bidzij 284, 285, 286.

Offchoon Cerifer dit weêr, meêr, in 't belang der Dokkumers en Friezen, schijnt beflist te hebben. Zie dit breder bij Cerifer. *Gefchied. der Verenigde Nederl. Pro-*
vin-

atigheid van zommigen (eens) gehad hebben,
niet

landen, het 1. deel, van bladzijde 265. tot op 271. en
daar aangehaalde, schrijvers.

Men vindt dit woord ook wel gebezigd voor een
vrij grotere soort van wild, van fabels, hazen, vosfen,
katten, marmotten, otters, bunzings, dasfen, &c. min-
dere foorten wilds, die om de vellen zijn in achtung, en
ons de pelterijen geven, blijkens Justin. in 't 2. boek,
het 2. hoofd-deel, zoo naar 't midden, daar hij zijn
Pellibus murinis in genen anderen zin gebruikt, dan om
'er ons door aan te duiden, die mindere, fabels, kat-
ten, &c. vellen, pelterijen; in tegen-overstelling van
Pellibus ferinis, of grovere, wolven, leeuwen, tijgers,
beren, en andere grof wilds vellen, of pelterijen.

Men vindt z' in onderscheiden foorten: als Land,
Veld, Huis en Water-muizen, Spits-muizen, Hazel,
of Rel-muizen, muizen met korte en lange staarten, en
foortgelijke, en andere meêr, die, 't gansch geslacht te
zaam genomen, met ene loog zijn overgoten.

Van hier dan 't spreek-woord: *Muis, als molr,
staarten hebben zij alle*; of: *Mali corvi malum ovum*;
dat zeggen wil: *Kwaad eij, kwaad kieken*.

Zoo dat ik dan geen reden zie, om dit verderflijk
ongedieft juist met Polycrates en anderen zoo te prij-
zen.

Daar onder ook, *die, als de beren, den ganschen
winter door, zoo dag, als nacht, voortslapen, en dan*

(i) niet meêr door de veinzerijen van hen misleid worden.

wel op hun vetste zijn. Zie Martial. in 't 13. boek, het 59. Pant-dicht.

TOTA MIHI DORMITOR HIEMS, ET PINGUIOR ILLO
TEMPORE SUM, quo me nil, nisi somnus, alit.

De gewijche winter wordt bij mij verslopen, en op dien tijd, dat mij niets, dan de slaap voedt, ben ik 't vetste, bij de Latynen *mus*, en bij de Grieken $\mu\upsilon\varsigma$ genaamd.

Als mede nog *die vliegen kunnen*, bij ons, onder den naam van *Vleer-muizen*, bekend. Zie het Dierkundig Mengel-werk van Pallas, door Boddaert vertaald, in 't 2. stukje, daar hij ons van den *Dikkop en Spits-muis Vleder-muizen* spreekt, en Buffon en D'aubenton, in de Nat. Hist. het 10. deel van bladzij 25, tot 42. ingeloten.

Nog vindt men, in de Schrift, gewag van *de vijf gouden muizen*, die destijds door den Philistijn met d' Arke aan Israël zijn gezonden. Zie 1. Sam. 6. vs. 4, 5, 11 en 18.

Ook komt ons dit woord wel eens voor, voor *dat gedeelte van de hand, dat van den duim naar binnen loopt*, en dus *de muis van de hand* heet.

Als ook nog voor *het binnensle*, of *pit*, of *merg*, of *hart eens booms*, of *heesters*, of *stuk houts*, bij den Latijnen *Pulpa*.

En eindelijk voor *wat kruiden en veld-gewasfen*: als daar zijn, de

Muis-

Muis - doorn, of *stekende palm*. Zie Dodonacus Kruidboek, op bladzij 1166. en 't zoogenaamde

Muizen - koorn, of, *Rode Dolick*. Naar Dodonacus, op bladzij 862—863. en 't zoogenaamde

Muizen - oor. Op bladzij 38. en 97. en

Muizen - staart, in het Latijn, *Cauda Murina*, *Cauda muris*,— en in het Grieksch *Μύσος*, *Μύσος - ὄρε* op bladzij 154. Daar dan de zoogenaamde

Muizen met staarten, dat 's *Aard - akers*, of, in 't Latijn weêr *Glandes Terrestres*, *Terrae Glandes*, en in 't Grieksch, *χαμαβιλλανοί*, om dat zij laag bij den grond zijn, als in klai koren - landen groeiende, bij ons in grote achtung, en veelal, op de vrienden malen, onder de spijs - gerechten, 'er d' hoofd - schotel wel zelfs afhakende, weêr wel van onderscheiden zijn. Zie Dodonacus Kruidboek, op bladzijde 376—377.

Om hier nu van geen

Muizen - nesten, of, nauwe gaten in den grond, daar zich de muizen in onthouden, of, zoogenaamde

Muizen - nesten, of wel, *bezwaren in het hoofd*, of andere angstvalligheden, bekommerende zwaarmoedigheden, besommerende verlegenheden, benauwde dromen, hersen - schimmen, of akelige gedachten, of, zoogenaamde

Muizen - keuteltjes, een zeker foort van lekker, fijn, klein en wit fuiker gebak, zich om wat Komijn, of Anijs - zaad, in de gedaante van een' wezenlijken muizekeutel, ter grootte van een' roggen korrel, vast hebbende gezet, nog van geen

Muizen-strijd, of βατραχομνομαχία. Nog van geen

Muizen-vijanden: als daar zijn menschen, honden, katten, nacht-vogels, fabels, wilde katten, de Egels, wezels, hermpjes, fretten, eekhorentjes, en zelfs de ratten, en in 't bijzonder, d' olijphanten, die zoo afkeijg van en bang voor muizen zijn, dat zij niet ligt iets zullen aanraken, daar zij een' muis omtrent gezien hebben, uit vrees, dat hij hun in den snavel mogte krui-pen. Zie, onder anderen, Plin. Nat. Hist. het 8. boek, het 10. hoofd-deel, alwaar men dan op 't midden, vindt: *Animalium maxime odere murem (elephanti): et, si pabulum, in praesepio positum, attingi ab eo, videre, fastidiunt.*

Noch van dien groten hongers-nood, in de stad Ca-filinum, gelegen in Campanien, gedurende 't beleg van Hannibal, Hamilcars zoon, dien groten Veldheer van Carthago, toen men voor enen enkelen muis zelfs twe, of drie, Ducaten gaf, de koper nog in 't leven bleef, doch dé verkoper om zijn' geld-zucht van honger kwam te sterven.

Zoo dat m' hier dan, met 't hoogste recht, ook wel eens op zou mogen toepassen:

Auri sacra famas quid non mortalia cogis pectora!

Waar brengt gij vervloekte geld-wolf de stervelin-gen niet al toe! Zie Plin. in Hist. Nat. het 8. boek, in 't 57. hoofd-deel, alwaar men dan, in 't midden, nog deze woorden vindt: *Venisse murem CC. nummis, Ca-filinum obsidente Annibale, eumque, qui vendiderat, fa-me*

ne interisfe, entorem vixisfe, annales tradunt. Noch van den

Muizen-toren, een vierkant, hegt en sterk gebouw, op een zeer klippig eilandje, in 't midden van den Rhijn gelegen, bij 't zogenaamde Binger loch, een zeer gevaarlijk vaar-water van wegens de, daar zijnde, klippen, even beneden Bingen, een steedje aan d' uitwatering der Nahe in den Rhijn.

Dien men wil, dat door enen Hatto, den 2. van dien naam, eerst Abt van Fulda, naderhand, door Wilhelm op te volgen, nog Aards-bisfchop van Mentz, geficht zou zijn, ten tijde van den Keizer Otto, den 1. omtrent het jaar van 968.

Om zich in veiligheid te ftellen tegen 't muizenleger, dat hem, uit hoofde van Gods straf, om dat hij, bij verachting, de armen *Koren-muizen* noemde, en, in een duren tijd, hem finekende om brood, op hoop van onderftand, in ene fchuur gelokt, ontmenscht had doen verbranden, en midden in dien brand nog uitgeroepen: *Hoort die Koren-muizen nu eens pijpen!* van alle kanten, in zijn slot besprong, van 't een vertrek in 't ander joeg, den Rhijn oock over naar kwam zwemmen, en overal vervolgde, tot dat z' hem, eindlijk en ten laaften, oock nog in deze zelfde toren levend verflonden, en tot op het gebeente, dat in S. Alban ligt begraven, afgeknaagd hadden. Zie Joh. Lodew. Gottfried. Hist. Kronijk, naar den vermeerderden 3. druk, door enen S. de Vries vertaald, op bladzij 1009. en 1010. in vergelijking met bladzijde 958. daar men den Godvergeten Poppel, toenmaligen Regent van Polen, oock met
zijn

zijn wijf en kinderen van muizen vindt verfondend, om dat zij zo. van hunn' naasbeftaanden zoo jammerlijk door gif hadden om hals gebragt, en Cluver. Introd. in Univ. Geograph. het 3. boek, 9. hoofd-deél, de 7. §. en dat wel in de noten, in let. v. in de woorden: *Ad Rheni Nahaeque confluentes est Bilingum opidum, infra quos, in medio Rheno, turris est, vulgo DIE MUISENTHURN dicta.* Als mede nog Wendelini de Admirand. Nili, het 22. hoofd-deel de 9. §. en de, daar volgende, van bladzij 162. tot 181. toe, en Aut. Fred. Busching Aardrijks beschrijv. 3. deel, het 2. stuk, op bladzij 1084. en Goeree Kerk. en Wereldl. Histt. bladzij 559—560.

Zo 't waar is, is 't ook zeker zoo'n ontzettelijke waarheid, dat men de hand des Heren 'er duideljk in kan zien, en dus wel over uit mag roepen:

God wreekt, daar Hij niet en spreekt.

'T geen evenwel Serarius Rerum Mogunt. lib. en Spanh. in Hist. Eccles. zo al niet lochenen, toch sterk in twijfel trekken.

Die nu nog meêr van deze muizen en vleêr-muizen verlangt te zien, sta Buffon en Daubenton op, het 7. deel van zijn' Nat. Hist. van bladzij 150. tot 184. toe, en 't 10. deel van bladzij 25. tot 42. ingefloten. En het Dier-kundig Mengelwerk van Pallas, door Boddaert vertaald, het 2. stukje, en Plin. op verscheide plaatsen.

Wat nu belangt die drieste stelling: *Dat 'er in gansch America wel eêr geen muizen waren, en zij 'er dus van hier en elders eerst ingebragt, gekomen, zijn:* laat ik
vol-

volkómen aan haar plaats, en liever over aan 't Comptoir van hen, die hier zoo'n nauwe, wijduitgestrekte, algemene, en juiste Muizen-correspondentie vermenen in te kunnen houden.

(c) *Niet langer*, letterlijk, *niet nog*.

(d) *Om laag gaan*, letterlijk, *om laag afgaan*, om **κατ'**, in 't woord **κατέλωμεν**.

(e) *Alle te zamen* is hier, in 't Grieksch, *alle in allen*.

(f) *Bewaard*, of wel, *behouden blijven*; zoo, dat de kat ons, in 't vervolg, niet meêr zal kunnen krijgen, noch ook verflinden.

(g) *Niet langer*. Zie hier boven (c).

(h) *Daar toe geveinsd* is, naar den tekst, *daar bij gemaakt*, *minen gemaakt*, of wel, zich aangefteld, of, zich gehouden. Zie Luc. 24. vs. 28. Doch daar dan telkens ook voor *hield HEM*, *hield ZICH*, lezende. Zoo dat dit **προσποιεῖν** dan zoo veel zeggen wil, als, *boven de natuur van deze*, of, *gene zaak iets bij*, of, *tocdoen*.

(i) *Niet meêr*, doch letterlijk, *niet nog*, dat is, *niet langer*. Zie letter (c) hier boven.

Daar ik hier nu niets meêr heb bij te voegen, eindig ik met 's Dichters gulden woorden:

'K heb hier, doorlugtig Volk van Neêrlands Ingezeten;
Een kneppel onder een' hoop hoenderen gesmeten.

'K heb wetens niemand in 't bijzonder aangerand't,
Mischien wie 'k trof, tot nut van ons belegerd Landt;
Zoo't landt uw' vad'ren deugd zoo wel had erven mogen,
Als hunn' gedagtenis, 't had zwaarder ruim gewogen,

Dan

338 DE NIEUWSTE OVERZETTING

Dan duizend tonnen schats, en duizend, en nog bet,
'K zag all' de zwarigheên van onzen Staat geredt.

Geen' Dog toch zou de zee met vloten overheren.
Matroos die rovers ras zou aarsling klimmen leren,
En 't zinkend Vaderland doen kijken door een' koordt
Hem, die nu blindelings ons slingert over boordt.
En visfchers vangt en prangt, verwt zeeluj doods van vrezen,
Zoo dat 'er een gefchrei van Weduwen en Wezen
Ten hoogen Hemel rijst uit dorpen en uit steên.

Wat 's d'oorzaak? Vraagt men, wat? De gierigheid alleen,
Die 't algemeen verzuimt, en vordert flegts haar eigen.
En, sprak ik klaarder taal, ik zorg men zou mij dreigen
Met breuk en boeten, of te leveren aan den beul.
Want waarheid (dat 's al oud) vindt nergens heil noch heul:
Dies roemt men hem voor wijs, die vinger op de mond leit.
O kon ik ook die kunst! Maar, wat op 's harten grondt leit,
Dat welt me naar de keel. Ik wordt te stijf geparst,
En 't werkt, als nieuwe wijn, die tot de fpon uitbarst.

Zo't onvolmaaktheid is, 't mag tot volmaaktheid dijen
Van deez' rampzalige en beroerlijke tijen!
Waar in elk grâbbelt, tot zijns naasten agterdeel,
Schrijft and're toe en fchuift op hen, de fchuld van 't fcheel.
Waar Cato levend, die geftrengte Cato, trouwen
Hoe donker zou hij, met een donker paar winkbrouwen,
Begrinmen overzijds de feilen onzer eeu,
Ontringeloren den geringeloorden leeu,
Die zich zoo fchendig nu van rekels laat verbaffen.
Hoe zou hij grauwen fluks en past dit af te fchaffen,
Dat weder ingezet. Hier ftuurman waar het roer,
En let op 't oud compas. Voort, voort met dezen loer,

Die

Die nooit te water ging: hij zal ons 't spel verbrodden.
 En gij houdt oog in 't zeil. Waar heen met deze vodden,
 Gij lompe, plumpe, dief, die 't scheepsvolk strekt tot last?
 Thans grijp ik u bij 't oor, en spijker 't aan den mast.

Waar Cato levend, wis, daar zou geen hair aan feilen,
 O! 't ging, als 't plagt te gaan. Wat zou men lands bezeilen;
 Daar nu de norsse nijd ons slapend zeilt voorbij,
 De loef affteekt, terwijl wij leggen in de lij,
 In vaar van schip - breuk, héél aan lager wal vervallen.
 Het roer den Meester mist, en daarom is 't van 't mallen:
 En wil m' op 't dreigement niet letten van den nood,
 Zo berg aan 't naaste land uw leven in den boot.

Doch 'k hoop een beter, van die gaarne 't beste zagen,
 En zucht tot 't Vader - land in vromen boezem dragen.
 De zulke vindt men nog als parelen aan 't strandt.
 De schaarsheid maakt ze dier. Indien maar onderstandt,
 Zoo weinige als 'er zijn, erkende in hunn' waardije,
 En wijzer Heren liet begaan met heerschappije,
 Men vond 'er nog genoeg, die niet zoo zeer en staan
 Na heerschen, dan ze met 's Lands welstand zijn begaan,
 En wenschen tijd en zorg en moeite hier in te schieten,
 En niet een' penning voor hunn' diensten te genieten.

Dat zijn niet zulke, daar ik eerst van heb gezeid,
 Wiens Gods - dienst op de tong en op de lippen leit;
 Maar in een vroom gemoed, waar uit de deugden groeijen,
 Die Neêrlands welvaart eêr zoo heerlijk deden bloeijen,
 In spijt der dwinglandije. Wel wil m' 'er nog niet aan?
 Of rijm ik, dat een boer dit Duitsch niet kan verstaan?

Neen zeker, 't is dat niet. 'T zijn kostelijke tijen.
 Het paard vreet nagt en dag. In een karos te rijen.

Een

Een Juffer met haar' sloop. De kinders worden groot,
 Zij worden op banket en bruiloften genoodt.
 Een nieuwe snof komt op met elke nieuwe mane,
 De sluijers wajjen weits, gelijk een ruitcr vanc.
 De pragt en zotte praal wordt blindlings aangebeden.
 Hier schort het. Overdaadt stopt d'oren voor de reden.
 En kromt des vromen recht. Deelt ampten uit om loon
 En stiert den vijand 't geen op hals-straf is verboon:
 Luikt 't oog voor sluikerije, en onderkruipt de pagien:
 Besfeelt het Land aan ware, aanscheeps-tuig en aan vragten:
 Neemt giften voor octroij: of maakt den geldzakt'zoek:
 En eischt men rekening, men mist den zak en 't bock.

Hoewel het menschlijk is, dat zulke zaken beuren:
 'T heeft dikmaal ook zijn reên. Dik raakt 'er meê te veuren,
 Die verr' ten ag'ren was. Kortom, dit 's onze plaag.
 'T is, drijft den ezel voort: gemcenten-ezel draag:
 Het Land heeft meel gebrek: dus breng den zak te molen.
 Het drijven is ons ampt: het pak is u bevolen.
 Vernoege u, dat ge zijt een vrij-gevogten beest,
 Is 't naar het ligchaam niet, zo is 't toch naar den geest.
 Tot 's ligchaams lasten heeft de Hemel u beschoren.
 Dit past u het, dan ons. Gij zijt een slaaf geboren.
 Best doet gij 't williglijk van zelve, dan door dwang.

Dus raakt het slaafsche dier, al hijgende, op den gang.
 En zweet en zucht, en kucht. De benen hem begeven.
 Hij valt op beide knien, als badt hij: *Laat me leyen!*
 En gigaagt heesch en schor. De drijvers stok is doof,
 En tout des ezels huidt, en sivetst vast van 't geloof.

Hoe kan een Christen hart dees tirannij verkroppen!
 Ik raas van ongeduldt. En zijn 'er dan geen stroppen

Voor

vergeldt te krijgen, dat men 't quaat niet af en schaft?
 Dat landts-dieverij tot nog blijft ongestraft?

Of nu een snoo Harpij dit averegts wou duien:
 Dat regens d' Overheën ik 't vollek op wou ruien,
 Om tol en schot en lot te weig'ren aan den Heer;
 Zoo lochen ik 't plat uit. Neen zeker, dat zij veer!
 Gehoorzaamheid die past een opregt ingezeten,
 Een Heer' t'ontfangen, weër regtvaardig uit te meten.

Waar ieder zoo van aardt, wat zou men met 'er tijdt
 Het arrem ezelken al lasten maken kwijt?

Hoe zou 't aanwasfend juk ontwasfen met de jaren?
 Wat wordt 'er nu gespilt? Wat zou men dan bewaren?
 Men had, in tijdt van noodt, een schat-kist zonder tal;
 Maar nu is 't muize-vreugd. De kat zit in de val.

Voords fluitende met 't spreukje, mij van mijnr'
 kindsheid bijgebleven:

Te hebben welgedaan was all' mijns harts begeer.
 Is 't nu niet, zoo 't behoort, 't doet mij van harten zeer.

E I N D E.

NB. De woorden, hier, in 't Neder-duitsch, tus-
schen twe haakjes staande, gelieft te weten, dat, in 't
Grieksch, hier, in den grond-tekst, niet voorkomen,
goed-gunstig Lezer, en dan voords met mij op

Bladz. 1 voor, *Veel al reden ende*, te lezen, *Veelal rede en*.

— 3 —	<i>Waandt</i>	—	<i>Waant.</i>
— 6 —	<i>Doch de zog</i>	—	<i>En de zog.</i>
— 8 —	<i>Vondt</i>	—	<i>Vond.</i>
— 9 &c —	<i>Meer</i>	—	<i>Meër.</i>
— —	<i>Vreden</i>	—	<i>Vrede.</i>
— 35 —	<i>τῆτον</i>	—	<i>τῆτον.</i>
— 43 &c —	<i>zoort &c</i>	—	<i>foort &c.</i>
— 43 &c —	<i>Eneaden</i>	—	<i>Eneade.</i>
— 49 —	<i>Biliams Ezel</i>	—	<i>Biliams Ezelin.</i>
— 52 —	<i>Molesteen</i>	—	<i>Molensteen.</i>
— 57 —	<i>Abijsfniën &c</i>	—	<i>Abysfniën &c.</i>
— 65 &c —	<i>Troijen</i>	—	<i>Trojen.</i>
— 80 —	<i>soortgelijke</i>	—	<i>foortgelijke.</i>
— 96 —	<i>Thrasijbulum &c</i>	—	<i>Thrasijbulum &c.</i>
— 119 &c —	<i>Zond-yloed</i>	—	<i>Water-yloed.</i>
— 121 &c —	<i>Cluyers</i>	—	<i>Cluyer.</i>
— 132 &c —	<i>Gloups</i>	—	<i>Gloeps.</i>
— 142 —	<i>Elizefche</i>	—	<i>Elisefche.</i>
— 150 &c —	<i>Phaedrus, Aeli- aan &c</i>	—	<i>Phedrus, Eli- aan &c.</i>
— 222 —	<i>Doitje</i>	—	<i>Duitje.</i>

B L A D W I J Z E R.

A.

A ap	173	Apen - vermogen	179
Aap, een scheld-woord	174	Apol van Delphi	107
Aap Gibbon	178	Apollo, of, Apollos	119
Aard - mannetjes	178	Arcad ers	136
Aäron	199	Arend, een gestarnte	24
Aegaeum &c.	201	Arenden, voor, Legioenen	23
Aegipan &c.	202	Arend, of, Adelaar	22
Aeneas	149	Arend - steen &c.	24
Agamedes	109	Arglistigheid	119
Aks, foort van een bijl	145	Aristocraten	92
Al, voor, quidem	90	Afinus	48
Albigensen	103	Afinus, een molen - steen	52
Alpen	198	A - signaten	98
America	236	Atalante	138
Amphictyon	121	Aterlingen	101
Anguista	60	Atheners	95
Antonii	93		
Anubis	148	B.	
Apen aart &c.	175	Baardeloos	185
Apen, in America &c	179	Baart, voor, werpt	7
Apen - liefde	176	Bacchus	190
Apen met builen	176	Bingemakerij	126
Apen - spel	178	βασιλεύσεις	183
Apen - vangst	176	Bastille	103
Apen - verblijf	177	Bedriegerij	128
		Beelden - nut	77
		Beer	130
		Beer,	

Beer, een oorlogs-tuig	139	Bok, voor, een ver-	
Beer, een pilaar &c.	139	doemling	200
Bek af	141	Bonavista	193
Bekrompenheid van		Bosch-goden &c	194
denken	136	Braam-struik	85
Belasting op de pis	100	Bucephalus, of, Alexan-	
Beren-berg &c	135	ders paard	66
Beren-vangst	137		C.
Beren-verblijf	135	Caap Minerva	203
Berin	137	Caligula	205
Bewindhebbers	95	Capella &c	203
Bij (de) menschen	36	Capra, een scheld naam	203
Bijgeloof	98	Catwijk buiten &c	219
Bijgeloof, best langzaam		Catzen Elnbogen	218
uit te roeijen	116	Centaurus, of, Paard-	
Bij zich zelven, voor,		mensch	64
in't hart	171	Cerberus	149
Bileam	49	Ceres	192
Blindheid	156	Cyneum	154
Boek-binders ezel	50	Colosfensen	78
Bok	185	Conscientie-dwang &c	103
Bok der verzoening	199	Constantijn de Groot	117
Bok, een scheld-woord	186	Cortina	110 en 122
Bokken-dartelheid &c	187	Creta, of, Candia	196
Bokken-kost	190	Croesus	120
Bokken-offer	190		D.
Bokke-sprongen	190	Daniels gezicht	103
Bokken-stank	187	Dansen, of, springen &c	83
Bokken-verblijf	193	Delft, in Holland	121
Boks-voet Pan	194	Delphi	119
			De-

Delus	107	F.	
Demagogen	104	Fabel	1
Denarius	37	Felis Tartesia	217
Deucalion &c	115	G.	
Deventer	219	Geestig antwoord van	
Diana	156	enen Gezant	185
Διδῶ, of, ἰδῶ	83	Geit &c	195
Die der menschen, dus,		Geite-sprongen	195
niet alle	86	Geld voor een' hond	151
Diogenes, de Hondsche	159	Geld voor een paard	66
Doldriftigheid, best be-		Gelo	150
flagen	88	Gemzen &c	198
Domoor	48	Gewoonte	33
Drachma	37	God-spraak houder	108
Drievoet	122	God-spraken, bedrog	
Dwaasheid van Caligula	203	der Groten &c	112
Dweep-zucht	97	God-spraken begin en	
E.		eind	113
Eendragt	60	God-spraken, uit in-	
Eerlijkheid beloond	144	zicht van staat	112
Eigenbaat	20 en 91	Goeder-geluk-zeggers	114
Eigenschap van 't Kat-		Graecismus	28
ten hair &c	216	Grot, of, gat in d'aarde	110
Elifische velden	34	Guiten-streken	31 en 90
'Επι	3	H.	
Equisetum	66	Haan	50
Esculaap	108	Haar, voor, van zich	139
Ezel	48	Haarlem	229
Ezels, in 't dobbel-spel	51	Hanen-gekraai	106

Hannibal	91	Honden, voor, laste- raars &c	161
Hatto, van de muizen op- gevreten	235	Honden, voor, slaven- kluisters	163
Hecate	156	Hond, of, Wester- schelde &c	169
Hecuba	153	Honds-dagen	166
Hekel-teef	153	Honds-gras &c	167
Hek'en	42	Honds-luis &c	168
Hel-hond	149	Honds-rug	169
Helicon	107	Hond, voor, een' wach- ter	149
Hellenismus	28	Hoogmoed	74
Hengsten-bron	108	Hovaardij	72
Hercules	155	Huichelarij	97
Heter-daad	207		I.
Hield hem, voor, hield zich	237	Iberien	217
Hinkend paard	66	Indringen voor anderen	99
Hof-hond	96	Ingezeten van Nederland	237
Homeer	159	Inhaligheid	46
Hond	147	Jongelingen, voor, der Jongelingen	15
Hond, een scheld-woord	160	Ἰππόκαμπος	62
Honden-brood &c	166	Ἰπποπόταμος	63
Honden-huilen &c	117	Iris	27
Honden, in 't dobbelspel	163	Juliaan, de Apostaat	117
Honden, in het woord van God	161	Juno	38
Honden, voor, de Fu- rien &c	162	Jupijn	26
Honden, voor, gefarnten	163		K.
Honden, voor, gieri- gaards &c	162	Kat	213
			Kat

Kat, een bol-werk	221	Land-dieverij	101
Kater	216	Laster-zucht	153
Katindezak &c	221	Leef tijd der honden	156
Katten-kruid	213	Leerzaamheid der hon-	
Katten-aart	214	den	158
Katten, een volk	218	Leeuw	47
Kat-visch	222	Leeuw, een gefarnte	32
Kemel-bokken &c	158	Leonina societas, of,	
Kloekmoedigheid der		Lecuwen verdrag	47
honden	158	Liefde &c Gods voor 't	
Klokjes van Damiaten	229	schepfel	197
Knagen	228	Lipfius wederlegd	135
Konings-moord	216	Lycaon, in een wolf ver-	
Kon niet, voor, had niet	58	anderd	40
Kopjes-kijkers &c	117	Lijf-knecht euer Me-	
Koren-muizen	235	vrouw	97
Κόρος, zekere maat	172	Lof der honden	151
Kracht van 't Bokke-		Lof der muizen, onge-	
bloed	192	grond	231
Kracht van 't Dictam-			
kruid	196	M.	
Kraan, een gefarnte	44	Madagaskers duivels-	
Kraan, of, tap	44	dienst	136
Kraan-vogel	43	Mane-paarden	64
Kraan, een werktuig	44	Marcus Antonius	93
Kronkel-flangen	92	Marmotten	214
Kwam, voor, stroomde	88	Menschen, in honden	
L.		veranderd	153
Laagheid &c	133	Menschen, van honden	
Laardunkendheid	38	opgevoed	153
		Q 4	Men-

Menschen, van honden		N.	
verfcheurd	154	Naar - apen	174
Mensch - lievendheid	155	Naberouw	109
Mercur	34 en 142	Nacht - uil	214
Mijne, voor, de van mij	16	Natuur - genootschap	77
Milindes	110	Niet langer, voor, niet	
Misbruik	99	nog	237
Moete vergeefs	57	Nijl - stroom	228
Molenaars, of, mulders		Nymph Coronis	108
ezel	50	Nut der honden	151
Moorman	56	O.	
Mofes	77	'Ο άνω - κάτω - έξω &c	53
Μισσηγέτης	108	Oedipus	181
Muis, als moer	231	'Ο έπ' άυτῶ	79
Muis - doorn &c	233	'Ο έπ' έμεῦ, of, έπ'	
Muis van de hand &c	232	έμῶ &c	79
Muizen	222	Ogenblik, voor, uur	10
Muizen - aart	224 en 226	Onagri	49
Muizen - comptoir	237	Onbarmhartigheid	85
Muizen - correspondentie	237	Onbeschaamdheid &c	160
Muizen - duurte	234	Ondankbaarheid	44
Muizen, in foorten	231	Onderscheid tusfen Ca-	
Muizen - maaltijd	227	per en Hircus	189
Muizen, met staarten &c	233	Onaerlijkheid	146
Muizen - toren	235	Onedelmoedigheid	18
Muizen van goud	232	Onfeilbaarheid	111
Muizen vijanden	234	Ongewoonte	33
Muizen, voor, hazen,		Onnatuurlijkheid	155 en 216
otters, vossen &c	231	Onnozelheid	131
Muizen vruchtbaarheid	227	'Ονος	48
		Ont-	

Menschtheid	155	Pligt - verzuim	208
voorzichtigheid	85	Pogch - hans	70
willigheid	156	Politike weeg - schaal	101
oorsprong der ezels	49	Poppel met zijn huisge-	
Oorspronglijk ras der		zin van de muizen	
geiten	195	verflonden	235
Oorspronglijk ras der		Potte - bank	215
honden	157	Proserpina	156
Oorspronglijk ras der		Προσπορεύ	237
katten	215	Proteus	92
Ὁ πέλας &c	53	R.	
Opvoeding	15	Raadfel	181
P.		Rasfen der honden	157
Paard	61	Ree - bokken &c	198
Paarde - staart	66	Rhodus	78
Paard van Trojen	65	Rivier - paard	63
Paris	137	Ruighaigheid	134
Parnas - berg	107	Rumoer	144
Patroclus	155	Rustlievendheid	28
Pegasus, een gestarte	64	S.	
Pegasus, een vliegend		Satyr, een schrik - dier	179
paard	64	Scheepjes &c van Da-	
Pelufium, of, Damiaten	229	miaten	229
Περί	134	Schend - tong	160
Philippus van Macedonien	95	Schijn - deugd	59
Phlegyas	108	Schilders - ezel	50
Phocis	121	Schild - padden	27
Pyrrha &c	119	Schrijn - werkers - ezel	50
Pythia &c	110	Schrik des doods	16
Plate	159	Scilurus	60

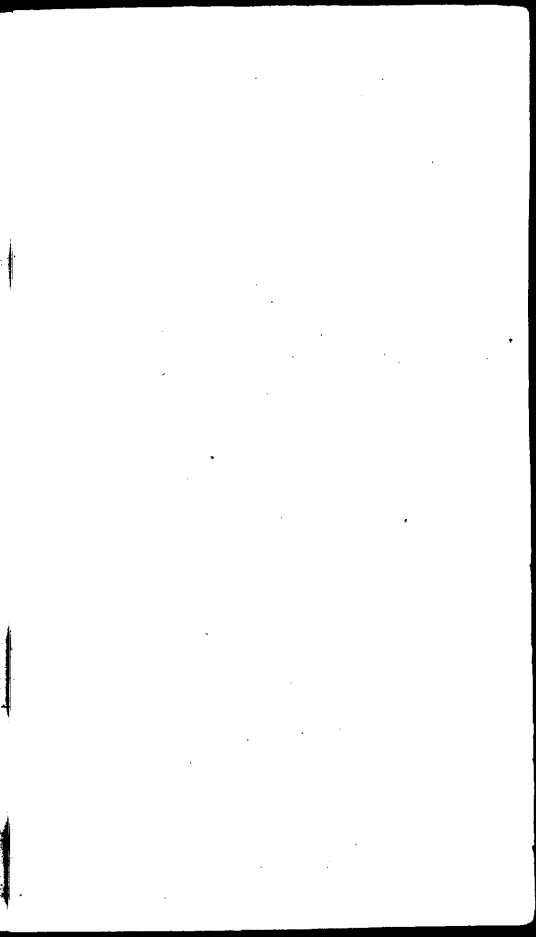
Sirenen - zang	96	Tiberius	203
Sixtus gefopt	185	Tijdgenoten, voor, de	
Snap - zucht bekaaïd	127	op dien tijd levende	79
Snoes - haan &c	223	Tijrannij van Caligula	204
Snorkerij	73	Toevalligheden	124
Soorten van wichelarijen	111	Treur-cindend Blij-fpel	163
Sphinx, een schrik-dier	179	Trophonius	109
Sphinx Theologico Philofophica	182	Trotsheid	73
Sphinx van Theben	181	Trouw	150
Staatsmannen	98	Trouwloosheid	215
Steenbok, een geftarnte	198		
Steenbokken	198	V.	
Stipendia, voor, jaren van dienft	24	Valschheid &c	132
Συλ, voor, σὺν &c	182	Vastende dieren	134
Σὺν, voor, met, mede, teffens	171	Vaticaanfche blikfem &c	103
Sufannen - boef	188	Veel-goderij	2
T.		Volheid van geiten	196
Tarteffien	217	Veld-ezel	50
Teef &c	157	Verkeerdheid	105 en 195
Tempel-brand	108	Verwaandheid	75
Tempel opbouw	109	Verwijt van Cicero aan Hortenfius	180
Tempel-plundering	108	Verwoedheid	132
Tempel van Apol	108	Verwondering	141
Tempel van Apol, befehreven	118	Vierfchaar ontheilgd	102
Thrafybulus	96	Visfcher	91
		Vleer-muizen	232
		Volks-verhuizing om de muizen	227
		Volk van Neerland	237
		Voor-	

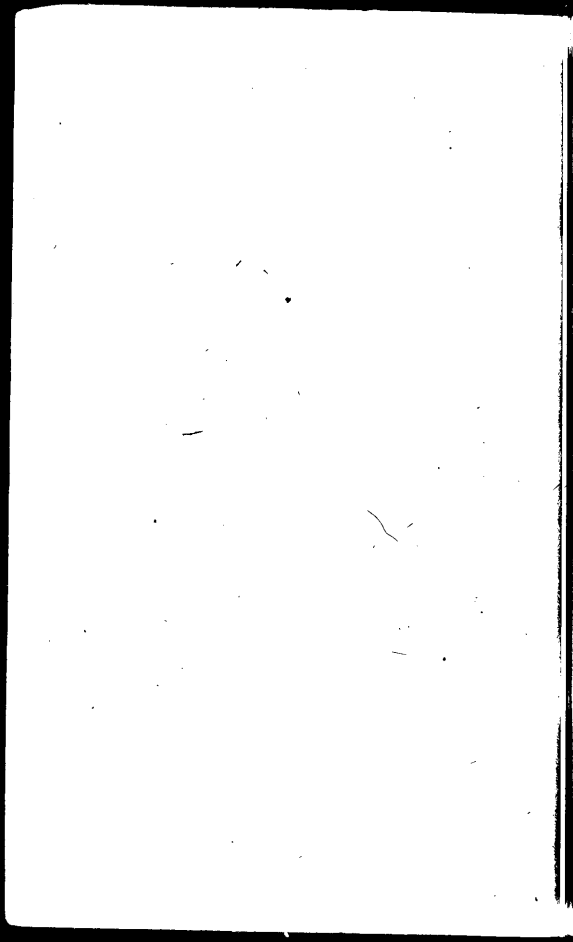

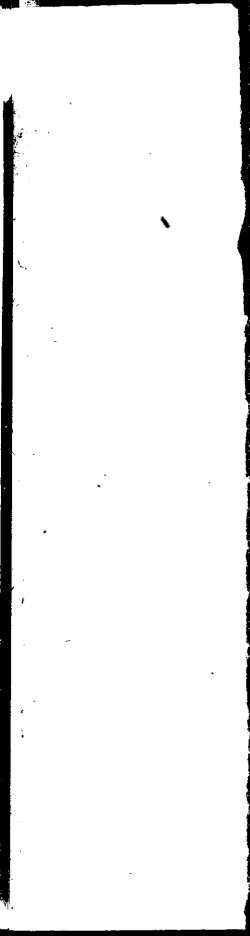
Voorzegkunde, zonder grond	224	Zadelmakers paard	66
Vos, een gestarnte	32	Zang-godinnen	107
Vosfen	128	Zee-beer	136
Vrouw Frefona	103	Zee-hond	157
Vruchten des arbeids	69	Zee-kraan	44
W.		Zee-leeuw	47
Wachter, voor, hond	149	Zee-paard	62
Waldensfen	103	Zelfs-bedrog	105
Wangedrochten	102	Zelfs-verderf	25
Water-wolven	42	Zijne, voor, de van zich	68
Weddenschap	98	Zijnen, voor, den van zich	14
Weér-wolven	42	Zijn, voor, het van zich	12
Weér-wraak	108	Zinnebeeld van be-drog &c	215
Werk-osfen	13	Zinnebeeld van een paard &c	61
Wijngaard, voor, wijn-flok	69	Zinnebeeld van eigenbaat	91
Wilde geit	195	Zinnebeeld van ene godheid	180
Wilde honden	157	Zinnebeeld van enen &c gek	36
Wilde katten	215	Zinnebeeld van heersch-zucht &c	32
Wilde-man	178	Zinnebeeld van malligheid &c	43
Winst-reuk	99	Zinnebeeld van mis-maaktheid &c	131
Witgatjes &c geiten	198	Zinnebeeld van onbedagtzaamheid &c	189
Wolf, een gestarnte	42	Zin-	
Woven	39		
Worden, voor, wordt	5		
Wraak Gods	236		
Wraakzucht	133		
Z.			
Zadelmakers ezel	51		

Zinnebeeld van onno- zelheid &c	148	Zinneprent van dom- heid &c	48
Zinnebeeld van over- heerfching &c	47	Zinneprent van onder- drukking &c	40
Zinnebeeld van over 't paard te beuren	175	Zinneprent van opper- magt &c	22
Zinnebeeld van Waak- zaamheid &c 30 en	148	Zinneprent van fchran- derheid &c	32
Zinnebeeld van woe- de &c	130	Zoen - bok	199
Zinnebeeld van zich aan anderen te spiegelen	225	Zoïlus, de Redenrijker Bulhond	159
Zinneprent van Dapper- heid	30	Zonne- paarden	63
		Zotheid van Caligula	203
		Zwijnen - offer	192

D E
FABELEN
VAN
ESOPUS.

